

Inhoud

Van de voorzitter	2
Van de redactie	2
Snackbar	3
Algemene Ledenvergadering VWG 25 maart 2009	4
Het voorkomen van de Wulp in de westelijke Eempolders	5
De stand van de Huiszwaluw in 2009	7
De Koekoek: Vogel van het jaar 2010	9
Vogelherkenningscursus voor volwassenen	9
De Korhoenders van de Sallandse Heuvelrug, de Veluwe en Zweden.	10
Oeverzwaluwen in 2009 opnieuw in een dal	13
67 Soorten nog voor de koffie.	16
Contactavond	17
Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep	18
Mutaties Ledenbestand	19
Fred van Klaveren	20
Vogelhospitaal Naarden zoekt hulp	21
In het voetspoor van Nescio	22
Rondom een Dümmersee-excursie	23
Opvetten en wegwezen	25
Een korhaan schieten op de Holterberg	26
Mezenwezen	30
Vogels kijken in de 'stad', hoe doe je dat?	31
Vogels van Nederland	33
Veldwaarnemingen	34
Ontvangen literatuur	35
Mededelingen van de penningmeester	38
Verslag Algemene Ledenvergadering	39
Jaarverslag 2009 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken	43
Programma	52
De favoriete vogelplek van... Mia Kraal	56

Van de voorzitter

Op 9 januari kon de eerste excursie in het nieuwe jaar door sneeuw en gladheid niet doorgaan. De woensdag daarna was de contactavond voor nieuwe leden en geïnteresseerde leden. Ondanks het winterse weer was er een goede opkomst van nieuwe leden die konden kennismaken met enthousiaste vertegenwoordigers van de werkgroepen. Het werd een geanimeerde avond met veel aanmeldingen en onderling netwerken; een soort nieuwjaarsreceptie. Het bestuur wil nieuwe leden blijven aanmoedigen: wees niet beschroomd om aan de activiteiten van de Vogelwerkgroep deel te nemen.

In deze Korhaan vindt u het jaarverslag van de vereniging. Het wordt op 25 maart in de Algemene Ledenvergadering besproken. In deze vergadering zal na 10 jaar onze penningmeester André Kerkhof afscheid nemen van het bestuur. Gelukkig wil Egbert Leijdekker hem opvolgen. Na de pauze zullen twee jonge leden, Marijn Prins en Christian Brinkman het verdere programma verzorgen.

Tijdens de vorige algemene ledenvergadering kon ik meedelen dat de VWG een aanzienlijke erfenis krijgt. Het is nog niet bekend om welk bedrag het precies gaat en wanneer dit beschikbaar komt. Het bestuur werkt aan een voorstel voor het beheer en het gebruik. We

denken daarbij aan bestedingen die een dimensie toevoegen aan het werk van de VWG. Dat blijkt nog niet zo eenvoudig te zijn. Het voorstel kan waarschijnlijk in het najaar in de ALV worden besproken.

De acceptgiro voor het betalen van de contributie heeft u in januari ontvangen. Ik wil u vragen om de betaling niet te vergeten. Onze ledenadministratie en de nieuwe penningmeester stellen dat zeer op prijs. In dezelfde envelop vond u een flyer voor de "Atlas van de Noord-Hollandse Broedvogels". Dit is een gezamenlijke uitgave van de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) en Landschap Noord-Holland. Hij zal tijdens de Noord-Hollandse Natuurdag op 11 december 2010 gepresenteerd worden. U kunt nu al uw exemplaar van dit bijzondere boek reserveren met een flinke korting. U kunt het te zijner tijd ophalen bij Renée Beekman (Frans Halslaan 21, 1213 BJ Hilversum 035-6249207).

Vergeet ook niet om u aan te melden voor het Voorjaarsweekend in Drenthe. Het is één van de vele VWG-activiteiten dit voorjaar waarbij u van harte welkom bent.

Rien Rense, voorzitter

Van de redactie

Zoals we u beloofd hebben staat in dit nummer een interview met de fotograaf van de voorplaat, Luc Hoogenstein. Lenny Langerveld heeft met hem een gesprek gehad dat vooral over vogelfotografie gaat. Ook geeft Luc ons nog wat tips voor het maken van vogelfoto's.

U vindt in dit nummer een tweede interview en wel met Fred van Klaveren. Carla van Lingen sprak met hem en Fred houdt hierin onder meer een pleidooi voor het ringen van vogels. Ook bij het ringen gaat het - door het opdoen van kennis - om bescherming van vogels.

Leo van der Schoor vertelt met enthousiasme over het leven van Korhoenders en zijn fascinatie voor deze vogels. Elk jaar wordt er door onze VWG een excursie georganiseerd naar de Sallandse Heuvelrug speciaal voor deze Korhoenders. Zie het excursieprogramma voor de datum.

Het blad heeft deze keer een grote omvang door de bestuursstukken die hierin opgenomen zijn. Leest u ze vooral om op de hoogte te blijven van het reilen en zeilen van de Vogelwerkgroep. Het verslag van het Goois Vogelnet moet vanwege de vele kopij blijven liggen tot het volgende nummer.

Hillie Hepp

Snackbar

1 December was weer een belangrijke, jaarlijks terugkerende dag voor de vogels in mijn woonwijk. De vogelsnackbar werd opnieuw geopend. De speciale aanbieding was deze keer een netje met witte zonnepitten. Drie Koolmezen rolleborden al direct door het vrij hangende vogelvoederhuisje in een poging dit lekkers te bemachtigen. Wanneer de Groenlingen - liefhebbers van witte zonnepitten- dit geweten hadden, zouden zij zeker even langs zijn gekomen. Zij zijn net zulke liefhebbers van de voedingsrijke oliehoudende zaden als de Hongaren, waarmee ik ooit in een coupé in de trein bij Nyerigyhaza broederlijk zonnepitten heb zitten eten.

Bij de kleine voedselsilo moesten de inmiddels gearriveerde Pimpelmezen strijd leveren met de Koolmezen. Die vonden dat de pimpeltjes voldoende afstand moesten bewaren tot het pindanetje dat daar dichtbij hing. Opmerkelijk was dat de klanten van mijn snackbar zich niets aantrokken van een Havik die over scheerde. Het was een vrouwtje dat op jacht was om een van de malse Kauwen te verschalken, die in groepjes door de wijk zwerven. Soms bevinden de alles etende Kauwtjes zich wel eens tussen mijn, uit gelegenheidsvegetariërs bestaande, klantenkring. Zij zouden onbedoeld een voedselbank kunnen zijn voor vleesetende roofvogels. Het assortiment voor de klanten is breed. Behalve de al genoemde producten hangt er een vetbol en zijn de voedselsilo en de voerplank gevuld met granen, verbrokkelde maïs, gierst, lijnzaad, ander klein zaad en universeelvoer. De vetbol is een soort winkeldochter; in tegenstelling tot andere snackbars is hij hier vrijwel niet in trek. Je vraagt je dan af of dit iets met de samenstelling ervan te maken heeft.

Met het vorderen van de tijd en winterweer met sneeuw en ijs breidde de klantenkring zich uit. Bessen van vuurdoorn en hanenpoot waren

kort leverbaar door de activiteiten van Merels en Gaaien.

Inmiddels zit de loop er goed in. Beneden op de grond scharrelen dagelijks twee 'zenuwlijertjes' rond, Heggenmussen, die continu in beweging zijn en met hun staartjes maar heen en weer blijven wippen. Een Roodborst behoort tot de vaste klanten. Jaarlijks is hij vanaf november aanwezig en komt kijken of er al aanbod is; in maart verdwijnt hij weer naar zijn broedgebied (Scandinavië?). Aanvankelijk is het een bescheiden klant en beweegt hij zich rustig tussen de anderen die komen shoppen. Met het vorderen van de tijd gaat het bleue eraf en gedraagt hij zich agressief tegenover de andere bezoekers door als het ware een soort winterterritorium af te perken. Gaaien komen dagelijks langs, bekijken het aanbod, maar maken daar geen gebruik van. Zij schuimen liever de tuin af naar natuurlijk voedsel. Incidenteel geldt dat voor de Houtduif, Boomkruiper, Winterkoning, Vink en Staartmezen. Huismussen behoren ook niet tot de vaste clientèle. Het zijn onregelmatige bezoekers. Zij schuimen de buurtsupers af, die bijvoorbeeld voedselresten zoals brood en kaaskorstjes aanbieden. Daar houden zich gelukkig ook meestal de Kokmeeuwen, Kauwtjes en Turkse Tortels en Spreeuwen op, die zo dominant kunnen zijn, dat kleine vogels wegblijven. Als klein neringdoende ben ik best tevreden met mijn klanten, wanneer ik elk jaar de balans opmaak.

Penlijster

Algemene Ledenvergadering VWG 25 maart 2009

Hierbij nodigt het bestuur de leden uit voor de Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, te houden op donderdag 25 maart 2010 in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur

De agenda luidt als volgt:

1	Opening en mededelingen bestuur
2	Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 26 november 2009 - het verslag staat in De Korhaan en op www.vwggooi.nl
3	Algemeen Jaarverslag 2009 - het verslag staat in De Korhaan en op www.vwggooi.nl
4	Financieel Jaarverslag 2009 - het verslag staat in De Korhaan en op www.vwggooi.nl
5	Verslag Kascommissie
6	Decharge bestuur
7	Benoeming kascommissie De leden van de kascommissie zijn: Pieter Jan Hegenbart Elsje van der Velde Johan de Koning
8	Bestuurssamenstelling en –verkiezing - Vacature Penningmeester André Kerkhof is aftredend en niet herkiesbaar Het bestuur draagt Egbert Leijdekker voor - Vacature coördinator SG Communicatie Voor deze vacature heeft zich (nog) geen kandidaat gemeld <i>Kandidaten kunnen zich melden of worden voorgedragen Het bestuur verzoekt kandidaten voor de vacatures zich zo snel mogelijk op te geven bij de voorzitter of de secretaris. Kandidaten kunnen ook schriftelijk worden voorgedragen door een groep van tenminste 5 leden, vergezeld van een schriftelijke bereidverklaring van de kandidaat</i>
9	Rondvraag en sluiting

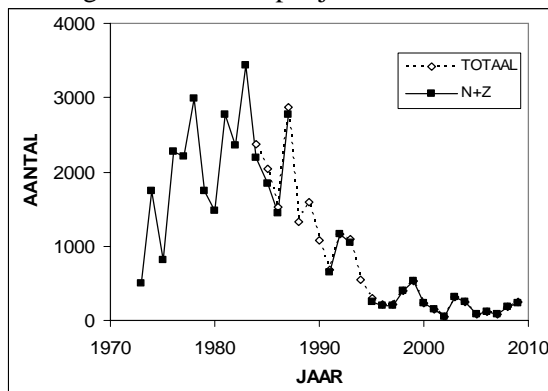
De vergaderstukken vindt u op pagina 37

Het voorkomen van de Wulp in de westelijke Eempolders

In de gebruikelijke lijsten van weidevogels komt ook de Wulp voor. Oorspronkelijk was de Wulp een broedvogel van de duinen en heidevelden, maar in de loop van de twintigste eeuw is hij steeds meer in graslanden gaan broeden. Dat gebeurde echter vooral in het hoge deel van Nederland. In de Eempolders zijn -voorzover bekend- geen broedgevallen geweest.

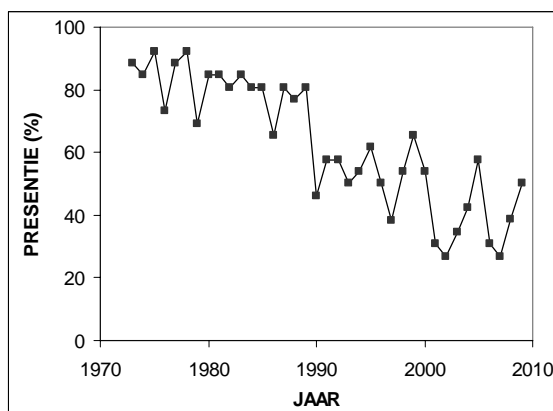
Jan Mooij

In figuur 1 zien we de waargenomen aantallen per jaar. Het is duidelijk dat er in de loop van de tijd veel veranderd is. In het begin namen de aantallen snel toe, maar vanaf het midden van de jaren tachtig van de vorige eeuw namen ze af met gemiddeld 13% per jaar.

Figuur 1. Totaal aantal getelde Wulpen per jaar. De getrokken lijn geeft de aantallen zonder de Oostermeent, de stippellijn de totale aantallen.

Er zijn vanaf halverwege de jaren negentig sterke schommelingen, maar er is zeker geen sprake van een duidelijk herstel. Landelijk lijkt de Wulp als doortrekker en wintergast zeker niet af te nemen.

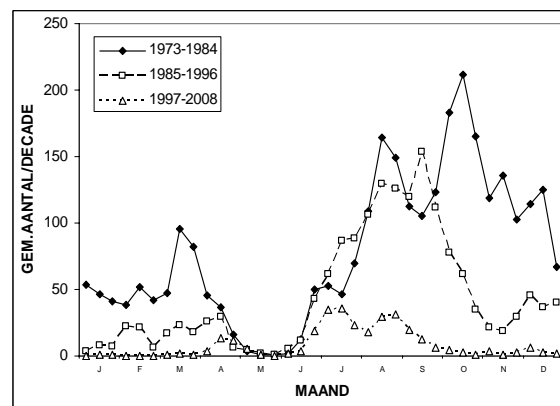

Figuur 2. Presentie van de Wulp per jaar

Als we naar de presentie kijken, dus het percentage van de tellingen waarbij wij

Wulpen hebben waargenomen, dan is het beeld ook negatief. De daling zet eigenlijk bij het begin van de tellingen al in. De aantallen stijgen dan nog, dat komt doordat er meer grote groepen gemeld worden. In 1990 is er een stap naar beneden, daarna daalt de presentie nog verder.

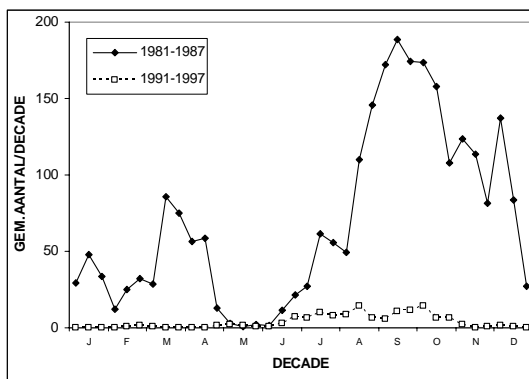
In figuur 4 zien we de verdeling over het jaar. In het begin was de Wulp alleen in de broedtijd afwezig. Eerst zakten de aantallen in de winter en bij de voorjaarstrek in elkaar, daarna daalden ze ook bij de najaarstrek.

Figuur 4. Gemiddeld aantal Wulpen per decade voor drie periodes van vier jaar

Het blijkt dat de ontwikkeling van de aantallen in de telgebieden sterk verschilt. In de Oostermeent (De Kampen) zijn de aantallen gedurende de tellingen altijd verwaarloosbaar klein geweest. Vanaf het begin van de tellingen zagen we de meeste Wulpen in telgebied Noord. In figuur 5 staan voor dit telgebied (de Noordpolder te Veld en de Maatpolder) de gemiddelde aantallen per decade voor de periode 1981 t/m 1987, dus vóór de landinrichting, en de jaren 1991 t/m 1997, dus ná de landinrichting. Omdat voor de jaren 1988 t/m 1990 de opsplitsing over de telgebieden verloren is gegaan konden we die jaren niet

gebruiken. We zien een dramatische instorting van de aantallen door het hele jaar. Alleen op de najaarstrek zijn na de landinrichting nog een paar Wulpen gezien.

Figuur 5. Gemiddeld aantal Wulpen per decade in telgebied Noord in twee periodes: voor en na de landinrichting

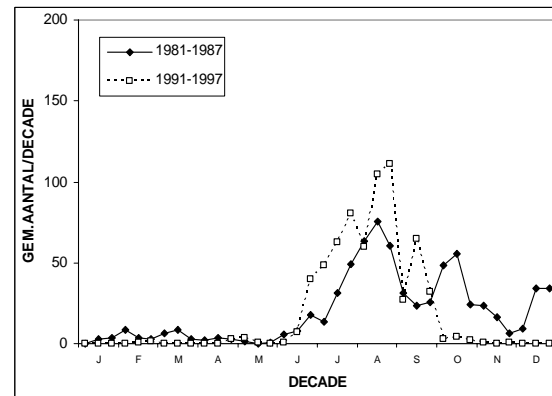
Heel anders is het beeld in telgebied Zuid, dus de Zuidpolder te Veld. Hier stortten de aantallen vanaf oktober ook in. In de eerste helft van het jaar kwamen hier voor de landinrichting nauwelijks Wulpen voor, en dat werden er nog wat minder. Van juni tot september namen de aantallen hier echter toe. Het lijkt er op dat telgebied Noord na de landinrichting totaal ongeschikt werd. Een aantal doortrekkers week daarom uit naar Zuid, maar ook daar was overwinteren kennelijk niet mogelijk. We zien nog steeds de meeste Wulpen in Zuid, maar ook daar zijn de aantallen steeds kleiner geworden. De vraag is natuurlijk waarom de landinrichting zoveel invloed had. Het meest waarschijnlijk is dat de rust sterk is afgenomen. Voor de landinrichting stonden er geen boerderijen in de Noordpolder te Veld en de Maatpolder, waar verreweg de meeste doortrekkers en wintergasten gezien werden. In

Literatuur

Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001. Algemene en schaarse Vogels van Nederland. (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht

Hustings F., Koffijberg K., van Winden E., van Roomen M., SOVON Ganzen- en Zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2008 Watervogels in Nederland 2006/2007. SOVON-monitoringrapport 2008/04, Waterdienstrapport 2008.061. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

de winter kwam er daardoor zelden iemand. Na de bouw van de boerderijen kwamen er dagelijks mensen; mogelijk was dat voor de Wulpen een reden om te verdwijnen. Ook de instelling van het reservaat heeft kennelijk niet de juiste voorwaarden geschapen om grote aantallen doortrekkende of overwinterende Wulpen te trekken.

Figuur 6. Gemiddeld aantal Wulpen per decade in telgebied Zuid in de periode voor en na de landinrichting

Naast de Wulp zien wij in de meeste jaren ook Regenwulpen die op doortrek zijn. Deze soort broedt noordelijker dan de Wulp. Het is niet altijd eenvoudig om Wulpen en Regenwulpen uit elkaar te houden, zeker als de afstand groot is. Het geluid is totaal anders dan dat van de Wulp, maar helaas zijn ze nogal eens stil. Het is daarom waarschijnlijk dat Regenwulpen redelijk veel over het hoofd worden gezien. In de loop van de tellingen schommelden de aantallen sterk. Halverwege de jaren tachtig werden er een paar jaar honderden gezien maar ook die verdwenen bij de landinrichting. Ervoor en erna gaat het hooguit om tientallen vogels.

De stand van de Huiszwaluw in 2009

We mogen dit jaar niet klagen, want er is een lichte vooruitgang in het aantal broedparen in het onderzoeksgebied. Het is te hopen dat de trend hiermee weer eens in een positieve richting wordt omgebogen. In het overgrote deel van de gemeenten ging de stand vooruit, al is het geen spectaculaire toename.

Dick A. Jonkers

Was er vorig jaar een daling van 9%, dit jaar stond daar een stijging van 10% tegenover en kwam de teller op 1402 nestelende Huiszwaluwen te staan. Het aantal broedparen was daardoor zelfs nog iets hoger dan in 2007.

Huiszwaluwen

Foto: A.C. Zwaga

Over de situatie elders in Nederland valt nog weinig te melden. In Den Helder en omgeving kwamen in 2009 139 paren tot broeden; in 2008 waren dat er 135 (Smit 2009). De Zaanstreek had een ongekend goed jaar. Voor het eerst 1970 was een zo groot aantal broedparen aanwezig (mondelijke mededeling Martien Roos).

Vechtplassengebied

In het Vechtplassengebied zagen 887 paren kans hun nesten te bouwen en dat zijn er bijna 100 meer dan in 2008. Slechts twee van de gemeenten in deze regio bevatten minder broedparen, maar de afname was daar zo gering dat die geen naam mag hebben. De overige gemeenten hadden een toename, met als uitschieters Nederhorst den Berg, waar 27 paren meer broedden en Muiden. Daar staan in de Noordpolder beoosten Muiden enkele boerderijen, die eigenlijk één grote kolonie vormen. Zij zijn de bepalende factor met een stijging van 47 nesten t.o.v. 2008. Vier van de elf gemeenten geven met hun aantallen van

rond de honderd broedparen - of ver daarboven - aan hoe belangrijk de waterrijke Vechtstreek is voor de Huiszwaluwen. Vooral Muiden/Muiderberg met 295 nestelende Huiszwaluwen is het koesteren waard. In Nigtevecht werden paren door schilderwerkzaamheden belemmerd om zich te vestigen, maar ze zagen elders een goede plek te vinden. Het vermelden waard is dat enkele paren, na jaren van afwezigheid, opnieuw hun nesten bouwden aan het gemaaltje in de Hilversumse Bovenmeent. In Loosdrecht is de uitbreiding van het aantal stallen met paarden gunstig. De meeste broedlocaties bevinden zich daar nu dichtbij.

Het Gooi

Van oudsher is het relatief droge bosrijke en ook nog plaatselijk verstedelijkte Gooi niet zo aantrekkelijk voor Huiszwaluwen. Het centrale gebied is niet geschikt voor de soort. Wanneer zij er nestelen gebeurt dat aan de randen. De afname die in het vorige verslag (Jonkers 2009) werd gemeld zette nog verder door van 215 naar 194 broedparen. Schrikbarend was de situatie in Huizen, tot nu toe het Gooise bolwerk voor de Huiszwaluw. In die gemeente was de stand bijna gehalveerd door een terugloop van 120 paren in 2008 naar 66 in 2009. Van de 48 locaties waar vorig jaar werd gebroed, was dit nu nog maar bij 30 het geval! Aan het restaurant de Kalkovens, altijd goed voor vrij veel nesten, werd nu geen vestiging gevonden. Heel belangrijk is ook de houding van de bewoners van de Zomerkade, die broedende Huiszwaluwen ongewenst vinden i.v.m. de overlast die zij daarvan ondervinden. Ondanks het aanbrenge van mestplankjes door de woningbouwvereniging hebben zij het nestelen weten te verhinderen. De Zwaluwkring Huizen van de Vogelwerkgroep is al enige tijd bezig met de voorbereidingen voor de bouw van een zwaluwflat in de nabije omgeving. Bij Givaudan, vroeger de smaakstoffenfabriek Naarden International,

was het aantal nesten minder dan in de jaren ervoor. Bij de voormalige boerderij Stadzigt waar zich in 2007 nog 37 nesten bevonden, waren er nu nog slechts elf. Oorzaak hiervan is een functieverandering van boerderij naar een voorlichtingscentrum en de daarbij optredende werkzaamheden. Het is te hopen dat Natuurmonumenten de Huiszwaluwen de mogelijkheid biedt om zich daar weer in grotere aantallen te vestigen. Dat de afname in het Gooi niet nog groter was, is te danken aan de toename in de andere gemeenten. Naarden bezet nu de eerste plaats. Verrassend is dat in Hollandsche Rading op de vaste adressen een groter aantal paren aanwezig was dan in de jaren ervoor. Ook in Blaricum was dat het geval.

Gemeente	Broedparen	
	2009	2008
Muiden/Muiderberg	295	238
Weesp	110	97
Nigtevecht	29	22
Nederhorst den Berg	97	70
Vreeland	31	25
Loenen a/d Vecht	37	38
Nieuwersluis	4	5
Ankeveen	43	39
's-Graveland	42	39
Kortenhoef	44	39
Loosdrecht	97	84
Hollandsche Rading	20	6
Hilversum	17	11
Naarden	91	74
Huizen	66	120
Blaricum	7	4
Eemnes	266	275
Eembrugge	43	44
Eemdijk	63	44
Totaal	1402	1274

Figuur 1. Aantal broedparen per gemeente in 2009

Eemland

Het aantal broedparen van 369 was vrijwel gelijk aan dat van 2008, toen er 363 zijn gevonden. Aan veel van de betrekkelijk nieuwe boerderijen die indertijd in het kader van de nieuwe landrichting zijn gebouwd in de Noord- en Zuidpolder te Veld (Eemnes) broeden inmiddels Huiszwaluwen. Mogelijk is dit voor een deel ten koste gegaan van de grootste kolonie in dit gebied, waarvan het aantal broedparen verminderde: van 161 in 2006 (Jonkers 2007) naar nog geen honderd in

2009. De kolonie aan de enige boerderij in De Kampen (Blaricum), die bij Eemland is opgenomen omdat hij in het verlengde daarvan ligt, bevatte wat minder nesten dan het voorgaande jaar. Eemdijk blijft verrassen. Daar was het aantal adressen waar broedende Huiszwaluwen zijn vastgesteld weer wat groter dan in het voorgaande jaar. Net als in de Noord- en Zuidpolder te Veld gebeurt dit aan 'nieuwbouwboerderijen' waar genesteld wordt.

Kunstnesten

Voor het derde jaar op rij lukte het niet om de Huiszwaluwen tot broeden te verleiden in een serie kunstnesten aan een loods bij een boerderij in de Maatpolder (Eemnes). In Eemdijk werd voor het eerst sinds jaren niet in, maar ook niet bij de kunstnesten gebroed. Bij de 37 overwegend uit kunstnesten bestaande kolonie in Eembrugge bouwden de Huiszwaluwen hun natuurlijke nesten tegen de kunstnesten aan of in de ruimtes daartussen. In Nigtevecht waren zes aangebrachte kunstnesten bezet en waren er nog twee natuurlijke nesten tegenaan gebouwd.

Koloniegrootte

Het aantal vestigingen met één paar bedroeg in 2009 90 en daalde daarmee iets t.o.v. 2008, toen 93 van dit soort vestigingen zijn aangetroffen. Het aantal kolonies met een aantal van 2-5 nesten liep sterker terug: van 97 in 2008 naar 89 in 2009. De daling van de kolonies van 6-10 nesten is nog steeds in gang. Dit jaar waren er hiervan 25 tegen 28 in 2008. Daar staat tegenover dat er bij de kolonies van 11-25 nesten een vanaf 2007 ingezette toename nog is doorgegaan. Nu waren er 23 kolonies die in deze categorie vielen, tegen elf in 2006 en achttien in 2007. Van de middelgrote kolonies met een aantal van 26-50 nesten was er ook weer een afname: in 2006 zes, in 2007 vijf, in 2008 vier en nu nog slechts drie nesten. Resteren nog de grotere kolonies. In de Noordpolder beoosten Muiden bevinden zich een kolonie van 138 nesten en een van 75 nesten dicht bij elkaar. Het aantal broedparen van de voormalige zeer grote kolonie in de Maatpolder (Eemnes) was met 94 paren bijna gelijk aan dat van 2008, toen er 93 paren huisden. Deze kolonie is vergeleken met 2006 bijna gehalveerd. De kolonie in De Kampen had 54 nesten. In 2008 waren dat er 60.

Medewerkers aan het onderzoek

De vaste kern van tellers, uitgebreid met enkele nieuwelingen, zorgde ervoor dat gegevens over het aantal broedparen in de respectieve telgebieden boven water kwamen. Anderen verstrekten aanvullende gegevens. De informatie kwam van: G. Bieshaar, Y. Bosman,

E. de Bruin, R. van Dijk, A. Driessen, B. Dwars, W. Fokker, J. Harder, D.A. Jonkers, A. van Klaveren, N. Klippel, W.L. Langendorf, A. van der Lee, M. Pieren-Olijhoek, A.M. van der Poel, K. Pranger, G. van Steenis, S. Staps, A. P. Vermeule, M. Voorveld en M. van der Weyden.

Geraadpleegde literatuur

Jonkers, D.A. 2007 De stand van de Huiszwaluw in de regio in 2006. De Korhaan 41(1):20.
Jonkers, D.A. 2009. Kolonies en aantal broedparen van de Huiszwaluw in 2008. De Korhaan 43(1):10-12.
Smit, G. 2009. Huiszwaluw telling 2009. De Steenloper 24(142): 6.

De Koekoek: Vogel van het jaar 2010

Fred van Klaveren

Jaarlijks wordt tijdens de vergadering van de Subgroep Avifauna de Vogel van het Jaar gekozen. Doel van deze verkiezing is meer aandacht te vragen voor één specifieke vogelsoort. De soort is zo gekozen dat hij goed herkenbaar is (ook voor beginnende vogelaars) en in principe in het gehele werkgebied gedurende een deel van het jaar te vinden is. Soms moet je er wel iets voor over hebben om de Koekoek te vinden en dat gaan we dit jaar met z'n allen doen. Net als bij de IJsvogel en de Boomklever gaan we

proberen het gehele werkgebied te onderzoeken op het voorkomen van de Koekoek. In de volgende Korhaan staat meer over deze zomervogel, die pas in april in ons land zal arriveren. Heeft u nog oude waarnemingen van de Koekoek? Stuur ze door, zodra de website daarvoor gereed is (binnenkort). Door middel van waarnemingskaartjes mag ook.

Foto: internet

Vogelherkenningscursus voor volwassenen

Op dinsdagavond 9 maart 2010 start de Vogelherkenningscursus van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken voor volwassenen.

Op 6 dinsdagavonden (9, 16, 23 en 30 maart en 6 en 13 april) van 20.00 tot 22.15 uur vertellen we u, met gebruik van dia's en beamerpresentaties, over vogels die in dit jaargetijde in onze omgeving voorkomen. De cursus wordt gehouden in de Infoschuur van het Goois Natuur Reservaat aan de Naarderweg (bij de natuurbrug tussen Hilversum en Bussum).

Naast de zes theorie-avonden gaan we ook vier keer op excursie in diverse natuurgebieden om onze opgedane kennis in de praktijk te brengen. De excursies zijn 's morgens vanaf 08.00 uur op zaterdag 20 maart, zondag 28 maart, zaterdag 3 april en op zondag 11 april.

De kosten voor deze cursus zijn: €30,- voor leden van de Vogelwerkgroep, €35,- voor niet leden (consumpties inbegrepen)

Er is al een wachtlijst voor deze cursus, maar u kunt zich altijd opgeven. Zodra er plaats is wordt u uitgenodigd voor de voorjaarscursus. Mocht deze vol zijn dan staat u al op de wachtlijst voor de najaarscursus, die begin oktober 2010 start.

Aanmelden bij: cursussen@vwggooi.nl of tel. 035-6936093 (Conny Leijdekker)

De Korhoenders van de Sallandse Heuvelrug, de Veluwe en Zweden.

Het zijn de natuurmonumenten van de heide: "de Korhoenders". Sinds 25 jaar ben ik in de ban van dit stukje oerwild van de heide. Vanaf die tijd ben ik minimaal twee keer per week in het veld om ze te observeren. Zo krijg je een redelijke kijk op het wel en wee van de Korhoenders.

Leo van der Schoor

Nationaal Park "De Sallandse Heuvelrug"

In het Nationaal Park De Sallandse Heuvelrug zijn tijdens de voorjaarsstelling van 2009 twaalf korhanen en twaalf korhennen geteld. Speciaal voor de Korhoenders worden hier kleine ronde stukjes heide gemaaid waarop deze vogels een baltsplaats kunnen innemen. Een baltsplaats van korhanen heeft altijd een kale ondergrond, want het gaat erom dat ze gezien willen worden door de hennen. Deze gemaaide veldjes zijn dan ook erg in trek en worden veel gebruikt.

Als er gevaar dreigt vluchten ze gelijk de hogere struikheide in. De verschillende hoogtes van de heide zijn dan ook van levensbelang. Juist in de periode dat de Korhoenders zich weer meer laten zien, zijn ze zeer kwetsbaar voor gevaar uit de lucht. De Havik is het grootste gevaar voor de Korhoenders. Deze jaagt al vanaf de ochtendschemering laag over de heidevelden, en zit er dan een Korhoen net iets teveel in het zicht, dan maakt het geen schijn van kans. In februari 2009 werden er binnen een week een korhen en twee korhanen geslagen. De plaatsen daarvan zijn teruggevonden. De Havik is dus levensgevaarlijk voor de Korhoenders. Het is misschien wel de natuur, maar met zo'n lage korhoenderpopulatie kan dit fataal

aflopen. Hoewel er ieder jaar wel aanwas is van de uitgekomen korhoedernesten, vallen er veel af door de predatie. Zo bevond zich in het Sikkelbos, dat eigenlijk een heideveld is, een nest met vijf kuikens, waarvan later nog één kuiken was overgebleven. Ik zag een paar dagen daarna op dezelfde plek twee vossen lopen. Nu wist ik zeker waar ze gebleven waren. Overigens heeft dit laatste kuiken het gered.

De hele zomer heb ik deze jonge korhaan terug gezien in dezelfde omgeving als waar hij uit het ei is gekropen. Op 7 augustus 2008 liep deze jonge korhaan tot 5 meter langs mij heen, terwijl ik me schuil hield achter een camouflagescherm. Een prachtige beleving. Ieder jaar komen er dus wel nieuwe Korhoenders bij, maar aan de andere kant vallen er ook weer net zoveel af. Daarom lijkt het net of de stand van de populatie elk jaar gelijk blijft met soms kleine verschillen. Het is niet alleen de predatie, maar een koude junimaand kan voor de kuikens ook fataal worden. Als het veel en langdurig blijft regenen kunnen de kuikens afkoelen en sterven. Ook is het belangrijk dat er veel insecten zijn, omdat die het voedsel voor de eerste weken van hun leven zijn.

In de zomer leven de Korhoenders solitair en leiden ze een verborgen leven; je zult ze gedurende deze periode niet vaak tegenkomen. Iedere morgen vliegen ze alleen van hun slaapplek naar de foerageerplek. Ze strijken dan meestal in de hoge heide neer en je ziet ze de hele dag niet weer. Pas in de herfst komt het leven weer op gang, en zoeken ze elkaar op. Je ziet ze dan weer vaak in groepjes bij elkaar. Op 18 oktober 2008 is de vorming van deze kluchten weer begonnen. Ik zag een klucht van vier korhanen vliegen vanaf de Haarerberg naar het Sikkelbos. Ze strijken deze periode alleen nog in de heide neer.

Pas op 22 november 2008 zochten ze ook de boomtoppen weer op. Tot deze tijd zijn ze erg schuw en laten ze zich nauwelijks zien. Vanaf december tot maart blijven ze in deze kluchten te zien. Vaak zie je ze in de toppen van een den, eik of berk, waarvan ze de knoppen eten. Het is een prachtig gezicht als je zo'n klucht Korhoenders in een heideveld tegenkomt. Het hoort zó bij de Sallandse Heuvelrug. Helemaal wanneer de balts begint in april. Een lust voor het oog.

Het hele jaar door is het mogelijk om Korhoenders te zien, alleen van half juni tot eind augustus is het wat moeilijker. Maar iedere morgen bij zonsopkomst maak je een goede kans. In de baltsperiode vliegen ze elke ochtend een uur voor zonsopkomst van hun slaapplek ergens in het heideveld naar de baltsplaats. Buiten de baltsperiode is het meestal een half uur na zonsopkomst. Deze tijdstippen dat ze komen aanvliegen zijn dag na dag vrijwel hetzelfde. Bij een heldere ochtend kan het iets eerder zijn en bij een grauwe ochtend iets later. Strijken ze dan neer op de baltsplaats, dan zijn ze de eerste minuut zeer alert voor gevaren. Dan pas begint de balts of dan pas gaan ze foerageren. Als 's morgens de balts ten einde loopt, staan ze

eveneens een paar minuten heel alert te kijken. Als er een eerste korhaan wegvliegt, gaat de rest er achteraan. Ze vertrekken dan naar een andere plek om te foerageren. Deze schuwheid is nodig om te overleven. De Korhoenders van de Sallandse Heuvelrug leven uitsluitend op de heide en niet in het bos. Er groeien hier heel veel vossenbessen, een belangrijke voedselbron voor de Korhoenders. Het hele jaar door dragen deze struiken bessen, die juist in de winter een goede voeding zijn.

Korhoenders slapen 's nachts op de grond in de hoge heide, en ook de nesten zijn op de grond in de hoge heide. Daarom is er altijd een redelijke kans dat het nest wordt gevonden door de aanwezige vossen, marters, hermelijnen of Zwarte Kraaien. Maar ook door loslopende honden en verwilderde katten. Zo loeren er heel wat gevaren die deze kwetsbare populatie bedreigen, dat is in het verleden wel gebleken. Nu wordt er extra aandacht geschonken aan het bestrijden van vossen en kraaien in het heidegebied om eventuele predatie te verminderen. Hierdoor bestaat de kans dat de nesten veilig kunnen uitkomen en de kuikens volwassen kunnen worden." Het is een prachtig stukje oerwild".

De Veluwe

De kans dat je op de Veluwe een roedel edelherten ziet in een heideveld met een klucht Korhoenders in een vliegden, is nu al mogelijk.

Sinds 2007 zijn er in het Nationaal Park De Hoge Veluwe Korhoenders uitgezet. Er zijn gelukkig meer mensen die de natuurwaarde van dit oerwild inzien, en daarom weer een levensvatbare populatie proberen terug te brengen die zichzelf in stand kan houden. Het project gaat 10 jaar duren, dan wordt er gekeken of het aanslaat of niet. Er is niemand die daar nu al een redelijk antwoord op kan geven. Als dit gaat lukken is het een verrijking voor de Veluwe en Nederland.

Net als op de Sallandse Heuvelrug is de Havik ook hier het grootste gevaar. Zo is er na het uitzetten van de Korhoenders meteen een aanzienlijk deel geslagen door een Havik. Bij dit project wordt er rekening mee gehouden dat er op deze manier een percentage Korhoenders door predatie verdwijnt. Juist door er genoeg van uit te zetten hoopt men, dat er een levensvatbare populatie ontstaat die kans ziet te overleven. Direct al in het eerste jaar was er een baltsplaats gevormd op het naast gelegen natuurgebied Deelerwoud met twee korhanen en drie korhennen. Verder zijn er verschillende waarnemingen binnengekomen uit de omgeving zoals: Kompanieberg, Deelenseveld, Oud Reemst, Aaiderinksveld, Zwarteveld, Deelense Was, Deelerwoud en Planken Wambuis. Hopelijk ontstaan er verschillende vaste baltsplaatsen waar ze zich vestigen. Korhanen leven meestal in de buurt van zo'n baltsplaats. De korhennen bezoeken meerdere baltsplaatsen. Zo is er een begin van het voortbestaan.

Als er gedurende tien jaar elk jaar Korhoenders worden uitgezet, wordt de dichtheid van de populatie waarschijnlijk zo hoog, dat ze zichzelf weten te redden. Als de nesten in het wild dan ook met goed gevolg uitkomen en de jongen volwassen worden, ontstaat er een mooie wilde korhoenderpopulatie die slim genoeg is om te overleven tussen alle gevaren. We moeten blij zijn met de mensen achter dit project die daar veel geld en tijd in steken. Het terug brengen van Korhoenders op de Veluwe is van grote waarde.

In het broedgebied is het zeer belangrijk dat het aantal vossen niet te groot is, want zij vormen een grote bedreiging voor de nesten of de nog niet zo vliegvlugge kuikens.

Korhoenders in Zweden

Hoewel ze op de Sallandse Heuvelrug uitsluitend op de heide voorkomen, leven Korhoenders in Zweden meer in de halfopen bossen en veenmoerassen. Ze worden hier zelfs benoemd tot de bosvogels. In Noord - Europa zijn nog mooie populaties te vinden. Zo heb ik een paar jaar geleden een baltsplaats gevonden met 57 baltsende Korhoenders op een groot bevroren meer in de bergen. Wat een belevenis was dat en wat een geluid! De meeste baltsplaatsen hebben zo'n vijf tot vijftien korhanen.

De korhennen bezoeken vaak meerdere baltsplaatsen op een ochtend. Dit heb ik vaak gezien. De baltsplaatsen zijn hier bijna altijd in uitgestrekte veenmoerassen. Ze nemen dan een hoge graspol in als hun eigen baltsplek. Komt er dan een andere korhaan iets te dicht in zijn buurt, dan krijg je heftige gevechten, waarbij ze elkaar flink kunnen beschadigen, zoals met krassen op hun kop. Vaak aan het eind van het baltsseizoen missen ze allerlei veren en soms bijna alle staartveren. Zo hard gaat het er aan toe. Maar wat het vooral zo mooi maakt is wel het geluid van de korhanen dat over de vlakte en door de bossen klinkt. Het is prachtig om in dit natuurrijke land steeds weer op zoek te gaan naar nieuwe baltsplaatsen en ze vervolgens te vinden. Het is net jagen, maar dan met een camera en verrekijker. En de jachttrofee is dan je mooiste foto. Het is een prachtige natuurbeleving.

Foto's: Leo van der Schoor

Oeverzwaluwen in 2009 opnieuw in een dal

In het verslag over 2008 is al aangegeven dat de stand van de Oeverzwaluw onderhevig kan zijn aan sterke schommelingen. Dit jaar was daar weer een voorbeeld van. Terwijl elders in het land lokale of regionale populaties soms bijna verdubbelden, moest ons onderzoeksgebied genoegen nemen met een sterke daling.

Dick A. Jonkers

Kolonies met broedparen

Er zijn in 2009 op tien plaatsen bezette kolonies van Oeverzwaluwen gevonden en dat zijn er drie meer dan in het jaar ervoor.

Wanneer dit een uitbreiding zou zijn geweest t.o.v. van de jaarlijks bezette kolonies zou het aantal broedparen aanmerkelijk groter zijn geweest. In 2009 zagen 405 paren kans nesten te bouwen in het gebied tussen de Vecht en de Eem. Met 407 nesten in 2009 is dat een achteruitgang van 35% (Figuur 1). De meest westelijke kolonie bevond zich deze keer aan de Middenweg in Nederhorst den Berg. De Oeverzwaluwen hadden daar een grondstort ontdekt bij een grondverzetbedrijf. Na goed overleg met de eigenaar kon deze hoop grond onaangetaast blijven gedurende het broedseizoen. Op 13 juni waren daar 31 nesten aanwezig. Naarden was dit jaar koploper met drie kolonies. Tijdens de aanleg van het natuurontwikkelingsgebied bij de voormalige boerderij Stadzicht waren enkele grondhopen ontstaan. In een daarvan kwamen vijf paren tot broeden. Door tijdig overleg met de aannemer zijn de werkzaamheden dichtbij de kolonie tot na het broedseizoen opgeschort. Een tweede kolonie was ontstaan bij een grondstort van een agrariër aan de Kieftkampen boven het Naardermeer. Hier nestelden 39 paren. Door toeval is tegen de A1 t.h.v. het kleine industrieterrein bij de de 'Pactolantoren' een kolonie van 24 paren in een grondstort gevonden.

In 's-Graveland ontdekte een paartje aan de Emmaweg dat een zandwandje bij een poel mogelijkheden voor een nest bood. Op het bedrijventerrein aan de Loodijk in dezelfde plaats groeven in juni zeven paren hun nestgangen. Helaas zijn de broedsels door een misverstand alsnog verloren gegaan. De al weer jaren bestaande kolonie in het zandwandje van de zanderij Crailo, dicht bij de

Natuurbrug Crailo, was in mei bezet door 21 paren. Een maand later bleek dat door het instorten van een gedeelte van de wand daar nog maar 15 broedsels van over waren. Het leek er aanvankelijk op dat wand van de Groeve Oostermeent een minimale bezetting zou krijgen. Eind mei waren nog slechts vier paren aanwezig, maar in de loop van juni nam het aantal toe. Uiteindelijk kwamen 38 paren tot broeden. De meest succesvolle kolonie was die van het Raboes in de Eempolders bij Eemnes. Hier zijn 236 bewoonde nestgangen gevonden.

Onbezette en verdwenen kolonies

Na het voltooien van de werkzaamheden in het Eemmeer voor het baggerdepot is de ringdijk verdwenen waarin vorig jaar enkel honderden broedparen nestelden. Ook het gronddepot in Kortenhoef was niet meer geschikt. Dit type nestgelegenheid is altijd maar een kort leven beschoren. Voor het voortbestaan van regionale populaties van enige omvang is de permanente aanwezigheid van nestelmogelijkheid in steilwanden van groot belang. De wand op de golfbaan bij Naarden was keihard geworden door de droogte. Het is voor het eerst sinds de aanleg dat er niet op deze plaats is gebroed. Nog steeds is niet bekend of er wat gaat gebeuren aan de wand bij de A1/A6. Over de kunstwand bij de Oostdijk bestaat ambtelijke onduidelijkheid wie deze gaat beheren, nu Rijkswaterstaat dit niet meer doet. Er wordt zowel over het Goois Natuurreservaat als over de gemeente Naarden gesproken, maar is geen beslissing genomen wie van de twee daarvoor nu verantwoordelijk zal zijn. De wand op de Naardermeent, tot voor enkele jaren altijd goed voor een groot aantal broedparen, bleef onbezet. De oorzaak daarvan was de begroeiing die vrijwel overal de wand bedekte.

Locatie	Gemeente	Aantal nesten		Vestigingsplaats
		2009	2008	
Middenweg	Nederhorst den Berg	31	0	grondstort
Kieftkampen	Naarden	39	0	grondstort
Stadzicht	Naarden	5	0	grondstort
Pactolan	Naarden	24	0	grondstort
Loodijk	's-Graveland	7	0	zandwand
Emmaweg	's-Graveland	1	0	grondstort
Zanderij Crailo	Hilversum	21	43	zandwand
Groeve Ooster-meent	Blaricum	38	66	zandwand
Raboes Eemnes		<u>236</u>	<u>47</u>	kleiwand
Totaal		407	620*	

Figuur 1. Oeverzwaluwenkolonies tussen Vecht en Eem in 2009.

* Totaal aantal broedparen van alle kolonies tussen Vecht en Eem in 2008.

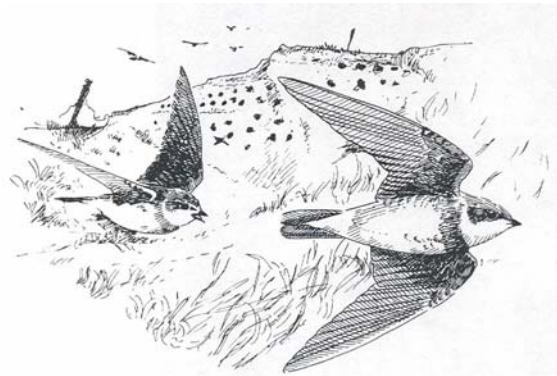
Bezetting van kolonies buiten het onderzoekgebied

In de kunstwand van het Twiske in de Zaanstreek steeg het aantal t.o.v. 2008 met 44% (Staats 2009). In de kolonie van de in 2004 gebouwde kunstwand bij De Groene Mal in Hellendoorn huisden in 2009 70 broedparen; in 2008 waren dat er 85 (Oude Veldhuis 2009). De twee wanden van Rijkswaterstaat aan het Amsterdam-Rijnkanaal bij Rijswijk (Gld.) bleven allebei onbezet (eigen waarneming). Bij de Ooievaarsplassen, langs de A6 in de omgeving van de Knardijk (Oost-Flevoland) bevonden zich begin juni circa vijftig nesten in de kunstwand. Half juli waren daar 82 bewoonde nesten aanwezig en dat waren er 40 minder dan in 2008. De bezetting van de kunstwand aan de oostzijde van het industrieterrein De Haar in Bunschoten was minimaal. Slechts 15 paren zagen kans zich te vestigen. De oorzaak was het te laat weghalen van schotten die ieder jaar na het broedseizoen voor de wand worden gezet. Het zand was bij aankomst van de Oeverzwaluwen nog drijfnat, waardoor grote delen instortten en nestbouw onmogelijk was. Na verloop van tijd werd de situatie wat gunstiger en zag een klein aantal paren alsnog kans zich te vestigen (mededeling Wim Smeets).

Onderhoud

Door het schonen van de wand op de golfbaan in Naarden was deze wel geschikt voor bewoning, maar de droogte gooide roet in het eten. Bij de Oostdijk in Naarden is geen onderhoud uitgevoerd, waardoor hij ongeschikt was voor bewoning. De kolonie van de Naardermeent lag er weer spic en span bij na

het afschrappen van de wand met een graafmachine en het verwijderen van wilgen- en rietopslag. Al dit werk mocht niet baten, want de natuur hernam haar rechten door het opnieuw oprukken van de vegetatie. Van begroeiing hebben de lage steilwandjes in de Groeve Oostermeent geen last. Wel storten er af en toe stukjes in. Ieder jaar voeren vrijwilligers van het Goois Natuurreservaat ruim voor het seizoen herstelwerkzaamheden uit.

Aan het wandje van de golfbaan in Eemnes hoefde niets te worden gedaan. Het ziet er geschikt uit, maar er is nog nooit genesteld. Van de wand in het Raboes is net als in voorgaande jaren met een kleine kraan de wand voorzichtig afgeschraapt.

Ringonderzoek

Het ringonderzoek is voortgezet. Helaas kon door het geringe aantal kolonies dat daarvoor geschikt was slechts worden gevangen op twee locaties. Bij beide kolonies ging het om twee vangpogingen. De kolonie van het Raboes leverde 239 Oeverzwaluwen op die konden worden geringd; de veel kleinere kolonie in de

Horstermeer aan de Middenweg Nederhorst den Berg 59 Oeverzwaluwen. Op Oud-Naarden waar zich geen kolonie bevindt zijn op de rand van de rietzone vijf exemplaren gevangen. Er zijn terugvangsten van 64 Oeverzwaluwen, die al voor 2009 van een ring waren voorzien. Het betrof vooral eigen terugvangsten. Drie Oeverzwaluwen waren in 2008 geringd in de nu verdwenen kolonie bij de zandstorten voor de nieuwe rijstroken van de A2 bij Vinkeveen. Drie exemplaren bleken eveneens gevangen te zijn in de kolonie van de golfbaan Naarden. Een exemplaar van de Groeve Oostermeent, geringd in 2008, hield zich nu in de kolonie van het Raboes op. In laatstgenoemde kolonie was ook een Oeverzwaluw aanwezig die door het Vogelringstation Het Gooi daar was geringd in 2007. Tussen de vangsten bevonden zich twee tijdens de trek geringde exemplaren. Een ervan kreeg zijn ring bij Valencia; de andere droeg een Franse ring. Van dit exemplaar zijn de gegevens nog niet ontvangen.

Geraadpleegde literatuur

Jonkers, D.A. 2008. Ontwikkelingen bij de Oeverzwaluwen in 2008. De Korhaan 42 (5): 142-144.
Oude Veldhuis, M. 2009. Oeverzwaluwval in de gemeente Hellendoorn "De Groene Mal" een groot succes. Ficedula 38(3): 11-12.
Staats, E. 2009. Goed jaar voor de Oeverzwaluwen in de Zaanstreek. De Kieft 3 (3): 29-32.

Mogelijke oorzaken van de afname

Jaarlijkse schommelingen zijn een normaal verschijnsel. Landelijke gegevens zijn nog niet bekend en het is daardoor niet mogelijk een beeld te geven of de populatie toenam, constant is gebleven of is afgenomen. De tot nu toe gepubliceerde resultaten zijn wisselend. De afname van de Oeverzwaluw in 2009 in ons onderzoeksgebied is in ieder geval voor een deel te wijten aan de problemen die zich bij de permanente wanden voordeden.

Dankwoord

Evenals in voorgaande jaren is weer door diverse personen of organisaties op een of andere wijze hulp verleend. Dank zij hen is het mogelijk dit verslag te maken. Hierbij hartelijk dank voor bewezen diensten aan Anco Driessen, Jelle Harder, Harry de Klein, Rob Leurs, Engbert van Oort, Gerard Rigter, Adrie Vermeule, Wim Smeets, de vrijwilligers van het Goois Natuurreservaat (werkploeg Groeve Oostermeent) en het Goois Natuurreservaat.

VERWACHTING

*Weet gij het ook de ganse nacht?
De vogels komen. Aan een geuren
- van wind, van water? - valt te speuren
Hoe 't lage land een komst verwacht.*

*Mórgen het teken aan de lucht
Een frons, een lijn, een krimpens wolken –
En dan, bui van geluid, een vlucht
Die dalen gaat: de vogelvolken.*

*En wéér staan in verwondering
Wij tussen dit gevleugeld sneeuwen;
Morgen – dan zijn wij, lieveling,
Het eerste paar van duizend eeuwen.*

*Ida Gerhardt, uit 'Verzamelde Gedichten' (1989)
Athenaeum – Polak & Van Gennip, Amsterdam*

67 Soorten nog voor de koffie.

Met Jan Bos op zoek naar ganzen in Friesland

Excursieverslag van zondag 15 november.

Hermien en ik waren al lang niet meer mee geweest op een excursie. Maar als half Fries gaat mijn hart toch een beetje sneller kloppen als we die richting op kunnen, zeker als daar dan ook nog bijzondere vogels te zien zijn. En als de dag dan ook nog geleid wordt door Jan Bos, geboren en getogen Fries, medeoprichter van onze Vogelwerkgroep die ook de eerste excursie in 1968 naar het barre noorden leidde, zijn meer aanbevelingen niet meer nodig.

Paul Keuning

aan wintervaste kleding, een goede kijker én een schoudertas met een thermoskan koffie.

Dat laatste hadden wij niet.

Het was een mooie dag en op de heenweg zagen we bij Lelystad al vier Ooievaars die ons laag tegemoet vlogen. De onderlinge communicatie tussen de vijf auto's verliep prima met de walkietalkies. Zo hielden we elkaar op de hoogte, en we zagen veel meer dan alleen Buizerds en Torenvalken. Bij Lemmer reden we langs de grootste roekenkolonie van Friesland; er liepen veel Roeken -met de broek nog aan- rond in het gras. De tocht door Gaasterland leverde grote groepen Brandganzen en vooral Kolganzen op, met daartussen Grauwe en Nijlganzen. Als een standbeeld zo mooi zat een Slechtvalk op een paal bij De Hege Gerzen. De parkeerplaats bij de haven van Laaksum, het kleinste haventje van Nederland, leende zich goed voor het speuren naar watervogels op het IJsselmeer. Prachtig! De Brilduiker, de Eidereenden op het ruige water, waar ook nog Pijlstaarten, Wintertalingen en Krakeenden druk bezig waren met foerageren. Voor wie proviand bij zich had was dit een goede pauzeplek. Koffie werd ons door Jan bij Hindeloopen in het vooruitzicht gesteld. Na een kwartier zagen we al een paar auto's van, naar ik meende, ons groepje vertrekken. Dus volgden wij die langs

Met zestien deelnemers stonden we op 15 november om half acht in de startblokken bij het station Bussum-Zuid. De ervaren excursiedeelnemers waren te herkennen

de dijk richting Stavoren. Blijkbaar hadden we ons toch vergist, want tot Stavoren hadden we geen contact meer met de rest van de groep. Maar bij de brug naast het Vrouwtje van Stavoren, was een goed geoutilleerd café. Omdat de excursie hier toch langs zou moeten rijden, namen Els, Hermien en ik een lekkere bak koffie met appelgebak. Net toen we weer in onze auto wilden stappen reden Dick Jonkers en Jan Bos over de brug en hadden we weer aansluiting.

Ik ga niet alle 67 vogelsoorten opsommen die we deze dag zagen. Het vermelden waard waren twee Grote Gele Kwikstaarten en vier Witte Kwikstaarten tijdens de eerste koffiepauze op een parkeerplaats langs de A6 even voor Ruiten. De als ganzenexcursie aangekondigde tocht was geslaagd. We zagen zeven ganzensoorten. Natuurlijk mogen hiervan de Kleine Rietganzen en de Toendrarietganzen bij Oudega niet onvermeld blijven. Het geheugensteuntje van Jan Bos blijft me goed bij: de toendra bestaat uit gras; op grasland vind je dus de Toendrarietgans, terwijl de taiga het gebied is met de oneindige dennenbossen. Voor Taigarietganzen moet men daarom naar de zandgronden en de open akkers in Drenthe en Overijssel.

Op de terugweg ontdekte de excursiegroep voorbij Lelystad tegen drie uur toch nog een gelegenheid om met elkaar wat te drinken en afscheid van Jan Bos te nemen.

Wij hadden in Friesland al afgehaakt. Maar Dick Jonkers vertelde me later dat Rien Rense en Joke van Velzen op passende wijze afscheid hadden genomen van ons erelid, die er nu in de rol van excursieleider 41 dienstjaren op heeft zitten. Dick memoreerde de eerste excursie naar Friesland in 1968, geleid door Jan Bos en zijn vriend Henk van der Meulen van Staatbosbeheer. Het was een tocht onder

barre omstandigheden met sneeuw en ijzel *en* zesduizend ganzen!

Om het op z'n Fries te zeggen: 'Net emelje foar de kofje', dat wil zeggen: voor de koffie moet je niet zeuren.

Met zoveel soorten en zo'n rijkdom aan ganzen op deze zondag hadden wij niets te klagen! Bedankt. Stel dat je gemiddeld twee keer per jaar dertig mensen meeneemt op excursie, dan zijn dat in 40 jaar 2400 vogelaars! En jij hebt ervoor gezorgd dat zij met jouw aanwijzingen en je verhalen over dure horloges die onder water verdwenen toen je twaalf jaar was, nog meer konden genieten van alle vogels in ons zompige land. Ook namens hen nogmaals: dankjewel.

* Net emelje foar de kofje betekent: voor de koffie niet zeuren.

Foto's Joke van Velsen

Contactavond

Lenny Langerveld

Aan de foto's is het niet te zien, maar de contactavond voor nieuwe leden op 13 januari jl. was écht geanimeerd en gezellig. Het kwam in de buurt van een nieuwjaarsborrel, maar dan één waarop je wat omhanden hebt.

Zo'n nieuwjaarsborrel 'plus' lijkt me een ontspannen manier voor nieuwe leden om de sfeer van de vereniging op te snuiven en zich te oriënteren.

Makkelijker kunnen we het als vereniging niet maken, al blijft de kunst van het netwerken een preciaire aangelegenheid. Mijn openingszin "Hallo, heb je interesse om in de vereniging

actief te worden?" werd tot twee keer toe beantwoord met een verbouwereerd: "Eh... ja... nou ja, ik zit natuurlijk al wel een paar jaar in het bestuur..." Daarna heb ik de handdoek in de ring gegooid.

Toch een gezellige avond gehad. Geen nieuwe redactieleden geworven. Maar ik probeer het nog één keer: "Zeg, heeft u geen zin om in de vereniging actief te worden?"

Bel mij. Mailen mag ook.
(redactie@vwggooi.nl)

Foto's: André Kerkhof

Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep

Publicaties zijn te lenen uit de verenigingsbibliotheek. De medewerkers krijgen gratis een exemplaar.

Dick Jonkers

Broedvogels van De Kampen 2009

De Polder De Kampen is een met sloten doorsneden graslandgebied in de gemeente Blaricum ten oosten van de A27. De in dit rapport vermelde inventarisatie betreft 110 ha van deze circa 183 ha grote polder die ook wel officieus wordt aangeduid als de Oostermeent. Het geïnventariseerde deel is eigendom van Staatsbosbeheer. Behalve de graslanden is ook de rietzone van het Eemmeer onderzocht. Er zijn 29 verschillende soorten broedvogels vastgesteld. Zeven daarvan komen op de Rode Lijst voor: Slobeend (2 paar), . Grutto (30 paar), Tureluur (20 paar), Veldleeuwerik (1 paar), Graspieper (10 paar), Boerenzwaluw(2 paar) en Gele Kwikstaart (3 paar). In een tabel over 1989-2009 worden de aantallen broedparen vergeleken. Voor 1989 zijn de aantallen te hoog, omdat in dat jaar de hele polder is geïnventariseerd. Voor het registreren en verwerken van de in het veld verzamelde gegevens is een speciaal hiervoor ontwikkelde en veelbelovende internetapplicatie gehanteerd.

Dirk Prop 2009. Broedvogels van De Kampen 2009. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum*. Uitgave 183. 34 blz.

Tuinvogels 2008

Het tuinvogelonderzoek dat al vanaf 1992 wordt uitgevoerd is nog steeds populair; in 2008 deden 34 leden er aan mee. In de wintermaanden voerden respectievelijk Merel, Pimpelmees en Koolmees de toptien aan. De Huismus moest genoegen nemen met de elfde plaats, een positie die hij ook in 2007 innam. Het percentage tuinen waarin Huismussen zijn waargenomen bleef in de maand januari van 1992-2008 vrijwel onveranderd. Het aantal tuinen waarin in de winter van 2008 Spreeuwen zijn gesignaleerd was zeer klein, maar het lijkt er in vergelijking met andere jaren op, dat dit een incidentele afname is. Landelijk loopt de broedvogelstand van de Spreeuw weliswaar terug, maar dit verschijnsel

hoeft nog niet bij de wintervogels op te treden. Dit zijn vogels uit andere populaties.

Fernand C. Jager 2009. Tuinvogelonderzoek 2008. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum*. Uitgave 181. 12 blz.

Broedvogelinventarisaties rond de Eem in 2009

Aan de serie van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten is met die van 2009 weer een nieuwe toegevoegd. De objecten Buitenvaart Noord, Buitenvaart Zuid, de Zwarte Noord, de Bruggematen en de Wolkenberg zijn kleine reservaten. Zij liggen aan weerszijden van de Eem. De oppervlakte van het kleinste reservaat bedraagt 11 ha; het grootste omvat 28 ha. In de eerste drie geldt een weidevogeldoelstelling, bij de overige een botanische doelstelling. Samen herbergden deze gebieden negentien soorten broedvogels. Vijf soorten daarvan staan op de Rode Lijst: Wintertaling, Slobeend, Grutto, Tureluur en Veldleeuwerik. Na in 2008 daar ontbroken te hebben, nestelde de Kluut nu met vijf paren in de Buitenvaart Noord. In de Buitenvaart Zuid vestigden zich twee nieuwe soorten, een paartje Waterral en een paartje Rietzangers. In de Zwarte Noord was dat een paar Veldleeuweriken en in de Bruggematen een paartje Kolgans.

Marc van Houten 2009. Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij de rivier de Eem in 2009. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum*. Uitgave 182. 32 blz. + bijlagen.

Resultaten van nestkastonderzoek

In 2009 zijn nu voor het vijftigste achtereenvolgende jaar nestkasten op de aanwezigheid van broedvogels onderzocht. Een felicitatie aan de Werkgroep Goois Nestkast Onderzoek voor dit een halve eeuw

lang lopende onderzoek is dus zeker op zijn plaats. Er zijn plannen om een samenvattende publicatie te gaan maken.

In 2009 zijn in 31 terreinen gegevens verzameld van de hollenbroeders in 1370 nestkasten. Een groep van 22 controleurs verzamelde de gegevens. Zestien verschillende vogelsoorten maakten gebruik van de nestkasten. Topbroeder was de Koolmees: 442 eerste en 43 tweede broedsels. Deze soort speelde met zijn vervolglegels in op een rupsenpiek. Met 395 eerste en 12 tweede broedsels mocht de Pimpelmees er ook zijn. De Boomklever deed het ook goed met 69

eerste en 3 tweede legels, gevolgd door de Bonte Vliegenvanger, die 64 kasten bezette. Voor laatstgenoemde was het een goed jaar met een stijging van 30% t.o.v. 2008. Er zijn voor het broedseizoen drie avondcontroles uitgevoerd. Dit is een greep uit de interessante feiten die in het verslag worden gepresenteerd. Lezers die dit boeiende verslag willen lezen kunnen het lenen uit de verenigingsbibliotheek.

R.E.Beskers (samenstelling) 2009. Goois Nestkast Onderzoek Jaarverslag 2009. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum*. Uitgave 183. 43 blz.

Mutaties Ledenbestand

NIEUWE LEDEN

MW L ARNOLDBIK	COLENZO 162	3761 GP	SOESTDIJK		G
MW I HORNSVELD	SCHOLEKSTERSTRAAT 25	3742 XJ	BAARN	035 5421622	G
MW C HUIJSKES	KORTE BRINKWEG 30	3761 EE	SOEST	06 40428406	G
P KLOOSTERMAN	VAARTWEG 60	1411 TR	NAARDEN	06 22241908	G
MW I KOEDIJK-BRINKMAN	HAVIXHORST 169	2402 MP	ALPHEN A.D. RIJN	0172 441351	G
MW M V.D. KOOIJ	COLENZO 32	3761 GG	SOEST		H
L.KUITENBROUWER	ZOMERKADE 160	1273 SP	HUIZEN		H
HH I M NYPELS	DALWEG 19	1217 HX	HILVERSUM	035 6244073	G
MW C M NYPELS-PLATENBURG	DALWEG 19	1217 HX	HILVERSUM	035 6244073	H
MW J OUDENAARDEN	PIETER DE HOOGHLAAN 33	1212 BP	HILVERSUM	035 6215727	G
P OUDENAARDEN	PIETER DE HOOGHLAAN 33	1213 BP	HILVERSUM	035 6215727	H
R A M VERHOEF	KORTE BRINKWEG 30	3761 EE	SOEST	06 40428406	H
MW Y VERMEULEN	JOKE SMITPLEIN 101	3581 PZ	UTRECHT	030 2312653	G
MW A VOORHAAR	LIJNBAAAN 27	3421 JG	OUDEWATER	06 27520914	H
MW E WETERINGS	GODELINDEWEG 16	1412 HD	NAARDEN	035 6942961	G

ADRESWIJZIGINGEN + OPZEGGING

MW A BUDDING-KOPPENOL	ACHTERWILLENSWEG 68	2805 JZ	GOUDA		
J W LUTJE SCHIPHOLT	GROESBEEKSEWEG 215 A	6523 NT	NIJMEGEN		

BEDANKT

MW M BLOKLAND	BREDESTEEG 11	3811 WS	AMERSFOORT		
E DIJK	JACOB CATSSTRAAT 28	1215 EZ	HILVERSUM		
L M F M IMANDT	N RUYSKADE 19	1399 GR	MUIDERBERG		
H E W K KWAK	RIETMEENT 106	1218 AZ	HILVERSUM		
MW E KWAK-V D WEL	RIETMEENT 106	1218 AZ	HILVERSUM		
E V.LEYENHORST	PR. F HENDRIKLAAN 70	1411 GB	NAARDEN		
MW M MESKER	SCHUTTERSWEWEG 90	1217 RB	HILVERSUM		
C DE ROOIJ	RADING 80	1231 KC	LOOSDRECHT		
H P VOS	LAAN V. V S V.D.HAARE 15	1405 AR	BUSSUM		
F WAGENVOORT	STICHTS END 107 A	1244 PM	ANKEVEEN		

Bijgewerkt tot 30 december

Fred van Klaveren

“Robby heette hij en ik was dol op hem. Het was een heel bijzondere Roodborst. Als ik hem riep kwam hij aanvliegen en at uit mijn hand. Kijk, hier ligt hij begraven.” Fred wijst onder de voerplank waar de Roodborst de eeuwige rust heeft gevonden. Nu Robby dood is heeft een andere soortgenoot zijn plek ingenomen. Als Fred hem roept komt hij aanvliegen. Een naam wil hij hem niet geven, uit piëteit voor Robby. “Kippen zou ik ook wel willen. Een kip is voor mij meer een huisdier dan een vogel. Ik zou ze vertroetelen tot en met en het liefst zou ik ze nog leren praten en op schoot nemen. Geweldig lijkt me dat.”

Carla van Lingen

Bezeten van zang

Van vogels houden betekent voor Fred meer dan alleen vogels tellen of vogels ringen. “Hun zang of roep is voor mij het allerbelangrijkste. Ik hoef een vogel niet te zien. Een Bijeneter is een prachtige vogel, maar ik hoef hem niet te zien. Alleen zijn geluid horen vind ik al machtig mooi. Ik ben vierentwintig uur per dag bezig met geluid. Als er ’s nachts om drie uur een Oeverloper overvliegt dan heb ik hem gehoord, ook al slaap ik. Op het moment dat zijn geroep klinkt heb ik het geregistreerd. Een half geluid is voor mij al genoeg om bezeten te zijn van een vogel.” Fred’s liefde voor vogels begon al vroeg. Hij was vier jaar toen hij geraakt werd door de vinkenslag. “Het gebeurde hier op de oprijlaan naar Gooilust toen er nog hoge bommen stonden. Ik hoorde een vogel zingen en dat maakte zo’n diepe indruk dat het geluid in mijn geheugen werd gegrift. Welke vogel het was wist ik toen niet. Pas tien jaar later heb ik het geluid dat ik vroeger gehoord had, kunnen vertalen naar een naam: de Vink.”

Foto: internet

Buitenbeentje

Vanaf dat moment gingen vogels een actieve plaats innemen in zijn leven. Hij las boeken over vogels en volgde een cursussen bij de Vogelwerkgroep. Alle geluidsdragers met vogelzang werden aangeschaft en grijs

gedraaid. Fred was door zijn passie voor vogels als schoolgaand kind een buitenbeentje. Vogelaars waren meestal eenlingen. Hij bofte met zijn klassenlerares Lia Last, die zijn passie voor vogels deelde. “Zij heeft er voor gezorgd dat het balletje ging rollen. Ik ging mee op excursies en mocht al jong zelf cursussen leiden. Van Adrie Vermeulen en Dick Jonkers, waar ik mee op pad ging, heb ik veel geleerd. In die periode ben ik ook vogels gaan ringen. Ik weet nog goed die eerste keer; ik vond het een beleving om zo’n klein vogeltje in de hand te houden. Toen is de passie voor ringen geboren.”

Vogels ringen

Afgelopen jaar besloot Fred om meer te gaan ringen en minder te gaan tellen. De kritiek dat vogels vangen appelleert aan het jachtinstinct en een aanslag is op het wezen van de vogel ontkent hij niet, maar de voordelen voor de soort vindt hij groter dan de nadelen. “Het is eigenlijk gewoon jagen maar met behoud van het vogeltje. Je wilt ze straks ook weer terugzien. Ik kan niet ophouden met tegen het diertje te praten. Het klinkt gek, maar op dat moment ben ik één met zo’n vogel, omdat ik echt het gevoel heb dat ik het voor hem doe. Deze zomer heb ik aan de Gooimeerkust een Winterkoning gevangen. Dat zijn de lastigste vogeltjes, want die zijn zo beweeglijk dat ze helemaal in het net verstrikt raken. Ik heb hem in drie minuten bevrijd en daar ben ik trots op. Ik begin met goed te kijken hoe hij het net binnen is gevlogen. Als je aan de verkeerde kant begint krijg je hem er nooit meer uit. Je maakt dan eerst het buikje vrij, dan volgen de pootjes die je vasthoudt, vervolgens het staartje en daarna trek je het net zo over z’n kopje.” Niet alle vogels ondergaan de operatie rustig. Volgens Fred zijn Pimpelmezen echte lastpakken, maar Oeverzwaluwen daarentegen

liggen rustig op hun rug te wachten tot ze zijn bevrijd. Hij geeft toe dat het stressvol is voor de vogels, zeker in de trekperiode, maar dat de resultaten veel goed maken. “Door veel te ringen kom je te weten waar ze zitten, waar ze vandaan komen en waar ze naar toe gaan. Het ringen leert je ook iets over de broedbiologie en de ruiperiode. Ook is nu bekend hoe lang ze er over doen om op te vetten. Een Zomertaling bijvoorbeeld heeft 100 gram vet nodig om van Afrika naar Nederland te vliegen.”

Discriminatie

Favorieten heeft hij niet. Ieder seizoen brengt andere vogels die hoog scoren. Koperwieken die aan het eind van de herfst overvliegen met hun kenmerkende geluidjes, in de zomer de Zwartkoppen die zingen in de bamboe, en het tikken van de Roodborst in de winter. “De IJsvogel heb ik al gelokaliseerd voordat hij geroepen heeft. Het is een heel apart geluid: alsof hij z’n longen volzuigt om te gaan roepen. Een fractie later hoor is z’n kenmerkende roep.”

De vogels moeten even plaats maken voor vijf reeën die langs het raam paraderen. Ze zijn met elkaar aan het dollen en blijven de rest van het gesprek in beeld. Volgens Fred een dagelijks terugkerend tafereel dat het wonen in het bos nog feestelijker maakt, afgezien van de minstens vijftig vogelsoorten.

Internet

“Ik voel me verwant met vogelaars. Gelukkig komen er steeds meer jonge mensen die vogels kijken. Je ziet die kinderen vaak sjouwen met enorme telescopen waar ik jaren krom voor moest liggen. Internet vervult een belangrijke plek in het vogelleven van jongeren. Zelf maak ik er ook graag gebruik van, bijvoorbeeld in de trektijd of na een storm. Op trektellen.nl weet je meteen of er iets bijzonders gebeurd is. Vandaag heb gezien dat er een Rotszwaluw in Maastricht zit bij de Pietersberg. Ik zoek dan meteen op hoe hij er uit ziet en vervolgens luister ik naar z’n zang. Zo spijker je je kennis ook bij. In het voorjaar luister ik bijvoorbeeld weer hoe de Grasmus klinkt en als ik naar het buitenland ga zoek ik de soorten op die daar leven.”

Vogel spotten met jaarlijsten, gebiedslijsten, maandlijsten enzovoorts, is niet aan Fred besteed. “Ik ben niet competitiegericht dus hou niet van wedstrijden. Maar het allerleukste overkwam me toen ik naar Texel op vakantie ging. Ik zette als gebruikelijk mijn tentje op en fietste naar de vuurtoren om een broodje te eten. Je raadt nooit wat ik zag: een Renvogel, afkomstig uit de woestijn bij de Rode Zee. Het was voor het eerst dat deze soort ons land bezocht en ik heb hem zelf ontdekt. Uren later bevolkten grote groepen vogelspotters het eiland.”

Vogelhospitaal Naarden zoekt hulp

Beste leden van Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. Wij hebben dringend aanvulling nodig in ons bestuur. Meest urgent is de functie van secretaris, maar ook enkele bestuursleden zijn van harte welkom.

Ook zijn wij op zoek naar goede vrijwilligers, die bereid zijn om ons te helpen met de dagelijkse werkzaamheden en dan met name in het aankomende drukke seizoen. We gaan dan wel uit van vaste dagdelen, zodat we een vast rooster kunnen maken. Schroom niet en kom eens met ons praten, zodat we samen kunnen bespreken wat de mogelijkheden zijn.

We hopen op veel reacties van jullie. Meld je aan via ggep@casema.nl.

Gerard Glas, voorzitter

Nieuwe naam

Nog enkele ontwikkelingen: De naam van de Stichting Vogelasiel Het Gooi, Almere en Omgeving is veranderd in Stichting Vogelopvangecentrum Midden-Nederland; de werknaam blijft Vogelhospitaal Naarden. De stichting is door de belastingdienst aangemerkt als een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling).

In het voetspoor van Nescio

Op excursie met de Vogelwerkgroep betreedt de beginnende vogelaar regelmatig nieuwe gebieden. De Diemer Vijfhoek is zo'n gebied. Het ligt op een steenworp afstand van het Gooi, maar wie is er ooit geweest?

Lenny Langerveld

Ik niet. Ik heb er zelfs nooit van gehoord. De route-aanwijzingen die ik van excursieleider Antje van Slooten door de telefoon krijg, wekken enige verbazing. We moeten verzamelen op het parkeerterrein bij de Maxis in Muideren, en dan lopend langs de elektriciteitscentrale, via de Diemerzeedijk het PEN eiland op. Wat is dit voor gebied? Ik heb visioenen van een lege woestenij, een half-industrieel filmisch decor van ingestorte fabrieken, autowrakken en verwaarloosd krijgsende meeuwen.

Diemerzeedijk

De Diemerzeedijk en de achterliggende polder ken ik. Niet omdat ik er ooit zelf ben geweest, maar uit de literatuur. Generaties van Amsterdamse jochies deden allemaal hetzelfde: Op een goede dag fietsten of wandelden ze aan de oostkant de stad uit, bereikten de buitenkant en werden daar overdonderd door het licht, de lucht, de verre einder. En het onomkeerbare besef dat de wereld groter is dan een handvol smalle straten, hoge huizen en een enkele smerige gracht. De allerbekendste is natuurlijk Nescio: "Groot was God dien middag en goedertieren. Door onze oogen kwam Zijn wereld naar binnen en leefde in onze hoofden. En onze gedachten gingen woordeloos uit over de wereld, ver over den gezichtseinder gingen zij. En zoo vloeiden de wereld en wij beurtelings in elkaar over. Bekker zei datti z'n hart voelde uitzetten en toen ik m'n oogen dicht deed, was 't of m'n hoofd vol goud licht en blauw water was en wonderlijke rillingen gingen door m'n ruggenmerg. Ik voelde daar de wereld, die om mij lag."

De vroegere Amsterdamse stadsecoloog Martin Melchers onderging die sensatie in 1955, toen hij als tienjarig jochie met zijn vriend Fred op een gammele fiets naar de onbekende oostkant fietste. "Het pontje zette ons aan wal op de Buitenkerkerweg en boven

op de dijk gekomen lag de Diemberbuitendijkse polder tot aan de horizon voor ons uitgestrekt. Zoveel ruimte hadden we nog nergens in Amsterdam gezien."

Diemer Vijfhoek

Op zondag 18 oktober is het zo ver. Mijn eigen hoogstpersoonlijke ontdekking van de Diemerzeedijk en de Diemer Vijfhoek. Een man of twintig verzamelt zich en gaat onder leiding van Piet Spoorenberg (excursieleiders Antje en Hugo zijn verhinderd) op pad. Met mijn visioenen van onttakeling en verval wordt korte metten gemaakt. Een onverhard kronkelend pad leidt door een moerasbos van wilgen langs verstilte meertjes met Krakeenden, Smienten en Kuifeenden. We zien Goudhaantjes op doorreis, Rietgorzen wiegend in de wind. Staartmezen, Goudvinken, Roodborstjes met hun fladderende zang en een Sperwer in golvende vlucht. De bomen zijn al kaal en dat vogelt gelijk weer een stuk makkelijker. Een groepje Koperwieken laat zich vangen in onze kijkers.

Aan de buitenkant is er de kustlijn aan het IJmeer met uitzicht op Pampus, Durgerdam, Almere en IJburg. In de verre kijker biedt Durgerdam een oud-Hollands tafereel van tegen elkaar leunende dijkhuizen, twee kerktorens, een vuurtoren en een windmolen. De Diemer Vijfhoek is verrassend en lieflijk, maar wel met een voorbehoud. Natuur en grote stad vechten in deze regio een verbeterde strijd om leefruimte. Het verderop gelegen Diemerpark is een ingekapselde vuilstortplaats, IJburg, het resultaat van landhonger die nog lang niet gestild is en de Diemer Vijfhoek, ooit bedoeld voor de bouw van een kerncentrale. En toch... ondanks alles overheerst het onuitroeibare en eeuwenoude plezier van de ontdekking van Nieuw Land. In het kielzog van Martin Melchers, Nescio en al die anderen.

Geraadpleegde bronnen: Nescio 1914, Buiten-IJ Milieucentrum Amsterdam. In de voetsporen van Nescio; twee wandelingen door Flevopark, Diemerpark en Diemer Vijfhoek.

Rondom een Dümmersee-excursie

Paul & Alie Voorhaar

De commissie buitenland had gekozen om naar de Dümmersee te gaan. Wij kenden dit gebied niet en zochten op internet naar gegevens. Naarmate we er meer over te weten kwamen werden we steeds enthousiaster. Wat is internet toch een prachtmedium voor dit soort zaken. We konden landkaarten, interessante plaatsen, wandel-, fiets- en autoroutes downloaden. Ook topografische kaarten voor in de GPS werden op die manier verkregen. Nee, wij zouden zeker niet verdwalen.

We besloten een dag eerder te vertrekken en wat langer te blijven na het weekend. Dat bleek een goede greep zou later blijken. We overnachtten de eerste nacht op de

camperparkeerplaats vlak naast het Jugend- und Freizeitzentrum. Omdat het donderdag was waren we een van de weinigen; de zaterdag erna zou het stampvol staan, maar toen sliepen we redelijk comfortabel binnen tussen musicerende pubers en bakvissen die 's avonds prachtige muziek maakten.

Het weekend begon met een zonnige dag gevolgd door twee regenachtige dagen. Toen de anderen gearriveerd waren werd die dag direct benut voor een fietstocht rondom het meer, steeds de aanwezige uitzichttoren bezoeken. Gezien het feit dat het de volgende dagen regende was dat goed gegokt.

Commentaar over het eten sla ik even over. 's Ochtends zagen we Boeren- en Huiszwaluwen vliegen evenals tot twee keer toe een Kleine Bonte Specht. Op een verspreidingskaartje van de lokale onderzoekers van de Dümmersee stond één broedgeval aangegeven van de Kleine Bonte Specht; precies op de locatie waar wij hem hebben gezien.

De zaterdag verliep heel erg regenachtig. Van de oorspronkelijk geplande wandeling kwam niet veel terecht. Rondom de Dümmersee liggen een aantal moerasgebieden. Deze liggen niet vlak bij elkaar en het is dus noodzakelijk de auto te gebruiken. We reden van de ene overdekte uitzichttoren naar de andere.

Ondanks het slechte weer was er op die manier toch nog het een en ander waar te nemen.

We bezochten het Rehdener Geestmoor, het Neustädter Moor, het Oppenwehmoor en het Ochsenmoor. Bij het Rehdener Geestmoor werden wij door een bezoeker gewezen op de aanwezigheid van enkele Kraanvogels in de buurt; deze waren snel gevonden. Bij de uitzichttoren van het Neustädter Moor dachten we Kraanvogels te horen, maar met Helmut Vos in de buurt weet je het nooit. Voor hetzelfde geld word je enthousiast door een Ipod-opname. Vlakbij de parkeerplaats bij het Oppenwehmoor zagen we een grote groep foeragerende Kraanvogels. Bij het Oppenwehmoor was het even droog en kon toch een korte wandeling gemaakt worden. 's Avonds werd een heel grote groep Houtduiven door meerdere mensen gezien en door enkelen gefotografeerd. Het waren er

honderden. We hadden nog nooit zoveel Houtduiven tegelijk gezien, maar we wisten toen niet wat ons nog te wachten stond.

Na het vertrek van de laatste vogelwerkgroepleden reden we naar het Oppenwehermoor. Daar was een hotelrestaurant met kampeermogelijkheid. De overvolle campings aan het water trokken ons niet zo aan. De biefstuk kon maar net op ons bord en we konden de ontstane tekorten in één maaltijd aanvullen. 's Morgens trokken er tussen 10 en 12 uur grote groepen ganzen, duizenden Houtduiven en Kraanvogels over. Dat er zoveel Kraanvogels en duiven bivakkeren is niet verwonderlijk; overal zijn maïsvelden te vinden. We begrepen van de

eigenaar van het restaurant dat de trekrichting van de vogels sterk werd beïnvloed door de heren der verrezen windturbines. De camperplaats bevond zich precies op de juiste locatie. De meeste trek is vanuit het Neustädter Moor ten oosten van de Dümmersee naar het zuiden en over onze slaappleats.

Van dinsdag op woensdag was er een lichte nachtvorst. Woensdagmorgen was het daardoor echt een "circus". Het was prachtig weer en duizenden Kraanvogels trokken in groepen van ongeveer 125 stuks over. Cirkelend voegde de ene groep zich bij de andere en in de thermiekbellen wonnen zij aan hoogte. Het had er alle schijn van dat ze naar het Lac du Der door zouden trekken.

Overtrekkende kraanvogels

Toen gebeurde het. Ook een front van Houtduiven trok over ons, van de horizon in het oosten tot aan de horizon in het westen. Dit moeten er duizenden zijn geweest, ongelooflijk zoveel.

De ganzen trokken in een iets andere richting, maar leken ook uit de richting van het Neustädter Moor te komen. Het Neustädter Moor staat bekend als overnachtingplaats van Kraanvogels en ganzen. Deze vliegen tijdens de schemering het gebied binnen,

gadegeslagen door grote groepen vogelaars. Wij hebben om die reden een avondbezoek aan het moeras overgeslagen. Onze interesse gaat voornamelijk uit naar de kleine overtrekkende groepen. Op de fiets hoor je het ver dragende geluid van roepende Kraanvogels en na enig omhoog turen ontdek je dan een paar exemplaren. Deze ervaring loop je mis als je met de auto reist. Het was jammer dat het juist tijdens het weekend zo regende en dat de andere werkgroepleden dit fenomeen niet of heel weinig hebben kunnen waarnemen.

De trekroute van Kraanvogels van hun broedgebieden naar de overwinteringskwartieren.

Eenmaal onderweg naar huis besloten we de snelweg nog even te mijden en onderlangs de Dümmersee over kleine wegen te rijden. Daar zagen we nog een grote groep (2000?) foeragerende Kraanvogels. Op een gegeven ogenblik zagen we in het Ochsenmoor een Buizerd die aan het prikkeldraad hing. Eerst probeerden we het beest nog los te maken, maar het prikkeldraad zat door de bewegingen van de vogel helemaal vast; hopeloos. Met een tang knipten we een heel klein stuk prikkeldraad af, zodat we hem, met prikkeldraad en al, naar het 2 km verderop

gelegen natuurbeschermingskantoor konden brengen. We werden vriendelijk te woord gestaan. De dichtstbijzijnde dierenarts zit in Vechta en zij zouden het dier daarheen brengen. Op de vraag “Waar hebben jullie hem gevonden?” antwoordden wij: “Je rijdt 2 km die kant op, totdat je aan de plaats komt waar een stuk prikkeldraad mist”. We weten niet of het dier nog te helpen was of dat ze hem hebben laten inslapen. Uiteindelijk moesten we toch de snelweg op. Daarmee kwam voor ons de excursie pas echt ten einde. Echt een gebied om nog eens te bezoeken.

Opvetten en wegwezen

Vanaf 19 januari 2010 is in museum Naturalis in Leiden de tentoonstelling ‘Opvetten en wegwezen’ te bezichtigen. De tentoonstelling, een samenwerkingsverband met Vogelbescherming Nederland, bevat meer dan tweehonderd trekvogels uit de collectie van Naturalis en vertelt over de unieke prestatie die vogels op trek leveren en de bedreigingen waarmee ze geconfronteerd worden. Haast is niet nodig, want de tentoonstelling is héél 2010 nog te bezichtigen.

De vogels staan ingedeeld op de afstand die ze afleggen. Een aantal vogels vertelt het verhaal over de trektocht die ze onderneemt en wat daar allemaal bij komt kijken. De vliegtechnieken, de timing van vertrek, de oriëntatie tijdens de trek en de gevaren die op de loer liggen.

Naturalis is op dinsdag tot en met vrijdag open van 10.00 tot 17.00 uur, op zaterdag, zondag en feestdagen van 10.00 uur tot 18.00 uur. Toegangsprijs voor volwassenen € 11.-. Leden van Vogelbescherming krijgen op vertoon van de ledenpas € 2.- korting. www.naturalis.nl

Een korhaan schieten op de Holterberg

Interview met de fotograaf van onze nieuwe coverfoto, Luc Hoogenstein.

Lenny Langerveld

Ben je professioneel fotograaf?

Ik noem mijzelf semi-professioneel. Ik werk bij Vogelbescherming Nederland als coördinator van het Wetlandsteam. In Nederland zijn 90 gebieden als wetland aangewezen. Dit zijn nagenoeg allemaal beschermde natuurgebieden die door vrijwilligers voor Vogelbescherming goed in de gaten worden gehouden.

Piet Spoorenberg, die bestuurslid is bij jullie vereniging, is zo'n wetlandwacht. Net als Dick Jonkers vroeger. De vrijwilligers zijn de ogen en oren van het veld. Zelf kom ik helaas te weinig buiten; vaak ben ik op het kantoor van Vogelbescherming in Zeist te vinden.

Je bent natuurfotograaf, maar uit alles blijkt dat je hart bij de vogels ligt. Hoe is dat zo gekomen?

Dankzij Vogelbescherming ben ik vogels gaan kijken. Begin jaren '80 bracht een tante die wist dat ik belangstelling koesterde voor de natuur, het toenmalige jeugdblad Het Vogelaartje voor me mee. Op de achterkant stond een advertentie van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie en dat sprak me gelijk heel erg aan.

Kleinste strandlopers

Ik heb ze zelf gebeld en de volgende dag kwam er al een jongen langs om te vertellen hoe leuk het was en wat ze allemaal deden. Die jongen is nu nog steeds mijn beste vriend. Vanaf dat moment kreeg mijn passie voor de natuur vleugels. De NJN was geweldig, je

werd er razendsnel opgeleid tot all-round bioloog en beleefde er de meest onverwachte avonturen. Als 13-jarige peddelde ik 's morgens vroeg de Nieuwkoopse Plassen op en zag ik een Woudaapje zitten. Een onvergetelijke ervaring; ik kan dat beeld nog steeds terughalen.

Je ging met bar slechte verrekijkers op pad, maar eigenlijk was dat een zegen. Omdat je er niet al te veel door zag, was je gedwongen de vogels te herkennen aan hun gedrag en aan de bewegingen die ze maken. Daar heb ik nu, als ik vogels fotografeer, enorm veel profijt van. Ik heb een soort zesde zintuig ontwikkeld en ik kan vaak vrij goed inschatten hoe een vogel zich ten opzichte van mij als fotograaf zal gedragen. En dit vind ik echt de basis van goede natuurfotografie: ken je onderwerp. Steek tijd in je onderwerp. Dat is het halve werk.

Waarin onderscheiden jouw foto's zich van die van anderen?

Ik zoek vaak naar plaatjes waarin je niet alleen de geïsoleerde natuur vastlegt, maar ook een bepaalde interactie tussen mens en natuur laat zien.

Neem deze foto van een Bruine Korenbout (een libelle). Op de achtergrond zie je spelende kinderen. Deze foto waarmee ik een prijs heb gewonnen is er ook zo een: een libelle op het gezicht van mijn dochttertje. Dit soort foto's, daar houd ik heel erg van. Mijn dochttertje op het strand met een kwal in haar handen, mijn zontje dat er beteuterd in een geel regenjasje op de achtergrond bij staat. Het zijn foto's die bruikbaar zijn voor natuurbeschermingsorganisaties omdat ze een gevoelige snaar raken bij een groot publiek. Dat is wat ik wil: foto's maken die inzetbaar zijn voor natuurbeschermingsdoeleinden. Laten zien hoe mooi de natuur is en dat het de moeite waard is, om er zorgvuldig mee om te gaan. Maar ook, dat die natuur onder handbereik is. Hier, in mijn voortuin, of in het park bij jou om de hoek.

Blauwborst

Ik bedenk meestal in het veld al de compositie van de foto. Daarmee ga ik een stap verder dan alleen maar klakkeloos vastleggen wat zich aandient. En ik probeer ook altijd wel origineel te zijn. Nét iets anders te fotograferen dan de anderen. Bijna iedereen heeft bijvoorbeeld een Graspieper op een paal, maar ik wil 'm in het gras hebben. De vogel heet immers niet voor niets Graspieper.

Sommige van je vogelfoto's zijn haast abstract, zoals bijvoorbeeld die van de Noordse Stern in vlucht.

Die foto maakte ik in omstandigheden die verre van ideaal lijken. In de Eemhaven zat een kolonie Noordse Sterns en Visdieven op de parkeerplaats bij Wavenborg.

Noordse Stern

Ik stond op een strategische plek, tussen de kolonie en water, maar het was slecht weer, een grauwe gure dag, het wolkendek was egaal grijs. Na een uurtje heb je dan wel in de gaten hoe de vogels zich gedragen. Als je al zo lang staat, kun je anticiperen op wat komen gaat.

Testfoto's maken, de ISO-waarde instellen, de afstand, de sluitertijd... Eigenlijk is het beeld al voor 90% af voordat je de foto daadwerkelijk maakt. De vogels bidden in de lucht en hun vleugels zijn haast transparant, dat wist ik. Door over te belichten sprong ieder detail van de vogel nog meer naar voren. Alles stond klaar, ik hoefde alleen nog maar te klikken toen ik 'm in de lens kreeg.

Wanneer heb je de foto van 'onze' Korhaan gemaakt?

Op 23 april 2008, 's morgens vroeg op de Holterberg. Ik vind dat een van de mooiste natuurbelevingen die je in Nederland kunt hebben: In het donker aankomen op de Holterberg en het gekoer van de korhanen horen. Machtig mooi. Ik was blij dat ik de foto had, een jaar eerder had ik ook al een hele ochtend zitten wachten, maar toen moest ik onverrichter zake vertrekken. We hadden de schuilhut van Staatsbosbeheer geregeld, die staat vlakbij de plek waar de korhanen bolderen. De eerste keer zaten we er 's morgens om half vier. Als je eenmaal in dat schuilhutje zit, mag je er pas weer uit als de mensen die op de weg staan, vertrokken zijn. Op het dak van het hutje zat een korhaan onafgebroken te koeren, terwijl wij ons binnen zaten te verbijten en helemaal niets konden uitrichten. De tweede keer was een jaar later, in 2008 dus. Weer hadden we de hele ochtend tevergeefs op een korhaan gewacht. We hadden onze spullen al ingepakt, toen er toch nog één landde in de boom voor de hut. Razendsnel uitgepakt, foto's gemaakt. Zeven uur gewacht, voor die vijf minuten fotograferen. Het is het waard, hoor. Continu door de lens naar de vogel gekeken, het leek wel alsof ik naar een natuurfilm keek.

Wat valt er technisch over de foto te melden?

Het was een moeilijk moment van de dag. Elf uur, de zon is dan al redelijk hoog. Er zijn harde contrasten, die heb ik zo zacht mogelijk gehouden. Er was genoeg licht om een snelle sluitertijd (1/500) te kunnen combineren met een vrij klein diafragma. Met diafragma 9 heb je meer dan voldoende scherpte/diepte om de gehele vogel scherp te krijgen. Ik wilde per se ook een stuk van de achtergrond herkenbaar op de foto. Mijn vriend baalde van dat boompje op de achtergrond, maar ik juist niet. Dat boompje geeft net even iets meer prijs van de omgeving. Links onder zie je ook nog

pijpestrootjes, de vergrassing van de heideterreinen in beeld.

Waar ben je zelf heel trots op?

Op de foto's die ik in Oeganda maakte. Vorig jaar was ik in Zuid-Korea, op een internationale wetlandsconferentie. 141 Landen waren daar in vergadering bijeen. Mijn kamergenoot kwam uit Oeganda en werkte daar voor Nature Uganda, de Oegandese Birdlife-partner. Hij maakte een boek over de vogels in Oeganda, maar had problemen met het vergaren van beeldmateriaal. Ik heb hem toen beloofd dat als hij een jeep en een programma zou regelen, ik terug zou komen voor de foto's.

Vier maanden later zat ik in Oeganda. Het wordt een glossy gids over de schoonheid van de Oegandese vogelwereld voor toeristen, maar er zit ook een beschermingsdoel achter: ten eerste gaan de opbrengsten naar het beschermingswerk van Nature Uganda en ten tweede wordt het boek voor een vriendenprijsje beschikbaar gesteld aan de lokale bevolking. Het geeft hen iets in handen over de natuurlijke weelde van hun land, en hopelijk ook argumenten tegen bijvoorbeeld de houtkap.

Ons doel was om zoveel mogelijk soorten te fotograferen, we hoopten op honderd soorten. Aan het einde van de rit hadden we maar liefst 230 soorten vastgelegd!

Geelbuikrietzanger

Soms heb je geluk, en dat was ook in Oeganda het geval. Bijvoorbeeld bij de eerste foto's die ooit in het wild zijn gemaakt van de Papyrus Yellow Warbler, de Geelbuikrietzanger. Hij

Foto's die hierboven worden genoemd zijn ook te vinden op www.luchoogenstein.nl.

Foto's van Luc staan op de databank www.buiten-beeld.nl en ook op www.saxifraga.nl voor verenigingen met weinig geld. (!)

Foto's: Luc Hoogenstein

was moeilijk te vinden. We hebben urenlang zitten wachten in papyrusmoerassen, middenin een landbouwenclave. Ik had een geweldige gids bij me, die kon al fluitend zo'n 300 soorten roepen. De vogel reageerde niet, we moesten geduld hebben. Je hebt geen idee waar ie gaat zitten, maar ik had mazzel. Je ziet 'm op de foto door het riet heen, maar zijn oogje is vrij. Het is een foto waar je mensen mee naar Oeganda lokt.

Spectaculair vind ik ook een close-up van een Schoenbekooievaar en een foto van Maraboes op het spoor. Zinderende, trillende lucht, een slachterij, de Maraboes die te midden van de vermoeide mensen, hun weg zoeken.

Maraboes

Waar fotografeer je mee?

Met Canon, omdat ik al Canon lenzen had toen ik begon. De lenzen van Canon zijn heel goed, maar eigenlijk ontlopen Nikon en Canon elkaar niet zo veel. De kwaliteit van de 'bodies' is niet allesbepalend. Neem die foto van de Noordse Stern. Die nam ik met mijn allereerste digitale camera en de camera die ik nu heb is echt stukken beter. Het gaat vooral om jezelf en om de kwaliteit van de lenzen. De scherpte wordt door de lenzen bepaald, de kleur, de snelheid... De lens maakt het verschil. De grootste lens die ik heb is een Canon 500mm/f4. Die vergroot acht maal. En verder heb ik een macrolens, groothoeklens, korte zoomlens, lange zoomlens, 300 mm lens. Zes lenzen. En een converter. Die zet je tussen de lens en de body. Vergroot het beeld met 1.4. 500 mm wordt 700 mm.

Tips voor vogelfotografie

1. Een goed startpunt is je eigen achtertuin. Het voordeel is dat tuinvogels gewend zijn aan menselijke activiteit en daardoor minder schuw zijn.
2. Ken je soorten. Als je weet hoe een soort zich gedraagt, dan weet je wanneer, waar en onder welke omstandigheden je een bepaalde foto kan schieten.
3. Door afstand van de vogels te nemen, voorkom je dat ze verstoord raken. Daarom gebruiken de meeste vogelfotografen in het begin een vaste 300mm/f4 of f2.8-lens met een image stabilizer, vaak in combinatie met een 1.4 of 2.0-converter.
4. Kijk uit met flitsen. Het kost een uil ongeveer een half uur voordat de ogen – nadat er geflitst is – weer aan het donker gewend zijn. Dat kan heel slecht uitpakken voor de uil die je kiekte.
5. Denk na over het te maken beeld en stel de camera hier van tevoren op in. Een portret vraagt bijvoorbeeld om een ander diafragma dan actie. Dit kan kostbare seconden in het veld schelen.
6. Selecteer het centrale AF-punt om te voorkomen dat het onderwerp uit de scherpte loopt. Meestal is de kop het onderdeel van de vogel dat scherp moet zijn.
7. Bepaal de compositie zoveel mogelijk in het veld, en zo weinig mogelijk achter de computer.
8. Gebruik een stevig statief.
9. Varieer met je standpunt: ga ook een plat op de grond liggen om een ‘intiemer’ beeld te maken.
10. Bij vliegbeelden is overbelichten bijna altijd noodzakelijk om voldoende detail in de vogel te houden. Diafragma f8 is bijna altijd voldoende om de vogel van vleugelpunt tot vleugelpunt scherp te krijgen bij voldoende sluitertijd. Gebruik iso400 of iso800 om een snelle sluitertijd te behouden.
11. Fotografeer in RAW/NEF. Dit geeft betere mogelijkheden om de foto na te bewerken.
12. Blijf kijken: laat je verrassen en wees creatief. Vogels zijn levende wezens, en kunnen soms verrassend reageren. Neem de tijd, en ga pas weg als de vogel ook vertrokken is.

Bron van de tips: Luc Hoogenstein in het januarinumnummer van Focus

Mezenwezen

Je kroost in de steek laten en op zoek gaan naar nieuwe veroveringen werkt; tenminste, voor de buidelmees

Uit *The Economist*, 11 augustus 2009. Vertaling Izaak Hilhorst

Evolutionair gezien zoeken mensenmannetjes zoveel mogelijk vrouwtjes waarmee ze zoveel mogelijk kleintjes maken, terwijl vrouwtjes worden opgehad met het opvoeden van het kroost. Bij sommige dieren zijn de rollen omgedraaid en bij weer anderen is de zorg voor de kinderen gelijkelijk verdeeld tussen de ouders.

Een team ornithologen heeft nu een soort ontdekt waarbij zowel mannetjes als vrouwtjes hun kroost in de steek laten, en waarbij deze strategie ertoe leidt dat het aantal kinderen dat ze uiteindelijk hebben groter wordt. De onderzoekers, onder leiding van Istvan Szentirmai van de Eotvos Universiteit van Boedapest, hebben het gedrag bestudeerd van *Remiz pendulinus*, de Buidelmees (zie *ANWB vogelgids*, pag. 320). Deze vogel is vooral bekend doordat de mannetjes prachtige hangnesten maken om vrouwtjes te lokken. De investeringen die ze doen om een gezin te stichten zijn verdeeld tussen de mannetjes, die het nest bouwen, en de vrouwtjes die de eieren leggen.

Buidelmees

Foto: Paul v.d. Poel

Nadat de eieren zijn gelegd verlaat óf het mannetje, óf het vrouwtje Buidelmees het nest en laat zijn, respectievelijk haar partner achter

om het kroost te voeden. In 50% à 70% van de gevallen is het het vrouwtje dat voor de kleintjes zorgt, maar in 5% à 20% van de gevallen is dat het mannetje.

Verrassenderwijs echter laten in 30% tot 40% van de gevallen beiden partners het nest in de steek.

De onderzoekers wilden uitzoeken wat er nu precies gebeurt. Ze bestudeerden daartoe een kleine kolonie Buidelmezen in Zuid Hongarije, een gebied met visvijvers omgeven door wilgen en populieren. Ze bestudeerden het gedrag van 78 mannetjes en 64 vrouwtjes. In het broedseizoen werden er zo'n 240 nesten gebouwd; van 119 daarvan hadden ze complete gegevens. Het onderzoek is gepubliceerd in het augustusnummer 2009 van *Journal of Evolutionary Biology*.

Ze ontdekten dat, over het hele broedseizoen, het aantal nakomelingen van de vogel die het nest verliet het grootst was. Of het nu een mannetje of een vrouwtje was: hoe vaker een vogel zijn/haar kroost in de steek liet, hoe meer partners hij/zij had en hoe meer eieren er werden gelegd. Zowel mannetjes als vrouwtjes kunnen paren en eieren krijgen met zo'n zeven partners in één broedseizoen.

Niet alleen dat, de Buidelmezen bleken ook hun oudergedrag vaak per broedsel te variëren. In het algemeen voedden ze twee keer zoveel broedsels als ze in de steek lieten en zodoende kwamen de meeste eieren dus uit. Door zijn/haar broedsel in de steek te laten en op zoek te gaan naar nieuwe seksuele veroveringen maximaliseert de Buidelmees zijn/haar broedsucces. De onderzoekers denken dat de Buidelmees de enige vogelsoort is die deze methode toepast om meer nakomelingen te krijgen.

Vogels kijken in de ‘stad’, hoe doe je dat?

Wat doe je als je boven het winkelcentrum een groep Kraanvogels hoort? Natuurlijk breek je je gesprek met een oude bekende af. Je pakt de kijker die je trots (op aanraden van Lenny*) om je nek draagt of haalt een minikijker uit je jaszak en gaat staan turen naar dat luidruchtige sliertje hoog tegen de bewolking. Succes verzekerd: je gesprekspartner stapt met nijdige passen een winkel binnen en wist onderweg je contactgegevens uit zijn/haar mobieltje. Een passerende hond begint tegen je te blaffen. Een groep melige tieners loopt, overdreven naar boven kijkend, “per ongeluk” tegen je op. Een winkelier komt met klem vragen of je “dat” misschien ergens anders kunt gaan staan doen. En de rest van het winkelend publiek weet niet waar het moet kijken: naar jou, steels naar de lucht of - met de situatie verleggen - de andere kant uit. Eén ding wordt duidelijk: dit kán dus kennelijk niet!

Carel de Vink

Toen ik als kind in de stad opgroeide en met een fanatiek veren verzamelend vriendje ontdekte hoe interessant vogels waren, was vogels kijken geen probleem. Niemand lette op spelende kinderen. Dus volgden we een kat die een Groenling pakte een tuin in. Tevergeefs proberend om de vogel te redden. Het leek alsof we een verdwaalde bal uit de tuin kwamen halen. Het enige wat we meenamen was een plukje geelgroene veertjes. Verstoppertje spelen of voorzichtig het nest van een Zanglijster bewonderen in het struikgewas kon allebei ‘zomaar’. Dat veranderde toen ik op kamers ging wonen. Met een pas gekregen verrekijker volgde ik een groep Kolganzen. Wat een uitzicht had ik over de daken aan de andere kant van de straat!. Maar mijn overbuurvrouw kwam prompt klagen bij mijn hospita. Ze voelde zich bekeken. Dus moest ik plechtig beloven mijn kijker alleen nog buiten de bebouwde kom te gebruiken (zucht!). Wat niet wegnam, dat mijn hospita me een paar weken later erbij haalde, toen burenen een Ransuil op hun schutting ontdekten. Waarom zat het beest zo stil? Het leek niet gewond. En honger had het ook niet, want het weigerde een aangeboden stuk brood. De vogel vond een extra pottenkijker (mij dus) er eentje teveel en vloog weg. Mijn advies was niet meer nodig.

Nu woon ik in hartje Bussum. Vanuit mijn kleine tuin kan ik redelijk ongezien de lucht afspeuren, met of zonder optische hulpmiddelen. Maar dat verhaal van die Kraanvogels is historisch. Ik besloot mijn gesprekspartner op de passerende groep te

wijzen. “Ja, leuk hè, die ganzen voelen de lente al,” was de reactie. Mijn verrekijker hield ik op zak, maar ik kon nog wel even het aantal schatten. Meer zat er niet in.

Wat nog wel eens wil lukken, is even stilstaan en doen alsof er iets in mijn nek prikt: hoofd schuin omhoog en met één hand frunniken aan mijn kraag. En ondertussen speuren naar de vogel(s) die ik ergens boven de huizen hoor roepen. Maar uitgebreid in een tuin koekeloeren of je dat Vuurgoudhaantje ook te zien krijgt, kun je maar een kwart minuut volhouden. Anders verschijnt er al spoedig een geërgerd gezicht voor het raam: “Zoek je wat?”

Waar zit die zingende Zwarte Roodstaart? Tot voor kort kon je je best doen om geruime tijd naar het rode licht te blijven kijken en er onopvallend overheen te turen naar de kerktoren erachter. Maar die vlieger gaat niet meer op sinds er verkeersvriendelijke rotondes bestaan.

In een park heb je nog wel enige vrijheid om rond te kijken. Maar in een boom klimmen om er een nestkast te controleren, kun je maar beter voor dag en dauw doen. Een variant op park-genieten is het hengelen in een stadsgracht en wachten op wat er voorbij komt. Zonder haakje of aas word je daarbij ook niet gestoord door een karper of snoek. Zorg wel voor de benodigde papiertjes. Niet alleen Naarden en Weesp bieden die kans, want ook andere plaatsen hebben hun singels en vijvers. Vanaf je balkon of dakterras kun je ook de lucht verkennen, mits je ervoor zorgt dat je “gereedschap” de overbuurvrouw niet nerveus maakt. Zonder meer geaccepteerd is het

installeren van een voederplek in je achtertuin of vensterbank. Kijken vanaf je sofa. En maar hopen dat de kat van de buren de Groenlingen met rust laat.

Maar nog altijd lopen we zo de vogels mis, die je tijdens het winkelen in winkelstraat of markt hoort. Het wachten is op iemand die mijn

'beste idee van vogelland' operationeel maakt: in je boodschappentas stop je een uitklapbaar flatgebouw met kijkgaten. Hoor, Kraanvogels! Ergens boven de straat. Je opent het zijvak van je tas, klapt je flatje uit op het zebrapad en speurt door de kijkgaten met je 8x40 de stadse hemel af. Moet kunnen!

**Verwijzing naar Lenny: zie De Korhaan, jrg.43 nr. 5 pag. 157*

Verschenen

Bij "Free Musketeers" is "Het Kippenhok" van ons VWG-lid Hans Jacobs verschenen; een boek met korte levenservaringen en reisverhalen.

Te bestellen via internet. Prijs: €17,95
ISBN 978 90 484 0821 4.

Vogels van Nederland

(boekbespreking)

Hillie Hepp

Voor mij ligt het prachtige handboek “Vogels van Nederland” dat in 2009 uitkwam. Het is voor mij een groot genoegen het boek, dat een mooie harde kaft heeft, door te bladeren. Door het grote formaat van het boek past er veel informatie op een bladzijde zonder dat de letter onduidelijk of klein behoefde te worden. De leesbaarheid wordt ook vergroot doordat de onderwerpen duidelijk van elkaar afgescheiden zijn en de pagina verdeeld is in drie kolommen.

Het boek geeft na een korte inleiding, waarin uitleg gegeven wordt van de gebruikte begrippen, een beschrijving van alle in Nederland voorkomende broedvogels, plus de zomer- en wintergasten en de doortrekkers.

Het handboek voldoet waaraan het moet voldoen: het geeft goede en duidelijke informatie over alle in Nederland voorkomende vogels. Naast de teksten die in korte paragraafjes, met een duidelijke kop en deels omkaderd, de noodzakelijke informatie geven, heeft de uitgever ook grote aandacht geschonken aan de illustraties. Naast de precieze tekeningen van vogels, staand en/of in vlucht, is er van iedere vogel een mooie foto geplaatst, meestal in zijn biotoop. Voor het herkennen van de vogel in het veld is dat voor mij nog altijd heel belangrijk. Dat wil echter niet zeggen dat dit boek geschikt is om mee te nemen; het is geen veldgids.

Iedere vogel heeft in het boek zijn eigen pagina. Behalve de tekst, de tekeningen en de foto van de vogel staat er op elke pagina een kaartje van Nederland, waarop de verspreiding van de vogel aangegeven wordt, met het jaartal van de telling. Naast de ‘gangbare’ gegevens, staat er ook bij iedere vogel een onderdeel ‘gevoeligheden’, vaak een interessante aanvulling op de overige gegevens. Hierin gaat het bijvoorbeeld over bescherming, predatoren, kwetsbaarheid voor vervuiling of veranderingen in de biotoop.

De volgorde van de gegevens wordt bij ieder vogel consequent volgehouden, ook weer plezierig voor het snel opzoeken van gegevens. Maar saai ziet het boek er niet uit. De tekeningetjes tussen en naast de tekst verduidelijken niet alleen, maar maken het boek ook aantrekkelijk om in te zien.

Al met al een aanrader voor iedereen die belangstelling voor vogels heeft en een goede en actuele aanvulling op de al bestaande vogelboeken.

Hoogenstein, Luc & Meesters, Ger 2009: Handboek Nederlandse Vogels. 19,5 x 28 cm. Genaaid gebonden. Full colour. 320 bladzijden. ISBN 978 90 5011 270 3. KNNV Uitgeverij Zeist. Prijs:€ 29,95. Het boek is verkrijgbaar via de boekhandel en te bestellen via www.knnvuitgeverij.nl

Veldwaarnemingen

Engbert van Oort

Dodaars	21-12-09	1	Gooyergracht, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend
Roerdomp	12-01-10	2	Noordpolder te Veld, T. Loman, G. Jaspers, foeragerend
Grote Zilverreiger v.a.	05-10-10	18	2 locaties, T. Hilhorst, E. Klomp, veelal foeragerend
Kleine Zwaan	v.a.17-10	6	Oud Naarden, Naarden, VRS Het Gooi, foeragerend
Blauwe Kiekendief v.a.	23-11	6x	Noord polder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, E. van Oort, foeragerend
Havik	22-07-09	1	Hilversum Zuid, E. Klomp, vergeefse aanval op Ekster, rustend
Sperwer	21-12-09	1	Gooyergracht noord, Blaricum, T. Hilhorst, rustend
Ruigpootbuizerd	08-11-09	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, overvliegend
Torenvalk v.a.	31-05	3x	3 locaties, E. Klomp, allen foeragerend
Slechtvalk	12-09-09	1	Bussum centrum, C. de Vink, met hoge snelheid overvliegend
Slechtvalk	09-01-10	1	Gooyergracht, Blaricum, T. Hilhorst, jagent op groep Kramsvogels, echter werd verjaagd door groep Kauwen
Waterral	08-11-09	1	Oud Naarden, Naarden, VRS Het Gooi, uitsluitend gehoord
Kemphaan	14-10-09	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend
Watersnip v.a.	21-12-10	15 a 20	Gooyergracht, Blaricum, T. en P. Hilhorst, rustend en foeragerend
Houtsnip	09-12-09	1	Bussummergrindweg, C. de Vink, vliegend van Spanderswoud naar De Snip
Houtsnip	22-12-09	1	Tafelbergweg, Laren, T. en P. Hilhorst, opvliegend vanonder struik
Houtsnip	01-01-10	1	Voorland, Muiderberg, E. van Dongen, foeragerend
Witgat	23-12-09	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, overvliegend
Wulp	18-12-09	1	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend
Halsbandparkiet	09-10-09	2	Rembrandtkwartier, Naarden, E. Klomp, overvliegend
Bosuil	17-01-10	1	Eendenkooi, Tienhoven, M. de Graaf, rustend
Velduil	12-12-09	1	De Kampen, Blaricum, T. Loman, rustend
IJsvogel	03-01-10	1	Gooyergracht, Eemnes, M. de Graaf, foeragerend en rustend
Draaihals	22-09-08	1	Aardjesberg, Westerheide, C. de Vink, laag vliegend over heide
Groene Specht v.a.	17-09	2x	2 locaties, T. Hilhorst, E. Klomp, overvliegend en gehoord
Zwarte Specht v.a.	17-10	4x	4 locaties, D. Jonkers, E. Klomp, veelal roepend
Grote Bonte Specht	03-01-10	1	Gemaal Gooyergracht, Eemnes, M. de Graaf, foeragerend
Boomleeuwerik	10-10-09	1	Laarder Waschmeer, Hilversum, E. Klomp, Zingend
Veldleeuwerik	10-10-09	1	Oud Naarden, Naarden, VRS Het Gooi, overvliegend
Waterpieper	17-01-10	24	Tienhovenskanaal, Breukelen, D. Jonkers, foeragerend
Grote Gele Kwikstaart	10-10-09	1	Oud Naarden, Naarden, VRS Het Gooi, overvliegend
Witte Kwikstaart	15-12-09	1	Jachthaven, Huizen, D. Jonkers, foeragerend
Tapuit	10-10-09	2	Stuifzand bij Theehuis 't Bluk, Laren, E. Klomp, foeragerend
Beflijster	26-12-09	1	Sluis Spiegelpolder, E. en G. van Oort, aan- en wegvliegend
Tjiftjaf	12-09-09	1	Koopweg, Bussum, C. de Vink, roepend en foeragerend
Glanskop	01-1-10	1	Naarder Eng, Naarden, M. de Graaf, foeragerend
Boomklever	v.a. 27-09	2	Dorotheagaarde, Bussum, C. Rosier, dagelijks op de zonnepitten
Klapekster	04-12-09	1	Westerheide Laren, C. de Vink, rustend
Raaf v.a.	08-09	11x	7 locaties, D. Jonkers, E. Klomp, foeragerend en overvliegend
Ringmus v.a.	15-12	15	Kickestein, Loenen, E. van Oort, dagelijks foeragerend in tuin
Keep	01-04-09	1	Dorotheagaarde, Bussum, C. Rosier, roepend en rondvliegend
Putter	09-01-10	15 a 20	Gooyergracht noord, Blaricum, T. en P. Hilhorst, foeragerend met Koperwieken, Kramsvogels en Staartmezen
Kneu	14-10-09	27	Noordpolder te Veld, Eemnes, D. Jonkers, foeragerend
Kruisbek	14-11-09	4	De Dennen te Bussum, C. de Vink, luid roepend overvliegend
Goudvink	26-12-09	5	Hertenkamp Lorentzweg, Bussum, C. de Vink, foeragerend
Appelvink	11-11-09	1	Bijvanck, Blaricum, D. Jonkers, foeragerend
Geelgors	18-12-09	1	Bussummerheide, C. de Vink, vloog weg over besneeuwde heide

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Dit is een selectie uit de lijst van tijdschriften gericht op vogelnieuws, met name uit de regio.

Argus jrg. 34 (3) okt. 2009 Faunabescherming
De strekking van twee artikelen van respectievelijk H. Niesen en van P. De Jong wordt gesteld dat de Flora- en faunawet van zeven jaar geleden inmiddels zoveel uitzonderingen kent, dat het aantal soorten waar nu op geschoten mag worden veel groter is dan voordat deze wet er was. De Flora- en faunawet is in de praktijk van nu een gatenkaas met zoveel uitzonderingen, dat er van bescherming nauwelijks sprake is. Een nieuw begrip in het kader van het omzeilen van natuurbeheer is de gedragscode: de minister kan werkzaamheden in een gebied toestaan, waarbij vrijstelling verleend wordt om vogels en niet algemeen voorkomende diersoorten te verjagen. Het maatschappelijk belang staat voorop, er hoeft geen aparte ontheffing meer aangevraagd te worden, wanneer het werkzaamheden betreft in het kader van het bestendig beheer van waterwegen, vliegvelden, wegen en spoorwegen.

Dier en Milieu jrg. 84 (5) okt. 2009 Vakblad voor handhavers op het gebied van Dier en Milieu. A. Tubbing 'Het is groen en verandert in snel tempo!', Nederland worstelt met de spanning tussen natuur/ecologie en economie. Het ministerie LNV heeft één nieuwe Natuurwet aan de Kamer aangeboden die de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet gaat vervangen. Het toenemend aantal gedragscodes roept om een strakkere regie door LNV

Dier en Milieu jrg. 84 (6) dec. 2009 J.W. Veenendaal 'Gewijzigde ringenregeling', de belangrijkste wijziging is dat de diameter voor veel soorten groter is geworden. Verder vindt de auteur dat de controleerbaarheid vergroot moet worden.'

De Dompvoorn jrg. 43 (4) dec. 2009 Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. Interessant om te lezen hoe deze natuurwerkgroep op de grens van Zuid-Holland en Utrecht de jeugd elke maand weet te boeien met een afwisselend programma.

Tussen Duin & Dijk jrg. 8 (4) 2009 Landschap Noord-Holland P. Zomerdijk 'Hoe komen Smienten de winter door'. Analyse van

het terreingebruik in het gebied achter de Hondsbossche Zeewering. Als er geen verstoringen zijn grazen Smienten steeds verder van de brede sloten vandaan.

Dutch Birding jrg. 31 (5) 2009 Tijdschrift voor Palearctische vogels. E. B. Ebels en R. Mulder 'Vogelen in Panama.' Panama wordt in dit artikel beschreven als een prachtige bestemming voor vogelreizen waar vele soorten van het tropische regenwoud te zien zijn. L. Edelaar en E. B. Ebels 'Stormmeeuw met kenmerken van Kamtsjatkastormmeeuw bij Egmond aan Zee in feb. 2005.'

Dutch Birding jrg. 31 (6) 2009 A. Ova e.a. 'Zeldzame soorten in Nederland in 2008', ruim 70 bijzondere soorten staan er op deze lijst. Chr. v.. Rijswijk 'Witte Kerkuilen in Nederland: voorkomen en herkenning'. N. v. Duivendijk 'Eerste zomer Kleinste Jagers in West-Europa'.

De Grauwe Gans jrg. 25 (3) nov. 2009 Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland. T. Eggenhuizen 'Nachtzwaluwen in Flevoland', de soort is zeldzaam, uit literatuuronderzoek kwamen slecht een tiental waarnemingen naar boven in de afgelopen dertig jaar. T. Kalkman 'Tuinwaarnemingen winter 2009-2010', opvalt dat in de bijna 20 winters tellen, de bosvogels als de Turkse Turtel, de Gaai en de Grote Bonte Specht, de afgelopen jaren duidelijk toenemen. M. v. Leeuwen 'MAS, een nieuwe manier van akkervogels inventariseren in zomer en winter!', Flevoland is samen met Groningen pilot bij de introductie van de MAS-methodiek. Het komt erop neer dat men binnen vijf uur na zonsopkomst op 15 punten binnen een gebied tellingen verricht. Op elk telpunt blijf je 5 minuten staan en alles wordt genoteerd. Met de MAS-methode ben je sneller door het gebied dan met de BMP-methode, daardoor heb je een beter overzicht van de spreiding van de normale soorten. Voor het tellen van zeldzame soorten is de BMP meer geschikt. E. ter Laak 'De broedvogels van het Meridiaanpark te Almere in 2009.' De natuur heeft hier het afgelopen jaar meer kans gekregen dan in de oorspronkelijke plannen, nooit eerder werden er 35 vogelsoorten geteld.

Ficedula jrg. 38 (3) sept. 2009 Twentse Vogelwerkgroep. P. vd Akker 'Scholekstertelling slaappleatsen 2009', tegen de landelijke trend in nam het aantal in Twente toe. M. Oude Veldhuis 'Oeverzwaluwwal in Hellendoorn', het was een succesvol jaar, 70 van de 180 gaten bezet ;minpunt was vandalisme door de jeugd. P. v.d. Akker 'Broedvogels in de Borkeld in 2008', 9 bladzijden onderzoek van dit 544 ha grote natuurgebied met afwisselend landschap. De vogelsoorten van opgaand bos met loofhout laten een positieve ontwikkeling zien. B. Borkent 'Vogels op de campus van de Universiteit Twente 1979-2008', grote verschuivingen in de vogelstand: dramatische terugloop van de soorten van het kleinschalige, agrarische landschap.

Ficedula jrg. 38 (4) dec. 2009 J. Meijerink 'De Slechtvalk broedt in 2009 voor het eerst in Twente', verbazingwekkend hoe snel de vier jongen vliegvlug waren. B. Hulsebos 'Middelste Bonte Spechten in Twente 2009', met 54 broedgevallen heeft deze zeldzame spechtensoort in zes jaar tijd vaste voet in Twente gevonden. B. Hulsebos 'Broedvogelinventarisaties Eggheria en Snipper 2009', deze twee natuurgebieden bij Oldenzaal waren goed voor 62 broedgevallen, daaronder 8 Rode Lijstsoorten.

Fitis jrg. 45 (3) aug. 2009 VWG Zuid-Kennemerland P.J. Marcus 'De Alticom-Slechtvalken in Haarlem in 2009', met 4 uitgevlogen jongen voor het tweede achtereenvolgende jaar een succesvol broedgeval in de KPN-toren van Haarlem. H. Vader 'Het Woudaapje, een zeldzame vogel in Zuid-Kennemerland'. P. Kok 'Gierzwaluwbescherming in IJmuiden', door sponsoring en door goed contact met bewoners zijn er de afgelopen paar jaar veel inbouwkasten voor Gierzwaluwen geplaatst die veelal bezet worden. Ook het lokken met Gierzwaluwgeluid had effect. Chr. v. Deursen 'Tussen trekbank en roerlijn: geschiedenis van de vinkenbanen in de duinstreek.' De IJsvogelwerkgroep meldt een achteruitgang t.o.v. 2008 van 50% va het aantal IJsvogels.

Fitis jrg. 45 (4) nov. 2009 H. Vader meldt een eerste vangst van de Struikrietzanger op het ringstation op 23 oktober j.l. H. Vader 'Oude knarren uit de AW-duinen', Kok- en Stormmeeuwen van meer dan 30 jaar oud op het ringstation. J. Kuys 'Akkerrand voor

akkervogels, Houtrak als proef voor agrarisch natuurbeheer'. M. Schalkwijk 'Oeverzwaluwwerkgroep Zuid-Kennemerland opgericht'.

De Kruisbek jrg. 52 (5) nov. 2009 Vogelwacht Utrecht. A. Boele 'Roofvogeltrek over telpost de Horde 199702009'. L. de Bruijn 'Vijftig jaar roofvogels in Amelisweerd', in dit voormalig landgoed staat de langslopende reeks tellingen van broedvogels. Grote veranderingen hebben zich voltrokken, en dat niet alleen door de aanlag van de A-27. De zes roofvogelsoorten met broedterritoria hebben zich goed aangepast aan de gewijzigde omstandigheden. B. v. Dillen 'Roofvogels en uilen in het Vechtplassengebied', leefgewoontes van de Buizerd, de Sperwer en de Kerkuil. A. Kappers 'Revalidatie van roofvogels en uilen.' WG Avifauna 'Veertig jaar broedende Roofvogels in Nieuwegein'. A. Wagenaar 'Roofvogels, uilen en Kruisbekken', archiefonderzoek in 40 jaargangen van De Kruisbek.

Limosa jrg. 82 (2) 09 Nederlandse Ornithologische Unie en SOVON. Van .Manen e.a. 'Broedende Ruigpootuilen in Drenthe in 2008.' G. Wassink Leeftijdsbepaling en individuele herkenning van Oehoes aan de hand van vleugelrui en de tekening van ruiveren. Van Turnhout e.a. Verandering in timing van zichtbare najaarstrek over Nederland: een pleidooi voor hernieuwde standaardisatie van trektellingen.

Meerkoet (32) 2009 Natuurvereniging Wierhaven. N. Schouten 'Het aantreffen van een dode Kerkuil met afwijkende pootring' leidt tot een onderzoek naar de herkomst van een zwaar ondervoede Kerkuil langs de snelweg bij Hoorn. Er was gesjoemeld met siervogelringen, let dus op bij het vinden van dode uilen of roofvogels. O. de Vries 'Wadvogeltelling september 2009', een plezierige activiteit bij mooi weer op 19 sept. R. Montsma 'Ganzen- en zwanentellingen winter 2008-09', lees hoe het gegaan is met de drie zwanensoorten en dertien waargenomen ganzensoorten. L. Smit en R. Montsma 'Steenuilwerkgroep Wieringen-Wieringermeer, verslag '07-'08. Na een minder goed 2007, zijn er in 2008 in totaal twaalf jonge Steenuilen grootgebracht.

Mens & Natuur (4) winter 2009 Geen specifiek vogelnieuws.

Van Nature jrg. 19 (6) sept. 2009 Tijdschrift van Natuurmonumenten. De dertig waaien in Eemland worden uitgebaggerd. 'Grauwe Ganzen wegvangen en doden op Texel in 2008, had dat zin?', dat is de onderzoeksopdracht aan Alterra. Tot nu toe blijkt dat ganzen erg plaatsgebonden zijn en dat de weggvangen ganzen niet snel aangevuld worden met ganzen van elders. Tellingen tonen in 2009 een vermindering aan van 60% ten opzichte van 2008. M. Wesseling 'Goed duinbeheer maakt jonge Tapuit minder hongerig', sleutelwoorden zijn kleinschaligheid en afwisseling.

Van Nature jrg. 19 (7) okt. 2009 Geen specifiek vogelnieuws.

Van Nature jrg. 19 (8) dec. 2009 Geen specifiek vogelnieuws.

Natuur dichtbij! (4) nov. 2009 Landschap Noord-Holland F. Fleischer krijgt in het artikel 'Langs het Markermeer en IJmeer kan je de horizon nog zien . . .' ruim aandacht voor haar Stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer, een samenwerking van de IJsselmeervereniging, Landschap Noord-Holland, It Fryske Gea, Het Flevo-Landschap en de Waddenvereniging. W. Ruitenbeek 'Broedvogels in kaart gebracht', de Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland werkt aan een broedvogelatlas voor Noord-Holland, particulieren kunnen dit kostbare en tijdrovende werk sponsoren voor €150,- .

Natuur Nabij jrg. 37 (4) dec. 2009 IVN Eemland. C. Franssen 'Goed Steenuilenjaar in Soest', maar liefst zes Steenuiltjes zijn geringd, het dubbele van een jaar geleden.

Onze Waard jrg. 40 (3) najaar 2009 Natuur- en vogelwacht 'De Alblasserwaard' A. Kooij 'De broedvogels van het Kortlandse bos 1989-2009' Het Alblasserbos krijgt volwassen proporties, waardoor de Buizerd en ook spechten zich nu thuis voelen. A. Kooij 'Kolonievogels in de Alblasserwaard', flinke achteruitgang voor de Blauwe Reiger, de IJsvogel en de Roek. Door verstoring ging de Oeverzwaluw in aantal terug van 200 naar 50 broedparen.

Sovonnieuws jrg. 22 (3) okt. 2009 Vogelonderzoek Nederland. '2008 het 25^e

BMP-jaar', topscores voor de Dodaars, de Grauwe Gans, de Nijlgans, de Krakeend, de Groene- en de Grote Bonte Specht, de Zanglijster, de Boomklever en de Boomkruiper; Dieptepunt voor o.a. de Scholekster, de Kievit, de Wulp en de Veldleeuwerik. Chr. V. Turnhout en J. Nienhuis 'Nieuws uit het digitale Nestkaartenproject', lange termijntrends zijn hierdoor voortaan beter te maken. F. Hustings e.a. 'Broedseizoen 2009: een groot succes?' B. Voslamber 'Grote aantallen ganzen gekleurringd', geef ganzen met een halsband door via www.geese.org F. Hustings e.a. 'Veranderingen in de najaarstrek van Huiszwaluw en Grote Gele Kwikstaart', van de Huiszwaluw is de najaarstrek duidelijk vervroegd en overwinteren door de Grote Gele Kwikstaart is in het westen van het land spectaculair toegenomen.

De Steenloper jrg. 27 (4) winter 2009 VWG Den Helder e.o. G. Smit 'Huiszwaluw telling 2009', met 135 bezette nesten blijft het aantal constant. F. v. Vliet 'Bericht van de werkgroep Stadsvogels', er werden volop nestkasten geplaatst om tegenwicht te bieden tegen de parkeerplaatsenlobby. B. Ens 'Big Brother op het Balgzand', SOVON observeert de vogels op het Balgzand dag en nacht met een videocamera.

De Takkeling jrg. 17 (3) 2009 F. de Roder en Rob Bijlsma 'Vierde broedgeval van de Zeearend in Nederland.' D. Woets 'Blauwe Kiekendieven als broedvogel op Terschelling in 1996-98', het is nog onduidelijk voedselgebrek of recreatiedruk debet zijn aan de sterke afname. D. Woets 'Opkomst en ondergang van een sympatrisch broedende populatie kiekendieven Circus in het laagveenmoeras De Weerribben (1971-2007)' Indrukwekkende studie van 46 bladzijden naar de drie Kiekendievensoorten: de Bruine, de Blauwe en de Grauwe, die hier allemaal gebroed hebben en die door veranderingen in het landschap *en* door falend beheer ook alle drie weer verdwenen. Storend vind ik alleen dat er zogenaamd wetenschappelijke termen gebruikt worden, die niet in van Dale staan: voorbeeld sympatrisch. Rob G. Bijlsma 'Lange voedselvluchten bij Buizerds in het broedseizoen: een gevolg van voedselschaarste?'

De Tringiaan jrg. 32 (4) nov. 2009 VWG Schagen e.o. B. de Jong 'Het rookt boven de Kreupel', wolken van tienduizenden Zwarte Sterns overnachten op dit nieuw aangelegde eiland. D. v. Lunsen 'Het Zwanenwater actueel', nieuwe vogelsoorten die in de mistnetten werden gevangen: o.a. Noordse Nachtegaal, Bosgors, Dwergarend en Steppenvorkstaartplevier. R. Costers 'Jaaroverzicht dode zee- en kustvogels winter 06-07 en 07-08'.

Het Vogeljaar jrg. 57 (4) aug. 2009 Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming. H. vd Kooij 'De broedseizoenen 2007 en 2008 van de Purperreiger in Nederland.' Het kost nogal wat vaar- en vliegwerk om inzicht te krijgen in de aantallen nestjongen. Het Naardermeer –

geteld vanuit een vliegtuig door Rombout de Wijs- loopt in aantal terug. Landelijk gezien blijft het aantal stabiel. Chr. V. Orden en Natalia Paklina observeren op hun gemak in een ontvolkt dorpje ten N. van Moskou vier Oost-Europese vogelsoorten: de Roodmus, de Kwartelkoning, de Sperwewrgrasmus en de Grauwe Klauwier. Zo zie je bijzonderheden die niet in je vogelgids staan. J. Hulscher en Egbert Boekema 'Het samen foerageren van Brilduikers en Kokmeeuwen'.

Vrienden van t Gooi jrg. 2009 (2) Vereniging van Vrienden van het Gooi en omstreken. 'Verbeter de wereld en begin in het Gooi', dat moeten de vrijdenkers onder aanvoering van Frederik van Eeden eind 19e eeuw gedacht hebben, artikel van H. Michilese. Verder geen vogelnieuws.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar één van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met Bep Dwars-van Achterbergh.

Mededelingen van de penningmeester

De VWG blijft een ANBI

Een ANBI is een kerkelijke, levensbeschouwelijke, charitatieve, culturele, wetenschappelijke of Algemeen Nut Beogende Instelling die als zodanig door de Belastingdienst is aangewezen. Natuurlijk zijn er weer instanties die proberen de regels fiscaal zo gunstig mogelijk toe te passen en daarom zijn per 1 januari 2010 de regels aangescherpt. Gelukkig heeft dat voor de VWG geen gevolgen en blijft de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken bij beschikking van de Belastingdienst vanaf 1 januari 2008 gewoon als ANBI aangewezen.

Ook voor leden die veel doen voor de VWG en daarvoor kosten maken die niet worden gedeclareerd (denk bijv. aan auto-, telefoon-, porti-, kopieer- en printkosten), kan dit aantrekkelijk zijn. Op www.vwggooi.nl → vereniging → belastingvrije schenkingen staat meer informatie, maar ook kan contact worden opgenomen met de penningmeester.

Contributie

De algemene ledenvergadering heeft de contributie voor 2010 vastgesteld op €20,- voor gewone leden en op €7,- voor huisgenootleden (en daarmee ook op €7,- voor jeugdleden).

Doordat De Korhaan tegenwoordig op andere wijze aan TNT-Post wordt aangeboden, zijn de contributienota's nu afzonderlijk verzonden. Spoedige betaling wordt op prijs gesteld. Als de acceptgiro niet wordt gebruikt, vermeld dan in ieder geval wel het betalingskenmerk.

Verslag Algemene Ledenvergadering

Van donderdag 26 november 2009 in de Bethlehemkerk te Hilversum.

Aanwezige bestuursleden:

Rien Rense (voorzitter en bestuurslid/coördinator Subgroep Communicatie)

André Kerkhof (vicevoorzitter/penningmeester)

Renée Beekman (secretaris)

Piet Spoorenberg (bestuurslid/coördinator Subgroep Avifauna)

Poul Hulzink (bestuurslid/coördinator Subgroep Excursies)

Bep Dwars (bestuurslid/coördinator Subgroep Algemene Zaken)

Volgens de presentielijst: 46 leden

Bericht van verhindering: Simon en Anneke Visser, Ab Grobbe, Paula Langemeijer, Paul en Loes van der Poel, Katja Wijburg en Mia Kraal.

1.	<p>Opening en mededelingen bestuur</p> <p>De voorzitter, Rien Rense, opent de vergadering en heet alle aanwezigen welkom, in het bijzonder de ereleden van de vereniging. Daarna worden de bestuursleden voorgesteld.</p> <p>Mededelingen bestuur</p> <ul style="list-style-type: none">- De voorzitter staat een moment stil bij het overlijden van mevrouw Carla Holzenspies. Zij was een inspirerende persoon en heeft zich bijzonder ingezet voor de vogelopvang, waarover zij met overgave kon vertellen.- In het kader van personele mutaties meldt de voorzitter het aftreden van Wim le Clercq en Engbert van Oort uit de buitenlandcommissie. Beiden hebben zich een tiental jaren met overgave ingezet voor de organisatie van de buitenlandreizen en de voorzitter bedankt hen daarvoor.- Jan Bos is gestopt als excursieleider vanwege zijn hoge leeftijd. Hij wordt hartelijk bedankt voor zijn jarenlange inzet. Jan is sinds 1971 erelid van de vereniging en de leden hebben afgelopen 15 november tijdens de excursie naar Friesland op gepaste wijze afscheid van hem genomen als excursieleider.-Tot slot een bijzondere mededeling. Recentelijk is bekend geworden dat de vereniging, samen met een aantal andere natuurverenigingen, is genoemd als erfgenaam in het testament van mw. Sluijters uit Hilversum. Het gaat om het aanzienlijke bedrag van ongeveer €100.000.-. De voorzitter stelt voor dat e.e.a. eerst binnen het bestuur wordt behandeld en dat er in de ledenvergadering van maart 2010 verdere voorstellen worden gedaan. De vergadering gaat hiermee akkoord.
2.	<p>Vaststellen verslag ALV d.d. 26 maart 2009</p> <p>Het verslag wordt zonder wijzigingen goedgekeurd en vastgesteld onder dankzegging aan Renée Beekman.</p>
3.	<p>Bespreken en vaststellen beleid en begroting 2010</p> <p>De plannen worden door de voorzitter en de sub- en werkgroepen toegelicht.</p> <p>Rien geeft een algemene inleiding waarbij hij verwijst naar de inleiding die in De Korhaan is opgenomen bij de begroting. Hoofdpunten voor het bestuur in het komende jaar zijn: goede onderlinge verhoudingen binnen de vereniging en de gezamenlijke visie op hoe je als vereniging wilt functioneren en de rol en functie van de verschillende werkgroepen. Daartoe zullen nog gesprekken worden gevoerd met de diverse groepen. Het bestuur wil via overleg en afspraken meer duidelijkheid creëren.</p> <p>De 'inhoud' van ons werk wordt ontwikkeld binnen de subgroep Avifauna. Hier wordt aandacht besteed aan de onderlinge discussie en het ontwikkelen van beleid. In 2009 is het bestuurshandboek geactualiseerd en afgerond. Het dient verder bijgehouden te worden. Er zal een aanvang worden gemaakt met een digitaal archief om de enorme hoeveelheid informatie waarover de vereniging beschikt op een moderne manier beschikbaar te stellen. Er zal aandacht worden besteed aan externe profilering van de vereniging en de redactie van De Korhaan heeft aangegeven daarover mee te willen denken en aan mee te willen werken.</p>

Naar aanleiding van de begroting zegt de voorzitter dat er gestreefd wordt naar een evenwicht tussen inkomsten en uitgaven. Er bestaan verschillende soorten inkomsten. De inkomsten uit contributie zijn bestemd voor de echte verenigingsuitgaven zoals De Korhaan en de bestuurskosten. Daarnaast zijn er diverse groepen die eigen inkomsten hebben, die in het eigen werkkapitaal worden geplaatst en gebruikt voor eigen uitgaven. Er zijn enkele activiteiten die wel inkomsten genereren die in de 'algemene 'pot' vloeien. Voorbeelden daarvan zijn de inventarisaties van de Loenderveense Plas en advertenties in De Korhaan. Voor grote investeringen wordt naar financiering uit externe fondsen gezocht.

Inleiding penningmeester op de begroting door André Kerkhof.

Aan de hand van een powerpoint presentatie houdt de penningmeester een inleiding.

Het valt hem ieder jaar weer op dat in de diverse stukken die hij van de werkgroepen ontvangt, het verschil tussen doelstelling en beleid niet altijd even duidelijk is.

In de statuten is onze doelstelling vastgelegd, n.l. het bestuderen en beschermen van de in het wild levende vogels in het werkgebied.

Voor de realisatie van de doelstelling is beleid nodig. Uitvoering van beleid levert een geldstroom op en daarvoor is de begroting: hoe gaan we om met de middelen die we tot onze beschikking hebben om ons doel te bereiken.

Als voorbeelden van beleid noemde hij: zijn er meer of minder mensen nodig om het beleid uit te voeren; hoe regel je de continuïteit van de werkzaamheden; hoe regel je je eigen opvolging; accepteer je dat een opvolger het misschien anders doet; ga je leden opleiden; ga je de publiciteit zoeken of hulp vragen. Daarom is het goed om één keer per jaar stil te staan bij: WAAR ZIJN WE NOU EIGENLIJK MEE BEZIG. Gaat het goed of moet het anders? Tussendoor geeft hij aan dat de VWG ook ná de wijziging van de daarvoor geldende regels per 1 januari een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) blijft, zodat schenkingen bij de schenker fiscaal aftrekbaar zijn en de VWG over de schenking geen belasting hoeft te betalen. André interviewt vervolgens diverse leden van werkgroepen om hun beleid toe te lichten.

Dick Jonkers: een van de belangrijkste zaken van het afgelopen jaar is de totstandkoming van een zwaluwenkring in Huizen, er komt in die gemeente een zwaluwentil. Dick zou het heel mooi vinden als dit initiatief in andere plaatsen zou worden overgenomen.

Gert Bieshaar licht de plannen voor de weidevogelbeschermers toe. Volgend jaar komt er nieuwe regelgeving voor de boeren en daarover is de werkgroep in onderhandeling.

Ronald Beskers zegt dat er plannen zijn om alle 1.500 nestkasten volgend jaar in het bestand van SOVON opgenomen te kunnen krijgen.

Harry de Rooij zegt dat de roofvogelwerkgroep uit ca. 40 enthousiaste mensen bestaat. Er is overleg met Goois Natuurreservaat over het kappen van lariksbomen, wat slecht is voor de Boomvalken.

Dirk Prop vertelt dat de website heel goed loopt. Er zijn gemiddeld per dag 200 bezoekers. De leden kunnen zelf aan de website deelnemen. Hoe dat moet staat op de website. Dirk vraagt ook aandacht voor het forum op de website, dat belangrijker zal worden als het Goois Vogelnet volgend jaar ophoudt te bestaan. Dit jaar is de Werkgroep Broedvogels opgericht en begin volgend jaar wordt bekend gemaakt wat die gaat doen.

Hillie Hepp krijgt een applaus voor de uitstekende uitvoering van De Korhaan. De redactie is afgelopen jaar goed bezig geweest en heeft veranderingen aangebracht. Het is zoeken naar evenwicht tussen het wetenschappelijke en het meer algemene van gewone vogelaars.

Peter Jan Senteur weet nog te melden dat het verkrijgen van een bouwvergunning voor een zwaluwentil in Huizen heel wat voeten in aarde heeft gehad, maar uiteindelijk toch is verkregen.

Hade Rijvers zegt absoluut niet te klagen over de omzet van de promotiekraam. Zij probeert nieuwe dingen in haar stand te presenteren om jeugd aan te trekken en maakt reclame voor de cursussen. Ook zij krijgt een warm applaus van de leden.

	<p>Jan Mooij is bezig met het uitwerken van de Eempoldertellingen (inmiddels al van 37 jaar gegevens). Er verandert niet zo veel, maar het kan altijd beter. Nieuwe tellers zijn welkom. In 2008 is weer een periode van 6 jaar afgerond, waarover een rapport geschreven wordt.</p> <p>Trudie Kroon, die sinds een jaar de ledenadministratie heeft overgenomen, meldt dat het goed te doen is. De komende maanden zijn druk met bij- en afschrijvingen en het versturen van de acceptgiro's.</p> <p>Connie Leijdekker meldt dat de volwassenencursus heel erg goed loopt. Er is weer een grote wachtlijst.</p> <p>Poul Hulzink zegt dat het programma voor de excursies voor volgend jaar er aantrekkelijk uitziet. Er zijn 27 excursies gepland en twee weekenden. Er komen avondexcursies en er worden nieuwe gebieden bezocht.</p> <p>Het coördinatieteam functioneert goed, aldus Piet Spoorenberg van Avifauna. Vorig jaar heeft het CT twee nieuwe leden gekregen t.w. Wobbe Kijlstra en Dirk Prop. Met elkaar is intensief gediscussieerd om het beleid vast te stellen. Doel is om te zorgen dat de werkgroepen de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben, zoals bij het schrijven van rapporten of het zoeken naar nieuwe werkers. Ook wordt gestreefd naar meer samenwerking tussen de werkgroepen. Piet stelt vast dat we een super-actieve vereniging zijn en dat het een hele toer is om alles in de gaten te houden.</p> <p>De commissie buitenland heeft ook vernieuwing ondergaan. Evert Constandse en Cobie Hoogeboom zijn toegetreden en er zijn al vergaande plannen voor een buitenlandse vogelreis van een week.</p> <p>Hierna licht André de begroting toe en de voorzitter vraagt de leden toestemming om de contributie te verhogen van 19 naar €20.- en van €6.- naar €7.- voor huisgenootleden. De vergadering gaat hiermee akkoord.</p> <p>Het bestuur wordt evenals vorige jaren gemachtigd tot het doen van noodzakelijke maar niet begrote uitgaven, passend binnen het beleid van de VWG, tot een maximum van 15% per jaar van de begrote contributie.</p> <p>Pieter Jan Hegenbart vraagt of de contributie wel verhoogd moet worden, gezien de aanzienlijke erfenis die ons te wachten staat. De voorzitter antwoordt dat er nog geen concrete toezeggingen zijn gedaan over de erfenis en dat we daar volgend jaar pas zicht op zullen krijgen. Het bestuur houdt vast aan het voorstel om de contributie met €1.- te verhogen.</p> <p>Elsje van der Velde vraagt of de nachtzichtapparatuur die op de begroting van de nestkasten staat ook door andere groepen kan worden gebruikt. De voorzitter ziet daarin vooralsnog geen probleem.</p> <p>Hierna worden beleid en begroting 2010 met algemene stemmen goedgekeurd en vastgesteld.</p>
4.	<p>Bestuurssamenstelling</p> <p>Renée Beekman neemt na vijf en een half jaar afscheid als secretaris. De voorzitter bedankt haar voor haar inzet en betrokkenheid bij de vereniging. Renée biedt daarop de voorzitter het eerste bestuurshandboek aan. Het handboek is doorlopend onderhevig aan veranderingen, wat getuigt van de levendigheid van de vereniging en de creativiteit van zijn leden. Renée bedankt het bestuur en de leden voor het in haar gestelde vertrouwen en wenst Wobbe Kijlstra veel succes in zijn nieuwe functie.</p> <p>Wobbe is kandidaat voor haar opvolging. Daar er geen tegenkandidaten zijn wordt hij benoemd tot nieuwe secretaris.</p> <p>Aangezien Wobbe lid is van de kascommissie, zal hij bij toetreden tot het bestuur, uit de commissie stappen. De ledenvergadering benoemt Elsje van der Velde, die zich hiervoor beschikbaar stelt.</p> <p>Het bestuur stelt tevens voor Han Westendorp te verkiezen tot algemeen bestuurslid. Er zijn geen andere kandidaten en Han wordt als zodanig benoemd.</p> <p>Alle nieuwe benoemingen worden door de aanwezige leden met applaus bekrachtigd.</p>

	<p>Tot slot vermeldt de voorzitter dat André Kerkhof volgend jaar maart uit het bestuur zal stappen en dat Egbert Leijdekker zich als penningmeester beschikbaar stelt. Egbert loopt al enige tijd met de penningmeester mee om zich in te werken.</p> <p>Wil Makkinje heeft aangegeven voorlopig geen coördinator te willen worden van de Vogelherkenningscursus maar hij is wel bereid de volwassenen- en de jeugdcursus in het bestuur te blijven vertegenwoordigen.</p>
5.	<p>Uitreiking oorkonde aan Ronald Beskers Toespraak Rien Rense</p> <p><i>Het is in de afgelopen jaren een goede gewoonte geworden om tijdens de algemene ledenvergadering een oorkonde uit te reiken aan leden die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor de vereniging. Het gaat daarbij vaak om werkzaamheden die niet in de schijnwerpers staan, maar die wel heel omvangrijk zijn en vaak jaren achtereen worden uitgevoerd. Vanavond willen we jou onze waardering laten blijken voor het vele werk dat je voor de Werkgroep Nestkasten hebt gedaan. Ik wil daarbij meteen opmerken dat die waardering ook geldt voor de vele andere medewerkers aan de werkgroep. Hiervan wil ik er twee noemen: Adrie Vermeule en Cees de Rooij, die gaat verhuizen en daardoor na 25 jaar stopt met controleren. Om een beeld te geven van de werkgroep: in het broedseizoen 2009 zijn er door 22 controleurs op 31 terreinen 1370 nestkasten gecontroleerd! Deze informatie las ik in het jaarverslag 2009 van het Goois Nestkastenonderzoek, dat door jou is geschreven en dat zojuist is uitgekomen. Dat is dus nog voor het einde van het jaar. Over snel werken gesproken! Het is overigens een prima verslag, bepaald geen haastwerk. Uit het jaarverslag wil ik nog meer citeren: “Dit jaar was het de vijftigste keer dat er nestkasten gecontroleerd zijn in het Gooi en omstreken. Een jubileumjaar dus. Van harte gefeliciteerd daarmee. Zelf hadden wij verslagen vanaf 1963, maar na wat zoeken in de archieven van GNR kwamen plotseling de verslagen van 1959, 1960, 1961 en 1962 te voorschijn. Van deze verslagen gaan we een samenvatting maken.” Uit dit citaat blijkt dat je al vele jaren betrokken bent bij het nestkastenonderzoek en dat je hier ook nog mee door wilt gaan. Over je betrokkenheid heb ik van Bep Dwars nog de volgende informatie gekregen. –al in het eerste verslag van de VWG in 1967 komt je naam voor als controleur van St. Michael in Naarden en Drakenburgh. Er werden toen 1093 nestkasten gecontroleerd op 23 terreinen. Het aantal kasten neemt in de jaren daarna nog toe tot bijna 1700, waarna het weer zakt en rond de duizend schommelt. – vanaf 1976 vonden we je naam niet meer terug in de verslagen tot 2000. Dan begin je weer als controleur en als ik het goed heb ben je in 2005 coördinator geworden. De jaarverslagen zijn daarna door jou verzorgd en je hebt met veel inzet het nestkastenbestand vernieuwd. In het bestuur waren wij soms verbaasd over de grote aantallen nieuwe kasten en de kosten daarvoor. Gelukkig bleek dat je de financiering van die kosten ook zelf wist te regelen, meestal in samenwerking met de terreineigenaren. Het is je daarbij gelukt om meer mensen enthousiast te maken voor het nestkastenwerk en je hebt daardoor de steun van velen bij de controles en bij het timmeren en onderhoud van de nestkasten. Tijdens excursies en een contactavond heb je ook laten zien hoe enthousiast en deskundig je bent. In het jubileumnummer van De Korhaan (in 2007) heb je samen met Dick Jonkers een overzicht gegeven van meer dan 40 jaar nestkastonderzoek in het Gooi en de grote betekenis van dit langlopende onderzoek voor wetenschap en maatschappij, vooral voor het volgen van de effecten van klimaatveranderingen. Ik hoop dan ook van harte dat je erin zult slagen om van al dit werk een samenvatting van de ontwikkelingen in deze jaren te maken. Ten slotte wil ik nog noemen je betrokkenheid bij het oprichten van het landelijk netwerk voor studies aan nestkastbroeders, afgekort -hoe kan het ook anders- NESTKAST. In dit netwerk komen amateur- en nestkastonderzoekers bij elkaar om van elkaar te kunnen leren. Door al deze werkzaamheden heb je sterk bijgedragen aan het verwezenlijken van de doelstelling van de vogelwerkgroep. Het is mij dan ook een groot genoegen om, als blijik van onze grote waardering daarvoor, je deze oorkonde te geven. Hartelijk dank voor je inzet en veel succes in de komende jaren.</i></p>
6.	<p>Rondvraag Elsje van der Velde geeft een pluim aan de buitenlandcommissie, die in het gat gesprongen is van het uitgevallen najaarsweekend. Het extra weekend in Duitsland was prima georganiseerd.</p>

	<p>Hartelijk dank daarvoor.</p> <p><u>Wim le Clercq</u> heeft gehoord dat Fred van Klaveren is gestopt als coördinator van de Telpost en vraagt hoe nu verder. De voorzitter antwoordt dat er een gesprek is geweest en dat er even de tijd wordt genomen om na te denken hoe we hiermee verder gaan. Het initiatief ligt nu bij de medewerkers van de Telpost.</p> <p><u>Paul Keuning</u> meldt dat de jeugdcurcus in het najaar door gebrek aan belangstelling niet van start is gegaan. De cursus heeft meer dan 12 jaar prima gedraaid, maar bij een 6 aanmeldingen afgelopen september is besloten niet meer verder te gaan. De cursusleiders beraden zich over de toekomst en bekijken of e.e.a. in lossen verband kan worden opgepakt.</p> <p>Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering onder dankzegging aan de aanwezige leden voor hun betrokkenheid bij de vergadering en de plannen van de vereniging.</p>
--	---

Jaarverslag 2009 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

1. Bestuur

Het Algemeen Bestuur van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken was in 2009 als volgt samengesteld:

Voorzitter en SG Communicatie: Rien Rense

Secretaris: Renée Beekman tot 26 november, daarna Wobbe Kijlstra

Penningmeester/vicevoorzitter: André Kerkhof

Algemeen bestuurslid: Han Westendorp

SG Algemene Zaken: Bep Dwars

SG Avifauna: Piet Spoorenberg

SG Vogelherkenningscursus: waarnemer Wil Makkinje

SG Excursies: Joke van Velsen tot 26 maart, daarna Poul Hulzink

In de voorjaarsvergadering is Joke van Velsen afgetreden als bestuurslid namens de Subgroep Excursies. Zij is 27 jaar lid geweest van het bestuur. Na de vergadering is op gepaste wijze "afscheid" genomen. Joke is opgevolgd door Poul Hulzink. In de najaarsvergadering is Renée Beekman afgetreden als secretaris. Renée is opgevolgd door Wobbe Kijlstra. In deze vergadering is Han Westendorp verkozen tot algemeen bestuurslid. Voorzitter Rien Rense blijft de functie van coördinator communicatie ad interim vervullen tot een opvolger is gevonden. Er is nog geen officieel bestuurslid namens de Subgroep Vogelherkenningscursus in het bestuur benoemd. De vergaderingen worden wel bijgewoond door Wil Makkinje als vertegenwoordiger van de Subgroep Vogelherkenningscursus.

Het Algemeen Bestuur heeft het afgelopen jaar vijf maal vergaderd; het Dagelijks Bestuur (voorzitter, secretaris en penningmeester) komt circa 10 dagen eerder bijeen. Veel zaken worden afgewikkeld middels e-mail.

De algemene ledenvergaderingen op 26 maart en 26 november 2009 hadden een goede opkomst met ruim 60 leden.

In de najaarsvergadering is een oorkonde van verdienste uitgereikt aan Ronald Beskers. Hij heeft zich bijzonder verdienstelijk gemaakt als coördinator van de werkgroep nestkasten.

De kascommissie, bestaande uit Pieter Jan Hegenbart, Johan de Koning en Wobbe Kijlstra heeft na controle de boekhouding van 2009 op orde bevonden. In verband met zijn benoeming tot secretaris is Wobbe Kijlstra afgetreden als lid van de kascommissie. Hij is opgevolgd door Elsje van der Velde.

Subgroep Avifauna

Begin 2009 zijn Jan Willem Lutje Schipholt en Guus Proost uit het Coördinatieteam (CT) getreden en zijn Wobbe Kijlstra en Dirk Prop tot het CT toegetreden. Samen met Jan Mooij en Piet Spoorenberg bestaat het CT dus uit 4 personen.

Begin 2009 is in twee bijeenkomsten van de subgroep speciaal aandacht geschonken aan het beleid van de Subgroep Avifauna, de doelstelling van de werkgroepen en de rol hierbij van het coördinatieteam. Het resultaat hiervan is onder andere vertaald in het beleid voor 2010.

Als doelstellingen van de werkgroepen zijn hierbij benoemd:

- vernieuwing / continuïteit van de werkgroepen
- promotie van / bijdragen aan bekendheid van de vogelwerkgroep
- onderzoek / monitoring volgen van (aantallen) ontwikkelingen vogelpopulaties
- bescherming / tegengaan van vervolging, verbetering leefgebied, advies over beheer
- kennisvergroting / opleiden (groep en individu)

Uit een eerste inventarisatie bleek dat:

- de werkgroepen sterk zijn op het terrein van 'onderzoek' en 'bescherming'
- vernieuwing, promotie en kennisvergroting minder goed uit de verf komen
- alle werkgroepen een smalle basis kennen en continuïteit (in bemensing) niet vanzelfsprekend is
- ontwikkeling in kennis het werk zowel interessanter als moeilijker maakt
- gebiedsonderzoek/broedvogelinventarisaties ontbreken.

In 2009 was de Boomklever de soort van het jaar. De keuze voor deze soort bleek veel mensen aan te spreken. Ook het meldingssysteem via de website werkte goed en leverde maar liefst 580 waarnemingen op. Deze gegevens worden nog verwerkt, samen met de gegevens uit het tuinvogelonderzoek en het nestkastenonderzoek.

Begin 2009 is de Werkgroep broedvogels als een nieuwe werkgroep binnen de Subgroep Avifauna gestart. Deze groep richt zich op het uitvoeren van broedvogelinventarisaties binnen het werkgebied. In overleg met Staatsbosbeheer in de persoon van R. Zwaan, zijn als eerste project de broedvogels in De Kampen geïnventariseerd. Hierbij is geëxperimenteerd met een nieuwe manier van verwerken. De waarnemingen zijn met behulp

van Google Maps rechtstreeks in de computer ingevoerd (zie www.broedvogelkartering.nl). Ook de interpretatie van de waarnemingen naar broedterritoria is geautomatiseerd. De ontwikkeling van dit programma is een idee van Dirk Prop en ook door hem gerealiseerd. Het resultaat is, dat het invoeren van de waarnemingen met behulp van 'Google Maps' in de computer, het berekenen van de territoria en het maken van de stippenkaarten prima werkt. Er is een artikel over dit programma geschreven en aangeboden aan "het Vogeljaar".

Het inventarisatieproject in de gemeente Huizen van 2008 heeft in 2009 geen nieuw vervolg gekregen. Wel is er gewerkt aan de verwerking van de gegevens. Het rapport is nog in voorbereiding. Ook is in 2009 weer de Waterleidingplas te Loenen op broedvogels geïnventariseerd. De gegevens van de inventarisaties van de Waterleidingplas van de jaren 2004-2008 zijn nog eens aan een extra kwaliteitsbeoordeling onderworpen en er is gestart met het schrijven van het verslag over deze periode.

De Werkgroep weidevogelnestbescherming had ook in 2009 weer de eer om het eerste kievitsei van Nederland te vinden. Dit leverde leuke aandacht van de pers op. Vervolgens bleek dat er in 2009 sprake was van een teruglopend aantal weidevogels en dat redenen hiervan nog onbekend zijn. Was er in 2008 veel predatie en kwamen er van de 310 nesten 140 uit, in 2009 waren er 230 nesten en kwamen er hiervan wel 164 uit.

Om in de toekomst de continuïteit van de werkgroep te borgen is in 2009 begonnen met het betrekken van meer vrijwilligers bij coördinatie taken.

Ronald Beskers was als coördinator van de Werkgroep nestkasten mede initiatiefnemer van de oprichting van de landelijke werkgroep NESTKAST. Inmiddels wordt overigens al 50 jaar nestkastenonderzoek uitgevoerd in ons werkgebied. In 2009 zijn alle verslagen die hierover geschreven zijn verzameld en is gestart met het opstellen van een overzicht van deze 50 jaar onderzoeksgegevens. Enkele feiten uit het onderzoeksjaar 2009: 1.370 nesten, 1.090 broedsels, 9.742 eitjes, 7.385 uitgevlogen, 300 kasten gebouwd, 16 soorten worden gevolgd. In 2009 is meegewerkt aan een ringprogramma voor Bonte Vliegenvanger en Boomklever.

Vanuit de Werkgroep zwaluwen is de Zwaluwkring Huizen opgericht. Idee is om in meer gemeentes dergelijke zwaluwkringen te laten ontstaan. De Zwaluwkring Huizen heeft inmiddels een vergunning voor het plaatsen van een zwaluwentil voor Huiszwaluwen. Het lang lopende onderzoek van de werkgroep is ook in 2009 uitgevoerd en leerde dat de Oeverzwaluwen in ons werkgebied van 620 paar in 2008 naar 407 paar in 2009 zijn afgenomen. Het aantal bewoonde Huiszwaluwnesten is gestegen; van 1274 in 2008 naar 1402 in 2009. Boerenzwaluwen en Gierzwaluwen kunnen bij gebrek aan vrijwilligers voor dit werk niet de onderzoeks aandacht krijgen die nodig is. Wel wordt veel werk verzet voor het plaatsen van broedplankjes onder bruggen en in duikers, om weggevallen broedmogelijkheden op boerderijen te compenseren.

De Werkgroep Steenuilen bevindt zich in rustig vaarwater. Het gebrek aan Steenuilen van de afgelopen jaren maakt dat de activiteiten in 2009 beperkt bleven tot Eemnes en omgeving. Hier bevindt zich het enige broedsel van ons werkgebied in een kast. Daarnaast zijn ook enkele losse territoria waargenomen. Er is contact onderhouden met de Steenuilenwerkgroep in Noord Holland. De Werkgroep Eempoldertellingen heeft in 2009 de langjarige reeks van tellingen op de gebruikelijke manier voortgezet. Met grote regelmaat worden artikelen in De Korhaan en op de website van onze Vogelwerkgroep gepubliceerd. Hierin worden de resultaten per soort van de afgelopen 30 jaar behandeld. Inmiddels is Jan Mooij alweer begonnen met de rapportage over de periode 2003-2008.

De Werkgroep roofvogels heeft weer een druk jaar achter de rug. Het bleek echter een minder succesvol broedseizoen voor de roofvogels. De Havik ging in ons werkgebied van 50 paar en 100 jongen in 2008 naar 42 paar en 67 jongen in 2009. Het broedresultaat van de Buizerd was nog sterker afgenomen. Mogelijk als gevolg van een daling van het aantal Haviken, lijkt het de Sperwer iets beter gegaan te zijn in 2009. Van de Kerkuilen en Bosuilen zijn veel minder broedsels geconstateerd dan in 2008. Het aantal Boomvalken was wel gelijk gebleven vergeleken met 2008. Daarnaast is in 2009 bij Boomvalken gestart met een project met kleurringen. Met behulp van deze kleurringen kunnen individuen van Boomvalken beter gevolgd worden (met telescoop).

De coördinator van de Werkgroep telpost Corversbos (Fred van Klaveren) is hiermee gestopt. De vogeltrek over ons werkgebied werd al nauwelijks meer structureel geteld. Er is geen opvolger voor Fred en de werkgroepactiviteiten zijn vooralsnog gestopt. Fred zal de gegevens van de afgelopen jaren nog uitwerken en in een verslag vastleggen. De coördinator van de Werkgroep tuinvogels (Fernand Jager) heeft aangegeven, dat hij in 2010 deze taak wil overdragen aan een opvolger. Deze opvolger wordt op het moment van schrijven nog gezocht.

In de Werkgroep IJsvogels zijn 40 - 50 personen actief. In 2009 werden op 65 verschillende terreinen in de regio ongeveer 200 ijsvogelwanden gecontroleerd. Dit zijn allemaal plekken die door de vrijwilligers zelf zijn gemaakt om IJsvogels meer nestgelegenheid te bieden. Door dit grote aantal aangelegde ijsvogelwanden is het aantal broedende IJsvogels in ons werkgebied de laatste jaren flink toegenomen. Een strenge winter, waardoor het voedsel langere tijd onbereikbaar is, betekent de dood voor veel standvogels. Begin 2009 is in navolging van Paul en Loes van der Poel een korte actie gehouden om zoveel mogelijk wakken open te houden als visplaats voor IJsvogels. Er deden 25 mensen aan mee verdeeld over 10 plaatsen in de regio. Diverse IJsvogels werden waargenomen. Voor de IJsvogelwerkgroep Gooi en Vechtstreek was het spannend om te ervaren wat de lange koude winter voor gevolgen zou hebben voor de ijsvogelstand in 2009. Uiteindelijk bleek dat de stand met 60% is gedaald t.o.v. 2008. Dat is vrijwel zeker ook het landelijke beeld. Op 24 november 2009 werd een bijeenkomst gehouden voor de leden van de werkgroep waarbij ook circa 35 belangstellenden aanwezig waren.

3. Subgroep Communicatie

De redactie van het verenigingsblad De Korhaan bestaat uit Hillie Hepp met ondersteuning van Dick Jonkers, Lenny Langerveld, Josée van Beek, Carla van Lingen, Joost van Ramshorst, Paul Keuning en Rien Rense. Frans van Lier is toegetreten als fotoredacteur. Dit team komt voor elk nummer bijeen en bespreekt dan zowel het komende nummer als de kopij op termijn. Het werven van de bijdragen voor de vaste rubrieken

gebeurt vooraf door Lenny. Door deze werkwijze is het werk beter gespreid en is er steeds voldoende kopij. Het opmaken gebeurt door Hillie met het standaardprogramma Word. De jaargang 2009 telde vijf nummers met in totaal 180 pagina's. De oplage is verhoogd van 700 naar 750 exemplaren. De omslag is voor het laatste nummer vernieuwd; er zijn weer voldoende exemplaren voor twee jaargangen gedrukt.

De maandelijkse lezingenavonden zijn in 2009 voor het laatst georganiseerd en geleid door Wim le Clercq. Hij verdient onze grote waardering voor zijn inzet in de afgelopen jaren. De avonden zijn gemiddeld door circa 50 belangstellenden bezocht. Het programma was zowel gericht op de vogels in Nederland als in het buitenland.

De belangstelling voor de maandelijkse ledencontactavonden viel tegen. De avonden worden georganiseerd door het bestuur in samenwerking met de Subgroep Avifauna.

De informatie- en boekenkraam tijdens de lezingenavonden is verzorgd door Hade Rijvers. Zij was ook aanwezig met een promotiekraam bij verschillende externe evenementen. Verschillende andere leden ondersteunen deze promotieactiviteiten.

De website van de VWG heeft in 2009 goed gefunctioneerd, maar is wel een keer gehackt. Gelukkig konden de webmasters Dirk Prop en Helmoet Vos schade voorkomen. De mogelijkheden van de website worden steeds meer gebruikt. De waarnemingen van de vogel van het jaar "de Boomklever" en van IJsvogels konden direct op een kaartje op de website worden ingevoerd. Het programma met alle VWG-activiteiten wordt bijgehouden door Poul Hulzink (programma@vwggooi.nl). Het gebruik van het forum op de website komt echter nog niet van de grond.

Via het Goois Vogelnet zijn meer dan 10 jaar bijna dagelijks per e-mail interessante waarnemingen doorgegeven. Hoewel er 350 deelnemers zijn, werden in de loop van 2009 steeds minder waarnemingen langs deze weg doorgegeven. Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van gooi.waarneming.nl. Dat is reden geweest voor Hans van Oosterhout om eind 2009 te stoppen met het Goois Vogelnet. Hans

heeft in de loop der jaren 2.232 berichten verstuurd! Op 31 december heeft een groot aantal leden hem een verrassingsbezoek gebracht om hem te bedanken voor al dit werk.

De digitale nieuwsbrief voor de leden van de VWG "Het Vliegensvluggertje" is gericht op actueel verenigingsnieuws en verwijst voor achtergrondinformatie naar de website. De nieuwsbrief is in 2009 21 keer verstuurd en er zijn 255 abonnees. Dit experiment is een blijvertje geworden.

De externe communicatie wordt doorgaans verzorgd door de uitvoerders van de activiteiten. Hiervoor is een handreiking en een lijst met persadressen beschikbaar. In 2009 is het nog niet gelukt om de externe communicatie meer structuur en inhoud te geven.

4. Subgroep Vogelherkenningscursus

De Subgroep Vogelherkenningscursus organiseert jaarlijks twee korte cursussen voor volwassenen en - in principe - een doorlopende cursus voor de jeugd.

De subgroep was in 2009 in het bestuur vertegenwoordigd door Wil Makkinje als waarnemer.

De vogelherkenningscursus voor volwassenen is dit jaar tijdens het voorjaar en najaar weer druk bezocht.

De trend dat de najaarscursus minder bezocht wordt dan in het voorjaar is dit jaar doorbroken.

Beide cursussen waren helemaal volgeboekt, wat inhoudt dat er 60 cursisten waren. Dit aantal is het maximale aantal cursisten per cursus.

De cursisten, die voor het eerst onze cursus volgen, krijgen de gelegenheid om een voor- en najaarscursus te volgen. Zij krijgen voorrang bij de inschrijving. Alle cursisten die twee keer onze cursus gevolgd hebben krijgen géén uitnodiging meer, zodat nieuwe cursisten ook de gelegenheid hebben de vogelherkenningscursus te volgen en de cursus niet dichtslibt met "oud" cursisten. Zij kunnen zich natuurlijk altijd aanmelden voor de wachtlijst, maar mensen die voor het eerst komen gaan voor.

Er is nu voor de voorjaarscursus 2010 alweer een wachtlijst van 30 mensen.

De cursus wordt in de Infoschuur van het Goois Natuurreservaat, naast de natuurbrug, gegeven op zes dinsdagavonden met daarbij vier ochtendexcursies in het weekend. In het voorjaar ligt de nadruk op de zomergasten, broeden en zang. In het najaar komen de wintergasten, het ruien en de geluiden die bij de winter horen aan bod. Door middel van beamerpresentaties worden de cursisten in het voor- en najaar ingewijd in de vogelwereld. De cursusleiders worden steeds inventiever met het gebruik van de beamer wat tot gevolg heeft dat de cursisten tijdens de cursussen op prachtige foto's, geluiden en filmpjes getraakteerd worden. Wat ook weer tot gevolg heeft dat zij razend enthousiast zijn en graag terug komen naar de volgende cursus. Bij beide cursussen is een aantal cursisten lid geworden van onze Vogelwerkgroep, wat voor de cursusleiders een kroon op het werk is, want dan is het vogelvirus goed overgekomen. Dit najaar is voor het eerst na de cursus aan de cursisten een enquête gestuurd om te kijken of er nog iets kan worden verbeterd. Daaruit zijn een paar verbeterpunten gekomen, zoals de bereikbaarheid/verlichting van de infoschuur, waar een oplossing voor wordt gezocht. Tijdens de najaarscursus werd Ronald Sinoo weer als gastspreker begroet, wat hij op zijn eigen bekende wijze heeft ingevuld. De najaarscursus is afgesloten met een bezoek aan het Vogelziekenhuis in Naarden. Het cursusgeld is in het najaar met €,- verhoogd. Het is nu: €35,- voor niet-leden van onze Vogelwerkgroep en €30,- voor leden van de Vogelwerkgroep (consumpties inbegrepen),

zodat de cursussen zich ook dit jaar weer zonder hulp van de Vogelwerkgroep zelf konden bedruipen.

Conclusie: het was een geweldig jaar voor de vogelherkenningscursus voor volwassenen. Begin maart start de voorjaarscursus 2010.

De belangstelling voor de jeugdcurriculum was in 2008 al afgenomen. In 2009 is dat niet veranderd en na de zomer is de cursus zelfs gestopt. Het organisatie-team beraadt zich nog op een nieuwe aanpak.

5. Subgroep Natuurbescherming

Na het terugtreden van Rob Kloosterman als coördinator natuurbescherming eind 2007 is voor hem geen opvolger gevonden en zijn de activiteiten sterk verminderd. In 2009 is de subgroep daarom opgeheven en is natuurbescherming een onderdeel geworden van de Subgroep Avifauna.

6. Subgroep Excursies

Er is in 2009 weer een interessant programma volbracht met maar liefst 24 excursies (zie tabel). De ochtendwandel- of -fietsexcursies richtten zich zoals gebruikelijk hoofdzakelijk op het bezoeken van het voor het werkgebied kenmerkend palet aan biotopen. De dagexcursies richtten zich juist meer op gebieden buiten het werkgebied. Samen met de deskundigheid van de excursieleiders zorgt dit ervoor, dat de leden veel soorten vogels in hun variatie aan biotopen en in de diverse seizoenen kunnen waarnemen en bewonderen.

	2009	2008	2007	2006	2005
ochtendwandel-, -vaar- of -fietsexcursies	13	12	10	8	9
dagexcursies	7	7	7	9	6
middagexcursie	1				
avondexcursies	2	0	1	1	1
openbare excursies	0	1	2	1	3
weekendexcursies	1	2	2	2	2
totaal	24	22	22	21	21

Bekende excursiedoelen waren: de Eempolders, Hilversumse Bovenmeent en Naardermeer, Stulp, rondje Zeeland, Lauwersmeer en Noord-Holland. Terug in 2009 was de grote tocht naar en door het

prachtige Bargerveen. Vermeldenswaardig zijn verder thematische excursies zoals bosvogelgeluiden op landgoed Spanderswoud, Noordoost-Groningen en Polder Breebaart met een accent op de Grauwe kiekendief, alsook

het thema nestkasten in Bikbergen/Crailo, waar de deelnemers kennis konden nemen van het vele werk van de Werkgroep nestkasten van onze Vogelwerkgroep. Ook bijzonder waren de twee avondwandelingen naar respectievelijk de Aardjesberg op de Westerheide in het voorjaar en Westbroekse Zodden in de zomer. De avondsfeer bleek voor menig deelnemer een bijzondere ervaring. Gemiddeld worden de excursies goed tot zeer goed bezocht variërend van 8-15 personen.

Het voorjaarsweekeinde ging naar de Hoge Venen in de Ardennen (België) en was naast gezellig en vogelrijk vooral ook regenrijk. Op verzoek van Waternet, de beheerder van de Loenderveensche Plas, is bijstand verleend aan de organisatie van een aantal openbare Waternetexcursies in het winterseizoen 2008-2009. Excursieleaders van de Vogelwerkgroep hebben tientallen bezoekers langs de plas geleid en toelichting gegeven op de betekenis van het gebied voor vogels. Het najaarsweekeinde is dit jaar overgeslagen. De Subgroep Excursies heeft zich in het najaar gebogen over haar taak en de toekomst. Tevens is een stevige voorzet gemaakt voor het excursieprogramma 2010.

In maart 2009 is Joke van Velsen als bestuurslid afgetreden na 27 jaar bestuurslidmaatschap en de jarenlange zorg voor de (subgroep) excursies. Poul Hulzink is bereid gevonden haar op te volgen. In de algemene ledenvergadering van 26 maart 2009 heeft dit zijn beslag gekregen. De voorzitter heeft tijdens deze algemene ledenvergadering uitgebreid stilgestaan bij de vele verdiensten voor de vereniging, niet in de laatste plaats op sociaal vlak, en heeft Joke bedankt voor haar jarenlange tomeloze inzet. De grote opkomst van (oud-)leden en excursieleaders onderstreepte de grote waardering - in brede kring - die wordt gehecht aan het vele werk dat Joke heeft verzet.

7. Commissie Buitenland

Door de Commissie Buitenland zijn drie reizen georganiseerd, alle met eigen auto naar Duitsland, maar wel totaal verschillend. De eerste reis ging in het voorjaar met 27 deelnemers naar het Mitten Elbe-gebied bij de grens van het voormalige West- en Oost-Duitsland. Het was een bijzondere ervaring om te zien hoe de natuur zich in het voormalige

Sperr Gebiet heeft kunnen ontwikkelen. Het verblijf was in een prachtig slot in het fraai gerestaureerde plaatsje Lenzen in het voormalige Oost-Duitsland. Lopend, fietsend en met de auto werd de omgeving verkend. 's Avonds was er het gemeenschappelijke avondeten en het uitwisselen van ervaringen. Hier gaan we beslist nog een keer naar toe. De tweede reis ging in het najaar een weekend lang met 42 deelnemers naar de Dümmersee. Het verblijf in het Jugend- und Freizeitzentrum was niet luxe, maar comfortabel genoeg om je prima te vermaken. De avonden konden in een "eigen" ruimte gezellig worden doorgebracht. De sterk afwisselende omgeving bood genoeg om vogelaars tevreden te stellen. Ook weer zo'n excursie die voor herhaling vatbaar is. De derde reis was speciaal voor de "senioren" van de VWG. Voor de tweede maal werd het gebied van de Hohe Mark bezocht, werd een boottocht gemaakt, werd Wildpark Granat bezocht, maar ook de directe omgeving van het gezellige Hotel Jägerhof in Flaesheim op nog geen 200 km van Het Gooi leverde niet erg veel, maar wel leuke waarnemingen op. De deelnemers wisten het zeker: volgens jaar gaan ze weer mee.

Jammer was het dat door omstandigheden na de eerste reis de samenstelling van de commissie werd gewijzigd: Engbert van Oort en Wim le Clercq traden na bijna tien jaar actief te zijn geweest, terug en Cobie Hoogeboom en Evert Constandse traden toe om samen met André Kerkhof de activiteiten voort te zetten.

8. Subgroep Algemene Zaken

In 2009 is de ledenadministratie verzorgd door Trudie Kroon. Zij verwerkt de ledenmutaties voor De Korhaan en de ledenlijst en verwelkomt nieuwe leden door het toesturen van de laatst verschenen Korhaan en de welkomstmap, en verzorgt samen met André Kerkhof de acceptgiro's voor de contributie. Maak het de ledenadministratie gemakkelijk door bij de betalingen altijd het lidnummer te vermelden.

André maakte ook de uitdraaien van de adresetiketten voor de verzending van ons blad.

Het aantal leden is in 2009 iets toegenomen van 724 naar 732.

Totaal aantal leden eind december 2009	732
- gewone leden	590
- huisgenootleden	130
- ereleden	9
- jeugdleden	3

Ledenmutaties in 2009:

Aantal nieuwe leden	57
Aantal leden uitgeschreven	50
Opgezegd	40
Overleden	3
Uitgeschreven vanwege	
Contributieachterstand	7

De postbezorging en het verzendklaar maken van De Korhaan zal in 2010 na ruim 30 jaar niet meer door Bep Dwars verzorgd worden. Zoals in afgelopen jaar kunt u nog steeds de door haar verzamelde natuur- en vogeltijdschriften via de leesmappen inzien of lenen, evenals boeken en rapporten die in de kasten op De Broedplaats aanwezig zijn, tijdens een contact- of vergaderavond of op afspraak na een telefoontje.

Over de inhoud van een artikel of verslag kunt u iets lezen in De Korhaan in de literatuurlijst die Paul Keuning wederom voor u samenstelde of op de rapportenlijst op de website.

In Westerheem zijn in de grote recreatiezaal de contactavonden en avifauna-bijeenkomsten gehouden. In de verenigingsruimte De Broedplaats vergaderden het AB, DB, de redactie van De Korhaan en incidenteel andere groepen.

9.Financieel verslag

Het afgelopen jaar was begroot met een evenwichtig resultaat: geen winst, geen verlies. Het resultaat is anders verlopen, financieel overigens niet ongunstig. Het resultaat is uitgekomen op bijna €1.600,- positief. De inkomsten uit contributie en giften zijn marginaal hoger dan begroot, de rente-opbrengst is mede door in verhouding gunstige rentetarieven en doordat veel afzonderlijke rekeningen bij de diverse werkgroepen zijn opgeheven en ondergebracht bij de penningmeester, sterk meegevallen ten opzichte van de begroting.

De Subgroep Excursies heeft minder algemene kosten gemaakt dan was begroot.

Ook de Commissie Buitenland heeft de reizen voorzichtig gecalculeerd en daardoor nog geen 5% van de deelnemersbijdragen minder uitgegeven.

Bij de Subgroep Avifauna zijn diverse werkgroepen actief:

De Werkgroep Weidevogelnestbescherming heeft intussen wel een erg groot werkkapitaal opgebouwd.

De Werkgroep roofvogels bedruipt zichzelf en krijgt een bijdrage van de VWG.

Het zwaluwenonderzoek heeft minder gekost dan begroot.

De kosten voor de zwaluwentil in Huizen zijn voorgeschoten en zullen in 2010 naar verwachting terugkomen in de vorm van subsidies en bijdragen.

De Werkgroep Nestkasten heeft gebruik gemaakt van de reservering uit 2008 en mede daardoor wat overgehouden en dat is toegevoegd aan de reservering.

Het reeds lang lopende tuinvogelonderzoek heeft een licht begrotingsoverschot.

Het Vogelringstation krijgt een jaarlijkse bijdrage van de VWG.

De Telgroep Waterleidingplas heeft enkele jaren aan een positief financieel resultaat kunnen bijdragen, nu zijn er enige kosten gemaakt.

De Werkgroep IJsvogels bedruipt zichzelf en kan uit de reservering de toekomstige uitgaven doen.

De algemene kosten van de Subgroep Avifauna zijn belangrijk minder dan begroot.

De jeugdcurcus had in het voorjaar nog uitlopende activiteiten waarvoor in het najaar 2008 door de deelnemers was betaald.

De volwassenencursus had meer deelnemers, daardoor meer inkomsten, maar ook iets meer uitgaven; het verschil gaat naar het werkkapitaal.

De kosten voor De Korhaan vielen vorig jaar mee, dit jaar tegen: de advertentie-inkomsten zijn volledig weggefallen en bovendien kwamen we net niet uit met de omslagen die voor twee jaar worden aangemaakt.

De promotiestand heeft als doelstelling om de VWG met haar activiteiten te promoten en toch is er enige winst gemaakt.

De website wordt steeds uitgebreider en mooier. Ook het aantal bezoekers zit stevig in de lift. En het voordeel is dat digitale communicatie in verhouding weinig kost en dit keer zelfs nog minder dan begroot.

Ook het Vliegenvluggertje profiteert van het digitale voordeel: er zijn geen kosten gemaakt. De huisvestingskosten van De Broedplaats zijn onder de begroting gebleven.

De werkzaamheden van onze vereniging groeien en daardoor stijgen ook de bestuurskosten. Attenties voor leden die het verdiend hebben (dankbetuigingen, oorkondes, bloemen en zo), maar ook bijvoorbeeld de bijdrage voor adoptie van een vogelsoort (de Boomklever) om de Broedvogelatlas te sponsoren, worden verantwoord onder representatiekosten.

Dit is het 10^e en laatste financiële jaarverslag van de huidige penningmeester en hij is blij dat hij een financieel gezonde vereniging aan zijn opvolger kan overdragen. Deze zal zeker in staat zijn om de financiële basis van onze VWG sterk te houden, omdat onze leden de doelstellingen van onze Vogelwerkgroep onderschrijven: het bestuderen en beschermen van de in het wild levende vogels in het werkgebied. Het is maatschappelijk interessant werk en het geeft veel voldoening.

Verlies- en winstrekening 2009

2009	euro	euro	euro	euro	euro	euro
	uitgaven	inkomsten	uitgaven	inkomsten	Totalen	
	Begroting		Gerealiseerd		Gerealiseerd	Begr.verschil
Inkomsten					16.226,59	1.776,59
Contributie		12.000,00		12.387,00		
Giften		1.500,00		1.813,00		
Rente		950,00		2.026,59		
SG Excursies:					-158,88	141,12
Bijdragen voorjaarsexcursie		0,00		390,00		
Kosten voorjaarsexcursie	0,00		476,25			
Bijdragen najaarsexcursie		0,00		0,00		
Kosten najaarsexcursie	0,00		0,00			
Algemene kosten naar werkkapitaal SG Excursies	300,00		158,88			
				86,25		
Commissie buitenland					0,00	0,00
Bijdragen excursie Mitten Elbe		0,00		9.180,00		
Kosten excursie Mitten Elbe	0,00		9.170,09			
Bijdragen excursie Dümmersee		0,00		3.375,00		
Bijdragen excursie Dümmer See	0,00		3.069,18			
Bijdragen excursie Flaesheim		0,00		1.850,00		
Kosten excursie Flaesheim naar werkkapitaal C'ie Buitenland	0,00		1.647,50			
			518,23			
SG Avifauna:					-1.410,37	689,63
Weidevogelbescherming	0,00		818,80			
Legselbeloning naar werkkapitaal Weidev.besch.		0,00		2.678,75		
Roofvogelw.roep bijdrage VWG	200,00		1.859,95			
Roofvogelwerkgroep inkomsten			200,00			
Roofvogelwerkgroep uitgaven				812,50		
Roofvogelw.gr. naar werkkap.			311,27			
Zwaluwonderzoek	300,00		501,23			
Zwaluwentil uitgaven			66,95			
Zwaluwentil naar reservering			528,20			
Nestkasten inkomsten	500,00			528,20		
Nestkasten bijdrage VWG			500,00		1.977,50	

Nestkasten uitgaven			1.755,95			
naar Reservering Nestkasten			221,55			
Tuinvogelonderzoek	200,00		134,50			
Vogelringstation bijdrage	200,00		200,00			
Telgroep Waterleidingplas					0,00	
Telgroep Waterleidingplas kosten			109,61			
IJsvogelwerkgroep inkomsten					918,00	
IJsvogelwerkgroep uitgaven			129,16			
naar Reservering IJsvogelwrkgr.			788,84			
Algemene kosten	700,00		199,31			
SG Cursussen:					0,00	0,00
Jeugdcurcus: inkomsten					0,00	
Kosten cursus			352,17			
Volwassenencursus: inkomsten		2.615,00			3.790,00	
Kosten cursus	2.615,00		2.279,39			
Naar Werkk.SG Cursus Jeugd					352,17	
Naar Werkk.SG Cursus Volw.			1.510,61			
SG Communicatie:					-9.446,91	-846,91
Ledenavonden	1.600,00		1.185,11			
De Korhaan	7.500,00		8.160,65			
Opbrengst advertenties		1.000,00			0,00	
Promotiestand		0,00				
verschil begin-/eindvoorraad					700,50	
inkopen			2.575,99			
verkopen					2.257,65	
kosten promotiestand			191,00			
Naar werkkapitaal prom.stand			191,16			
Website	250,00		101,15			
Vliegensvluggertje			0,00			
Verkoop verenigingsuitg.					0,00	
Diversen	250,00		0,00			
Huisvestingskosten					-1.292,23	207,77
Huur	1.200,00		1.200,00			
Huishoudelijke dienst	300,00		92,23			
Aanpassingen						
Bestuurskosten:					-2.323,10	-373,10
Lidmaatschappen	250,00		207,25			
Ledenadministratie	450,00		415,04			
Bestuurskosten	1.000,00		420,41			
Representatie	250,00		777,19			
Diversen	0,00		503,21			
Resultaat		0,00	1.595,10		-1.595,10	-1.595,10
Totalen	18.065,00	18.065,00	45.123,11	45.123,11	0,00	0,00

Balans20100101

BALANS in euro	per 01-01-2009	Resultaat '08	per 31-12-2009
Liquide middelen	3.989,32		8.500,07
Spaarrekeningen	76.370,14		63.390,81
Voorraad Promoshop	1.033,40		1.733,90
Depot TNT-Post	70,34		70,34
Depot Postbus	113,44		113,44
Te ontvangen/vooruitbetaald	354,45		2.189,50
Werkkapitaal SG Excursies	2.577,39	-86,25	2.491,14
Werkkapitaal Cursus Volw.	3.398,00	1.510,61	4.908,61
Werkkapitaal Cursus Jeugd	963,36	-352,17	611,19
Reservering leermiddelen	993,81	0,00	993,81
Werkkapitaal C'ie buitenland	3.636,93	518,23	4.155,16
Werkkapitaal Promoshop	3.590,61	191,16	3.781,77
Werkkapitaal Roofvogelwerkgr.	119,01	501,23	620,24
Reservering Nestkasten	500,00	221,55	721,55
Reservering Clubhuis	20.712,89	0,00	20.712,89
Werkkapitaal Weidevogelnestbescherming	4.720,72	1.859,95	6.580,67
Reservering IJsvogelwerkgroep	1.385,29	788,84	2.174,13
Reservering Red De Weidevogels Eemland	21.966,11	-16.532,08	5.434,03
Reservering zwaluwentil	0,00	-528,20	528,20
Eigen vermogen	17.366,97	1.595,10	18.962,07
Totalen	81.931,09	0,00	74.336,76

Programma

De lezingen worden gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263, 1215 JV Hilversum

Woensdag 10 februari 20 uur: Contactavond gaat niet door

Zaterdag 13 februari: Fietsexcursie Eempolders; wintervogels in de polder. Onder leiding van Piet van Spoorenberg en Hugo Weenen. Een mooie gelegenheid voor degenen die eens lekker 's middags mee op pad willen. In deze tijd zit de polder vol met allerlei wintergasten. Vertrek om 13 uur bij de Theetuin Eemnes, Meentweg 131, 3755 PD Eemnes .

23 februari, 20 uur Startavond van de Weidevogelbeschermingsgroep in gebouw "De Schoter", Wakkerendijk 66a, Eemnes. Belangstellenden zijn welkom.

Donderdag 25 februari 20.00 uur Jan Roodhart: Natuurbeheer en vogels in de Eempolders
Jan Roodhart is beheerder van Natuurmonumenten voor de terreinen in de Eempolders. Hij laat ons zien hoe de Watersnip en de Kemphaan weer broedvogels zijn geworden en vertelt over de ontwikkelingen en de plannen. Aansluitend vertellen Jan Mooij (Eempoldertellingen) en Gert Bieshaar/Frits During (weidevogelbescherming) wat de VWG doet.

Zondag 28 februari: Ochtendexcursie Landje van Geijssel en Ouderkerkerplas te Amsterdam Zuidoost o.l.v. Antje van Slooten en Piet Spoorenberg. De Ouderkerkerplas vormt in de winter een

vogelrustgebied. Er overwinteren duizenden Smienten. Soms kan er een Amerikaanse Smient worden waargenomen. Daarnaast kunnen Brilduiker, Grote Zaagbek en Nonnetje voorkomen. In het voorjaar ziet men regelmatig Lepelaars, Oeverlopers en Krooneenden. Het landje van Geijssel staat van half februari tot half mei onder water. Veel trekvogels o.a. Grutto's, Wulpen, Scholeksters, Watersnippen en Kemphanen bezoeken het landje om te rusten en te foerageren. Ook kunnen we soms de Pijlstaart en Zomertaling zien. Vertrek om 9.00 uur station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw).

Woensdag 10 maart 20.00 uur: Contactavond Vogelgeluiden (in Westerheem)

Het voorjaar staat weer voor de deur. Een goed moment om ons te verdiepen in de vogelgeluiden. Organisatie: Piet Spoorenberg. Meer informatie komt op de website en in het Vliegenvluggertje.

Zondag 14 maart: Ochtend wandelexcursie heidegebied De Stulp in boswachterij De Vuursche te Lage Vuursche o.l.v. Arnold Top en Rob van Maanen. Al jaren een topper onder de excursies. De Stulp is een heidelandschap met een gevarieerd bos er omheen en heeft een grote variatie aan vogels. Al jaren worden hier Raven, diverse soorten spechten, Roodborsttapuit en de boomleeuwerik gemeld. Vertrek om 8.00 uur vanaf dagrecreatieterrein Drakenstein in Lage Vuursche.

Donderdag 25 maart 20.00 uur. Algemene ledenvergadering en Mystery Bird-Quiz met Christian Brinkman en Marijn Prins

Na de pauze zullen Marijn en Christian een aantal foto's tonen waarop gewone en minder gewone vogels te zien zijn. Wie herkent de meeste soorten? Christian en Marijn zullen uitleggen op welke kenmerken je moet letten om de vogels te determineren. Het wordt een spannende en leerzame avond.

Zaterdag 27 maart: Dagexcursie Sallandse Heuvelrug/ Holterberg op zoek naar **Korhoenders** o.l.v. Erik Hans van Stigt Thans en Frank van de Weijer. Vertrek om 5.00 uur van Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). Lange dagwandeling. De Sallandse Heuvelrug met de laatste echte wilde Korhoenders in Nederland is vandaag onze wandelomgeving. Aanvang wandeling ongeveer 6.30 u. vanaf de grote parkeerplaats tegenover het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer aan het begin van de Nijverdalsebergweg bij Nijverdal. Deelnemers dienen goed te kunnen wandelen. Eten, drinken en regenkleding mee.

Zondag 28 maart: Openbare fietsexcursie, dus ook voor niet leden van onze vogelwerkgroep, naar de Eempolders o.l.v. Han Westendorp, Piet Spoorenberg, Joke van Velsen en andere excursieleiders. Vertrek om 13.30 uur vanaf de Theetuin Eemnes, Meentweg 131, 3755 PD Eemnes.

De winter loopt ten einde en het voorjaar dient zich aan. Dit levert in de Eempolders een bijzonder schouwspel dat bijzonder rijk is aan vogels. De grote aantallen en vele verschillende soorten overwinterende ganzen, zwanen, eenden, roofvogels en steltlopers hangen nog steeds rond en worden in deze tijd aangevuld met de voorjaartrekkers en zomergasten, zoals "onze" weidevogels, zangvogels, riet- en moerasvogels. Kortom een bijzondere tocht om niet te missen.

We gaan lekker op de fiets, zodat we optimaal het buitengevoel ervaren en alle beelden, geuren en geluiden tot ons door kunnen laten dringen.

Dit is een **openbare excursie** waarbij we juist ook mensen van buiten de Vogelwerkgroep uit willen nodigen. Het wordt dus ook een excursie die zeker voor allen die wel geïnteresseerd zijn, maar nog geen of weinig ervaring hebben met het kijken naar vogels. Laat u verrassen door de onvermoede rijke natuur in uw directe omgeving. Afhankelijk van het weer, warme kleding aantrekken; goede wandelschoenen zijn noodzakelijk.

Maandag 5 april: Tweede paasdag, ochtendwandeling Landgoed Zonnestraal o.l.v. Wouter Rohde, Michel Vlaanderen en Poul Hulzink en gericht op bos(zang)vogels. Tweede Paasdag goed beginnen met een ochtendwandeling op landgoed Zonnestraal (onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur). Het landgoed is gelegen op de flank van de Utrechtse Heuvelrug, op de overgang van het zandlandschap met heide en grove dennengebieden naar het veenlandschap van Loosdrecht. We lopen de 4,5 km lange wandelroute met speciale aandacht voor de herkenning van vogelzang (net als op 10 april in het Spanderswoud). We verzamelen om 6.30 uur net na de knik halverwege 'Loosdrechtse Bos', gezien vanaf de afslag Van Ghentlaan, alwaar we om 10.30 weer terug zijn.

Zaterdag 10 april: Ochtend wandelexcursie voor wie een begin wil maken met de herkenning van de zang van bosvogels o.l.v. Wouter Rohde, bijgestaan door Michel Vlaanderen. Vogelen met je oren: wat klinkt als roestige fietspomp of als een wekkertje? En als je tikkende steentjes hoort, klinken ze dan nat of droog? Sta vroeg op en leer de ezelsbruggetjes! Vertrek om 6.30 uur bij de ingang van 'Landgoed Spanderswoud', ingang Noordereinde 's-Graveland, tussen de Grote Klapbrug naar Ankeveen (Herenweg) en Huize Brugchelen. Na het hek doorrijden tot de boerderij rechts en parkeren voor het bord van waarachter alleen wandelen en fietsen

Donderdag 15 april (let op: i.p.v. 22 april!) 20.00 uur Phil Koken: De ganzen in Nederland
Jaarlijks overwinteren vele duizenden ganzen in ons land. Sommige ganzensoorten of -populaties zijn hiervan sterk afhankelijk. Alle ganzensoorten die in Nederland in het wild voorkomen zullen vanavond in woord, beeld en geluid aan de orde komen. De lezing bestaat uit twee delen. Na het eerste deel kunt u zelf al aardig de overwinterende ganzen in ons land herkennen. In het tweede deel worden aan de hand van enkele voorbeelden verschillende ecologische aspecten van een aantal ganzensoorten toegelicht, waarbij soms onverwachte relaties met andere diersoorten aan de orde zullen komen.

Zondag 25 april: Ochtend auto-excursie naar moerasgebied Zouweboezem (Purperreiger en Zwarte Stern) en enkele graslanden en grienden in de Vijfheerenlanden o.l.v. Antje van Slooten en Hugo Weenen. Vertrek om 6.00 uur vanaf station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw).

Vrijdag 30 april: Geen zin in Koninginnedag? Maak een avondwandeling naar de Aardjesberg o.l.v. Wouter Rohde bijgestaan door Michel Vlaanderen. Vertrek om 18.30 uur vanaf het parkeerterrein naast restaurant Robert aan de Bussummergrindweg te Hilversum. Over de natuurbrug gaan we via de Bussummerheide naar de Aardjesberg, om te zien of de Beflijsters er ook dit jaar weer zijn. We hopen ook op Tapuiten, een overvliegende Boomvalk of een Raaf. Rustig wandelen en veel speuren, nu maar hopen op een mooi avondzonnetje..

7, 8 en 9 mei Voorjaarsweekend Drenthe. We verblijven in de groepsaccommodatie "De Hooge Haer" te Lhee (nabij het Nationaal Park Dwingelderveld). ***Er is beperkt ruimte, voor ca. 40 deelnemers, dus als je echt mee wilt is snel aanmelden geboden!***

- De kosten bedragen €80,- per persoon.
- Inschrijving dient plaats te vinden vóór 15 maart 2010.
- Inschrijving is definitief als het inschrijvingsformulier ondertekend is ontvangen en het bedrag is overgemaakt op rekening 43.41.08.790 of postrekening 2529179 t.n.v. VWG Het Gooi e.o. te Hilversum onder vermelding van voorjaarsweekend Drenthe.
- Het formulier kunt u rechtstreek downloaden vanaf onze website www.vwggooi.nl onder Programma en voorjaarsweekend Drenthe mei 2010. Lukt u dit niet, dan kunt een formulier opvragen bij Han Westendorp (035-6423268 of h.westendorp@hetnet.nl)
- Inschrijving vindt plaats op basis van volgorde van ontvangst.

Zondag 30 mei: Vroege lange ochtendwandelexcursie Oppad, Moleneind en Kromme Rade onder leiding van Wouter Rohde, Rob van Maanen en Izaak Hilhorst. Vertrek om 6.00 u aan het begin van de Emmaweg. We gaan wandelen door de laagvenen en legakkers en langs trilveengebieden tussen de Loosdrechtsche en de Kortenhoefsche Plassen. Het wordt een flinke tocht van 9 km, dus trek goede schoenen aan. We zullen veel riet- en watervogels horen en zien en ook aandacht besteden aan de vlinders en libellen. Het vertrekpunt is bij het begin van het Oppad aan de Emmaweg. Parkeren kan op het Zuidereinde of bij Intratuin, aan de overkant van de Vreelandseweg.

Zaterdag 15 mei: Auto dagexcursie naar Voornes Duin en het Quackjeswater bij Rockanje o.l.v. Erik Hans van Stigt Thans. Vertrek om 5.00 uur vanaf het station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). Een bijzondere dag met een grote variatie aan biotopen. Dankzij brak, zout en zoet water, bos en duinen kunnen we deze dag een grote diversiteit aan vogels zien. Het Oostvoornse Meer, Voornes Duin en het Quackjeswater met zijn lepelaarskolonie zijn vandaag het reisdoel. Dit wordt een lange dagexcursie. Eten en drinken voor de hele dag meenemen. Houd rekening met een mogelijke late thuiskomst.

Zaterdag 5 juni: Auto dag- en wandelexcursie naar de Ooijpolder en de Millingerwaard bij Nijmegen. Bezoek aan natuurgebieden in het rivierengebied van de Waal onderdeel van de Gelderse Poort o.l.v. Erik Hans van Stigt Thans en Frank vd. Weijer. Vertrek om 5.00 uur vanaf het station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). Deze prachtige en uitgestrekte gebieden zullen ongetwijfeld mooie waarnemingen opleveren van moeras- en watervogels, waaronder broedende Zwarte Sterns. Eten en drinken voor de hele dag meenemen. Houd rekening met een mogelijk late thuiskomst.

Vrijdag 11 juni: Avondwandeling Cirkelbos onder leiding van Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Vertrek 18.30 uur Bussum-Zuid, terug rond 22.30 uur. We gaan een lekkere wandeling maken in het Cirkelbos ten oosten van Almere. Waarnemingen uit het verleden geven geen garantie voor de toekomst, maar op eerdere excursies zagen we onder meer IJsvogel, Grote Lijster en Wielewaal. En we hoorden natuurlijk nog veel meer.

Zaterdag 26 juni: Auto dagwandelexcursie Bargerveen. Dit wordt een dag naar zuidoost Drenthe o.l.v. Dick Jonkers en Erik Hans van Stigt Thans. Vertrek om 5.00 uur vanaf het station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). Dit wordt een dag om van te genieten van alles wat dit hoogveengebied te bieden heeft. Er is kans op minder alledaagse soorten als Grauwe Klauwier, Blauwborst, Koekoek, Wielewaal, Geelgors en Goorde Fuut. Afhankelijk van het weer bestaat er ook een goede kans op het zien van diverse soorten vlinders, libellen en reptielen. Het gebied herbergt ook interessante planten en zoogdieren. Kortom, een gebied waar u zeker geweest moet zijn. Eten en drinken voor de hele dag meenemen en bij erg warm weer zelfs extra drinken. Horecavoorzieningen zijn er niet in dit uitgestrekte gebied. Vergeet ook de zonnebrand en muggenolie niet. Houd rekening met een late thuiskomst.

1, 2 en 3 oktober Najaarsweekend Ameland. Nadere informatie volgt.

Voorwaarden deelname excursies

Excursies

Een excursie binnen ons werkgebied vertrekt vanaf de plaats cq het natuurgebied waar deze wordt gehouden. De precieze plaats staat in het programma vermeld.

Bij excursies buiten ons werkgebied wordt vertrokken vanaf NS-station Bussum-Zuid (aan de zijde van het Bastion Hotel) tenzij anders vermeld. Er wordt gestreefd naar het gebruik van zo min mogelijk auto's. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Het is gebruikelijk dat de autokosten met de eigenaar/berijder worden verrekend. Van deelnemers aan de excursie wordt verwacht dat zij vóór de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

Weekends en excursies waarvoor betaald moet worden.

Indien betaald moet worden voor een excursie of voor een excursieweekend dienen de deelnamekosten altijd volledig te worden betaald. Bij de aankondiging wordt een datum genoemd waarvóór betaling dient te hebben plaatsgevonden. Deze deadline voor betaling is ongeveer tussen 6 en 8 weken voor het betreffende weekend of excursie. De volgende annuleringsregeling is van toepassing. Bij afmelding tot 4 weken voor het begin van een weekend of excursie waarvoor betaald moet worden, wordt 75% terugbetaald, bij 3 weken 50% en bij 2 weken 25% en bij 1 week 0%.

De in het programma aangekondigde excursies zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld voor leden en huisgenootleden van de vogelwerkgroep. Het meenemen van introducés, ter kennismaking met de activiteiten van de vogelwerkgroep, is alleen toegestaan nadat de coördinator van de subgroep excursies hiervoor toestemming heeft gegeven. U wordt dringend verzocht geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen.

De favoriete vogelplek van... Mia Kraal

Waar?

De Eempolder, en dan vooral de Noordpolder te Veld vanwege het natuurreserveaat.

Waarom?

Je ziet daar beduidend méér vogels dan in de andere delen van de Eempolder. Een onvergetelijke waarneming was toch wel de Watersnip. De weidevogels zijn mijn favoriete vogels: de Grutto, de Tureluur en de Kievit.

Wanneer?

In het voorjaar. Vanwege de baltsende en broedende vogels, de natuur die ontluikt, de velden vol boterbloemen en pinksterbloemen.

Sinds wanneer kom je er?

Ik ben eigenlijk helemaal blanco bij de Vogelwerkgroep gekomen, ik wist nauwelijks iets van vogels. Ja, ik herkende een Spreeuw en een Merel, maar daar hield het wel mee op. Onder het motto 'zal ik eens een keer wat gek doen', woonde ik in 1992 een openbare excursie van de Vogelwerkgroep bij in het park van Kasteel Groeneveld. Bij die excursie ontmoette ik Joke van Velsen. Zij heeft mij echt enthousiast gemaakt. En omdat ik ook wel

de handen uit de mouwen wilde steken, heb ik me bij de Eempoldertellingen aangesloten. In het begin riep ik: "Ik tel de witte wel, en dan zeggen jullie maar wat het is." Later ben ik ook bij de weidevogelbescherming gegaan en dat doe ik nu nog. Alhoewel het echte banjeren in de polder wel wat moeizamer wordt op mijn leeftijd; ik ben 77.

Hoe vaak?

De Eempoldertellingen doen we met een ploegje mensen onder leiding van Gert Bieshaar en Frits During, in wisselende samenstelling om de twee weken op zaterdagochtend. Ik kom er dus het hele jaar door, met grote regelmaat. Tussendoor kom ik er nauwelijks; ik woon in Soest en dat is niet om de hoek. Tegenwoordig heb ik een elektrisch aangedreven fiets en daardoor is mijn actieradius een stuk groter geworden. Ik fiets tot boven Amersfoort. Heerlijk is dat.

Alleen of samen?

Samen dus, in de auto met een ander lid van de telploeg.

Tekst: **Lenny Langerveld**